

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Державного університету
«Житомирська політехніка»
протокол від 16 грудня 2022 р. № 13

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ для самостійної роботи з навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік за видами економічної діяльності» («Бухгалтерський облік в сільськогосподарських підприємствах»)

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
освітньо-професійна програма «Облік і оподаткування»
факультет   бізнесу та сфери обслуговування
(назва факультету)
кафедра   інформаційних систем в управлінні та обліку
(назва кафедри)

Рекомендовано на засіданні
кафедри інформаційних систем
в управлінні та обліку
(назва кафедри)

29 серпня 2022 р.,
протокол № 7

Розробники: д.е.н., проф., професорка кафедри інформаційних систем в
управлінні та обліку Ірина ЗАМУЛА,
к.е.н., доц, доцент кафедри фінансів та цифрової економіки Віталій ТРАВІН

Житомир
2022

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 142 / 2</i>

ЗМІСТ

Вступ	2
Програма дисципліни	3
Методичні вказівки до вивчення тем курсу	4
Рекомендована література	126

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 3

ВСТУП

Мета навчальної дисципліни – ознайомити студентів з особливостями організації та методики бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах, навчити вести облік у таких підприємствах, складати звітність і здійснювати контроль.

Завданнями навчальної дисципліни є *навчити студентів*:

- організовувати бухгалтерський облік у сільськогосподарських підприємствах;
- вести бухгалтерський облік у сільськогосподарських підприємствах;
- складати фінансову, статистичну та податкову звітність у сільськогосподарських підприємствах;
- вести податкові розрахунки у сільськогосподарських підприємствах;
- здійснювати внутрішній контроль операцій у сільськогосподарських підприємствах.

Зміст навчальної дисципліни направлений на формування наступних **компетентностей**, визначених стандартом вищої освіти зі спеціальності 071 “Облік і оподаткування”:

ЗК01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК04. Здатність працювати автономно.

ЗК06. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК08. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК09. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК11. Навички використання сучасних інформаційних систем і комунікаційних технологій.

ЗК12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК13. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

ЗК15. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя.

СК03. Здатність до відображення інформації про господарські операції суб’єктів господарювання в фінансовому та управлінському обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення.

СК04. Застосовувати знання права та податкового законодавства в практичній діяльності суб’єктів господарювання.

СК10. Здатність застосовувати етичні принципи під час виконання професійних обов’язків.

СК14. Здатність застосовувати та формувати інформаційну підтримку для обґрунтованого використання сучасного інструментарію управління підприємством

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних **програмних результатів** навчання за спеціальністю 071 “Облік і оподаткування”:

ПРО2. Розуміти місце і значення облікової, аналітичної, контрольної, податкової та статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів обліково-аналітичної інформації у вирішенні проблем в сфері соціальної, економічної і екологічної відповідальності підприємств.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 4

ПР03. Визначати сутність об'єктів обліку, аналізу, контролю, аудиту, оподаткування та розуміти їх роль і місце в господарській діяльності.

ПР05. Володіти методичним інструментарієм обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування господарської діяльності підприємств.

ПР06. Розуміти особливості практики здійснення обліку, аналізу, контролю, аудиту та оподаткування діяльності підприємств різних форм власності, організаційно-правових форм господарювання та видів економічної діяльності.

ПР16. Володіти та застосовувати знання державної та іноземної мови для формування ділових паперів і спілкування у професійній діяльності.

ПР17. Вміти працювати як самостійно, так і в команді, проявляти лідерські якості та відповідальність у роботі, дотримуватися етичних принципів, поважати індивідуальне та культурне різноманіття.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Блок змістових модулів 2. ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ В СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Змістовий модуль 2.1. Особливості організації бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах та обліку біологічних активів

Тема 1. Організація бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах

Суб'єкти господарювання у сфері сільського господарства. Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку у сільськогосподарських підприємствах. Порядок організації бухгалтерського обліку у сільськогосподарських підприємствах.

Тема 2. Бухгалтерський облік довгострокових біологічних активів

Поняття, визнання та класифікація довгострокових біологічних активів. Оцінка, переоцінка й амортизація довгострокових біологічних активів. Бухгалтерський облік надходження довгострокових біологічних активів. Бухгалтерський облік вибуття довгострокових біологічних активів.

Тема 3. Бухгалтерський облік поточних біологічних активів

Поняття, визнання та класифікація поточних біологічних активів. Оцінка та переоцінка поточних біологічних активів. Бухгалтерський облік поточних біологічних активів рослинництва. Бухгалтерський облік поточних біологічних активів тваринництва.

Змістовий модуль 2.2. Бухгалтерський облік виробництва у сільськогосподарських підприємствах та їх звітування

Тема 4. Бухгалтерський облік виробництва у сільськогосподарських підприємствах

Види виробництв сільськогосподарських підприємств та основні положення організації їх бухгалтерського обліку. Бухгалтерський облік витрат і виходу продукції рослинництва. Бухгалтерський облік витрат і виходу продукції тваринництва. Бухгалтерський облік витрат і виходу продукції промислових виробництв сільськогосподарських підприємств. Бухгалтерський облік витрат і виходу продукції допоміжних виробництв. Бухгалтерський облік загальновиробничих витрат.

Тема 5. Особливості оподаткування сільськогосподарських підприємств

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 5

Загальні положення оподаткування сільськогосподарських підприємств. Порядок нарахування та сплати фіксованого сільськогосподарського податку. Плата за землю: порядок нарахування та сплати. Оподаткування сільськогосподарських підприємств податком на додану вартість. Відповідальність за порушення податкового законодавства

Тема 6. Звітність сільськогосподарських підприємств: особливості складання та подання

Фінансова звітність сільськогосподарських підприємств. Податкова звітність сільськогосподарських підприємств. Галузеві особливості складання та подання статистичної звітності сільськогосподарськими підприємствами.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 6

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО ВИВЧЕННЯ ТЕМ КУРСУ

Тема 1. Організація бухгалтерського обліку в сільськогосподарських підприємствах

1.1. Суб'єкти господарювання у сфері сільського господарства

1.2. Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку у сільськогосподарських підприємствах

1.3. Порядок організації бухгалтерського обліку у сільськогосподарських підприємствах

1.1. Суб'єкти господарювання у сфері сільського господарства

Сільськогосподарським вважається підприємство, яке відповідає таким критеріям:

– основний вид діяльності – виробництво та реалізація сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки;

– наявність сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ, багаторічних насаджень тощо) та/або поголів'я сільськогосподарських тварин у власності, користуванні, в тому числі й на умовах оренди;

– валовий дохід від реалізації сільськогосподарської продукції та продукції її переробки перевищує 75 % від загальної суми валового доходу.

Кожен з наведених суб'єктів господарювання має свої особливості діяльності, мету створення та функціонування, які впливають на побудову та організацію системи бухгалтерського обліку. Розглянемо особливості діяльності таких підприємств.

Фермерське господарство

Фермерське господарство є формою підприємницької діяльності громадян зі створенням юридичної особи, які виявили бажання виробляти товарну сільськогосподарську продукцію, займатися її переробкою та реалізацією з метою отримання прибутку на земельних ділянках, наданих їм для ведення фермерського господарства. Фермерське господарство може бути створене одним громадянином або кількома громадянами України, які є родичами або членами сім'ї.

Членами фермерського господарства можуть бути подружжя, їх батьки, діти, які досягли 14-річного віку, інші члени сім'ї, родичі, які об'єдналися для спільного ведення фермерського господарства та діють відповідно до положень Статуту. Особливістю діяльності фермерських господарств є те, що його членами не можуть бути особи, які працюють в такому господарстві за трудовим договором (контрактом).

Фермерським господарством не вважається об'єднання громадян, які ведуть особисте селянське господарство або які використовують земельні ділянки для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибних ділянок), садівництва, городництва, сінокосіння та випасання худоби.

Фермерське господарство створюється на основі професійного відбору громадян, які прийняли рішення про створення такого господарства. Професійний відбір громадян проводить районна (міська) професійна комісія з питань створення фермерських господарств, склад якої формується і затверджується районною (міською) радою. Такий відбір здійснюється відповідно до Положення про порядок проведення професійного відбору

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 7

з питань створення фермерських господарств, яке затверджується спеціально уповноваженими центральними органами виконавчої влади з питань аграрної політики та з питань праці та соціальної політики за погодженням з Асоціацією фермерів і приватних землевласників України.

Висновок професійної комісії з питань створення фермерських господарств про наявність у громадянина достатнього досвіду роботи у сільському господарстві або необхідної сільськогосподарської кваліфікації є умовою для державної реєстрації фермерського господарства і надання або передачі громадянину у власність або оренду земельних ділянок для ведення фермерського господарства із земель державної і комунальної власності відповідно до Земельного кодексу України. Земельні ділянки передаються безоплатно у розмірі земельної частки (паю) члена фермерського господарства. Землі лісового та водного фондів, що входять до складу сільськогосподарських угідь, не можуть передаватися у приватну власність для ведення фермерських господарств, за винятком невеликих – до 5 га ділянок лісів у складі угідь фермерського господарства і невеликих – до 3 га ділянок під замкненими природними водоймами.

Державна реєстрація фермерського господарства здійснюється у виконавчому комітеті міської, районної у місті ради або в районних радах міст Києва і Севастополя державних адміністрацій за місцем проживання особи або місцезнаходженням земельної ділянки.

Землі фермерського господарства можуть складатися із:

- а) земельної ділянки, що належить на праві власності фермерському господарству як юридичній особі;
- б) земельних ділянок, що належать громадянам – членам фермерського господарства на праві приватної власності;
- в) земельної ділянки, що використовується на умовах оренди.

Фермерське господарство має право використовувати для потреб господарства загальнопоширені корисні копалини (пісок, глина, гравій, торф тощо), лісові угіддя, водні об'єкти та прісні підземні води, що знаходяться на земельній ділянці, відповідно до законодавства України.

Фермерське господарство діє на умовах самоокупності самостійно визначає напрями своєї діяльності, спеціалізацію, організовує виробництво сільськогосподарської продукції, її переробку та реалізацію, на власний розсуд і ризик підбирає партнерів з економічних зв'язків у всіх сферах діяльності, у тому числі іноземних. Всі витрати господарство покриває за рахунок власних доходів та інших джерел, не заборонених законодавством.

Діяльність фермерського господарства припиняється у разі:

- 1) реорганізації фермерського господарства;
- 2) ліквідації фермерського господарства;
- 3) визнання фермерського господарства неплатоспроможним (банкрутом);
- 4) якщо не залишається жодного члена фермерського господарства або спадкоємця, який бажає продовжити діяльність господарства.

Товариством з обмеженою відповідальністю визнається товариство, що має статутний капітал, розділений на частки, розмір яких визначається установчими документами. Максимальна кількість учасників товариства може досягати 10 осіб, які несуть

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 8

відповідальність в межах своїх вкладів. Учасники товариства, які не повністю внесли вклади, несуть солідарну відповідальність за його зобов'язаннями у межах вартості невнесеної частини вкладу кожного з учасників.

Приватним підприємством визнається підприємство, що діє на основі приватної власності одного або кількох громадян, іноземців, осіб без громадянства та його (їх) праці чи з використанням найманої праці. Приватним є також підприємство, що діє на основі приватної власності суб'єкта господарювання – юридичної особи.

Кооператив

Сільськогосподарський кооператив (далі – кооператив) – юридична особа, утворена фізичними та/або юридичними особами, що є сільськогосподарськими товаровиробниками, на засадах добровільного членства та об'єднання майнових пайових внесків для спільної виробничої діяльності у сільському господарстві та обслуговування переважно членів кооперативу.

За цілями, завданнями і характером діяльності кооперативи поділяються на виробничі та обслуговуючі.

Сільськогосподарський виробничий кооператив – юридична особа, утворена шляхом об'єднання фізичних осіб, які є сільськогосподарськими товаровиробниками, для спільного виробництва продукції сільського, рибного та лісового господарства на засадах обов'язкової трудової участі у процесі виробництва.

Сільськогосподарський обслуговуючий кооператив – кооператив, створений для надання послуг переважно членам кооперативу та іншим особам з метою провадження їх сільськогосподарської діяльності.

Виробничі кооперативи здійснюють господарську діяльність на засадах підприємництва з метою отримання доходу. Найменування виробничого кооперативу повинно містити слова “виробничий кооператив” або “кооперативне підприємство”.

Вступ до виробничого кооперативу здійснюється на підставі письмової заяви громадянина. Член кооперативу робить вступний і пайовий внески в порядку, визначеному статутом виробничого кооперативу. Рішення правління (голови) кооперативу про прийняття у члени кооперативу підлягає затвердженню загальними зборами. Порядок прийняття такого рішення та його затвердження визначається статутом кооперативу.

Майно виробничого кооперативу становить колективну власність кооперативу. Виробничий кооператив є власником будівель, споруд, майнових внесків його членів, виготовленої ним продукції, доходів, одержаних від її реалізації та іншої діяльності, передбаченої статутом кооперативу, іншого майна, придбаного на підставах не заборонених законом.

Майно виробничого кооперативу відповідно до його статуту поділяється на пайовий і неподільний фонди. Неподільний фонд утворюється за рахунок вступних внесків і майна кооперативу (за винятком землі). Пайові внески членів кооперативу до нього не включаються. Порядок формування і розміри неподільного фонду встановлюються статутом.

Обслуговуючі кооперативи спрямовують свою діяльність на обслуговування сільськогосподарського та іншого виробництва учасників кооперації. Залежно від виду діяльності вони поділяються на переробні, заготівельно-збутові, постачальницькі, сервісні та інші. Крім того, обслуговуючі кооперативи створюються для надання

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 9

комплексу послуг, пов'язаних з виробництвом, переробкою, збутом продукції рослинництва, тваринництва, лісівництва і рибництва. Обслуговуючі кооперативи, здійснюючи обслуговування членів кооперативу, не ставлять за мету отримання прибутку.

До переробних кооперативів належать кооперативи, які займаються переробкою сільськогосподарської сировини (виробництво хлібобулочних, макаронних виробів, овочевих, плодово-ягідних, м'ясних, молочних, рибних продуктів, виробів і напівфабрикатів з льону, коноплі, лісо- і пиломатеріалів тощо).

Заготівельно-збутові кооперативи здійснюють заготівлю, зберігання, передпродажну обробку, продаж продукції, надають маркетингові послуги тощо.

Постачальницькі кооперативи створюються з метою закупівлі та постачання засобів виробництва, матеріально-технічних ресурсів, необхідних для виробництва сільськогосподарської продукції та продуктів її переробки; виготовлення сировини і матеріалів та постачання їх сільськогосподарським товаровиробникам.

Сервісні кооперативи здійснюють технологічні, транспортні, меліоративні, ремонтні, будівельні, екологічно-відновні роботи, здійснюють ветеринарне обслуговування тварин і племінну роботу, займаються телефонізацією, газифікацією, електрифікацією в сільській місцевості, надають медичні, побутові, санаторно-курортні, науково-консультаційні послуги, послуги з ведення бухгалтерського обліку тощо.

Кооператив створюється його засновниками на добровільних засадах. Засновниками кооперативу можуть бути громадяни України та юридичні особи, зареєстровані в Україні. Основним правовим документом, що регулює діяльність кооперативу є Статут кооперативу.

Членами виробничого кооперативу можуть бути тільки фізичні особи, а членами обслуговуючого кооперативу – як фізичні, так і юридичні особи, які визнають статут і дотримуються його вимог, користуються послугами, формують фонди та беруть участь у діяльності кооперативу. Фізичні або юридичні особи можуть бути членами кількох обслуговуючих кооперативів, різних за напрямками діяльності.

Членство в кооперативі припиняється у разі:

- а) добровільного виходу з кооперативу;
- б) припинення трудової участі в діяльності виробничого кооперативу;
- в) виключення у випадках і в порядку, визначених статутом кооперативу;
- г) несхвалення загальними зборами рішення правління (голови) про прийняття до кооперативу;
- д) втрати членом кооперативу – юридичною особою свого статусу;
- е) смерті члена кооперативу;
- є) реорганізації та ліквідації кооперативу.

Для здійснення господарської та іншої діяльності кооператив за рахунок власного майна формує відповідні майнові фонди. Майно кооперативу відповідно до його статуту поділяється на пайовий і неподільний фонди.

Управління кооперативом здійснюється на основі самоврядування, гласності, участі його членів у вирішенні питань діяльності кооперативу. Вищим органом управління

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 10

кооперативу є загальні збори. До органів управління належить правління кооперативу. У разі потреби кооператив наймає виконавчого директора, утворює спостережну раду.

Для підготовки окремих питань загальні збори, а в період між ними – правління кооперативу або спостережна рада можуть утворювати спеціальні комісії з членів кооперативу із залученням як консультантів найманих працівників.

Загальні збори проводяться щорічно після закінчення фінансового року. Вони можуть скликатися позачергово за рішенням правління кооперативу або з ініціативи не менше третини членів кооперативу. Правління кооперативу зобов'язане прийняти рішення про скликання загальних зборів і повідомити членів кооперативу про час і місце їх проведення та порядок денний не пізніше ніж за 10 днів.

Правління кооперативу обирається у кооперативі, до складу якого входить не менш як 10 членів, на термін, що не перевищує трьох років. Члени правління кооперативу можуть обирати із свого складу голову кооперативу, заступника голови та секретаря правління відповідно до статуту кооперативу. Члени правління кооперативу працюють переважно на громадських засадах. У статуті кооперативу може бути передбачена винагорода за роботу членів правління.

Періодичність проведення засідань правління кооперативу визначається статутом кооперативу. Рішення приймається більшістю голосів за наявності не менш як 2/3 складу членів правління кооперативу.

Голова кооперативу очолює правління і обирається загальними зборами кооперативу або його правлінням на термін, що не перевищує трьох років. Функції голови кооперативу та порядок його обрання (відкликання) визначаються статутом кооперативу. У разі відсутності виконавчого директора його функції виконує голова кооперативу.

Правління кооперативу може наймати виконавчого директора для оперативного управління діяльністю кооперативу. Виконавчий директор не може бути членом кооперативу.

Виконавчий директор здійснює свою діяльність на умовах контракту, який укладає з ним правління кооперативу, формує виконавчу дирекцію та виконує функції, делеговані йому правлінням. Виконавчий директор несе відповідальність за свою діяльність перед кооперативом.

Для контролю за діяльністю виконавчого органу кооперативу може обиратися спостережна рада. Спостережна рада утворюється за умови, якщо кількість членів кооперативу становить не менш як 50 осіб.

Спостережна рада обирається з членів кооперативу на загальних зборах у кількості 3-5 чоловік, якщо інше не передбачено статутом кооперативу. Порядок обрання спостережної ради та її голови і прийняття рішень спостережною радою встановлюються статутом кооперативу. Член спостережної ради не може бути членом правління чи ревізійної комісії.

Для контролю за фінансово-господарською діяльністю кооперативу обирається ревізійна комісія (ревізор). У кооперативі, до складу якого входить менш як 10 членів, функції ревізійної комісії виконує ревізор. Ревізійна комісія (ревізор) підзвітна загальним зборам кооперативу.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 11

Ревізійна комісія (ревізор) обирається загальними зборами з членів кооперативу відповідно до порядку голосування, встановленого статутом кооперативу. Членами ревізійної комісії (ревізором) не можуть бути члени правління кооперативу чи спостережної ради.

Нарахування і виплата часток доходу на паї здійснюється за підсумками фінансового року з доходу, що залишається у розпорядженні кооперативу з урахуванням необхідності формування фондів для його розвитку. Статутом кооперативу може бути передбачено різний відсоток часток доходу на паї для членів і асоційованих членів кооперативу. Відповідно до рішення загальних зборів кооперативу виплата часток доходу на паї може здійснюватися грошима, товарами, цінними паперами, збільшенням паю тощо.

Акціонерне товариство

Акціонерним товариством є господарське товариство, яке має статутний капітал, поділений на певну кількість акцій однакової номінальної вартості, і несе відповідальність за зобов'язаннями тільки майном товариства, а акціонери несуть ризик збитків, пов'язаних із діяльністю товариства, в межах вартості належних їм акцій. Акціонерне товариство діє на підставі Статуту.

1.2. Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку у сільськогосподарських підприємствах

Діяльність сільськогосподарських підприємств регулюється й низкою інших нормативно-правових актів, залежно від особливостей їх діяльності. Проте, крім загально-організаційних нормативних актів діяльність сільськогосподарських підприємств регулює велика кількість документів у сфері бухгалтерського обліку, характеристика яких наведена в таблиці 1.3.

Таблиця 1.3. Нормативне регулювання бухгалтерського обліку сільськогосподарських підприємств

Нормативно-правовий документ	Коротка характеристика
<i>1</i>	<i>2</i>
Закон України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” від 16.07.99 р. № 996-XIV зі змінами та доповненнями	Визначає основні засади ведення бухгалтерського обліку всіх суб’єктів підприємницької діяльності
Постанова Кабінету міністрів України “Про Методику нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів” від 23.03.1995 р. № 213	Визначає порядок проведення нормативної грошової оцінки земельних ділянок
Постанова Кабінету міністрів України “Про розміри та Порядок визначення втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва, які	Встановлює порядок визначення розмірів втрат сільськогосподарського і лісогосподарського виробництва

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 12

підлягають відшкодуванню” від 17.11.1997 р. № 1279	
Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 30 “Біологічні активи” затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 18.11.2005 р. № 790	Визначає методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про біологічні активи і про одержані в процесі їх біологічних перетворень додаткові біологічні активи й сільськогосподарську продукцію та розкриття інформації про них у фінансовій звітності
Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку затверджене наказом Міністерства фінансів України від 24.05.1995 р. № 88	Встановлює порядок створення, прийняття та відображення у бухгалтерському обліку, а також зберігання первинних документів, облікових реєстрів і бухгалтерської звітності
Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій затверджена Наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 зі змінами та доповненнями.	Встановлює призначення і порядок ведення рахунків бухгалтерського обліку для узагальнення інформації про наявність і рух активів, капіталу, зобов'язань та факти фінансово-господарської діяльності підприємства
Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку основних засобів” від 30.09.2003 р. № 561	Визначає основні положення бухгалтерського обліку необоротних активів, крім операцій з біологічними активами
Наказ Міністерства фінансів України “Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку та Інструкції про його застосування” від 30.11.99 р. № 291	Визначає рахунки бухгалтерського обліку на яких відображається реєстрація фактів господарської діяльності підприємства
Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку біологічних активів затверджені Наказом Міністерства фінансів України від 29.12.2006 р. № 1315	Визначають основні засади бухгалтерського обліку біологічних активів
Методичні рекомендації з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств затверджені Наказом Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001 р. № 132	Регламентує порядок планування, обліку та калькулювання сільськогосподарської продукції

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 13

Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку виробничих запасів в сільськогосподарських підприємствах затверджені Наказом Міністерства аграрної політики України від 21.12.2007 № 929	Визначає специфічні первинні документи, які використовуються на сільськогосподарських підприємствах
Наказ Міністерства аграрної політики України “ Про затвердження спеціалізованих форм первинних документів з обліку основних засобів і інших необоротних активів сільськогосподарських підприємств та Методичних рекомендацій щодо їх застосування” від 27.09.2007 р. № 701	Затверджує спеціалізовані форми первинних документів з обліку основних засобів і інших необоротних активів сільськогосподарських підприємств
Наказ Міністерства аграрної політики України “Про затвердження Методичних рекомендацій з організації та ведення бухгалтерського обліку в селянських (фермерських) господарствах” від 02.07.2001 р. №189	Встановлює правила і методологічні принципи організації ведення бухгалтерського обліку в селянських (фермерських) господарствах
Методичні рекомендації щодо застосування спеціалізованих форм первинних документів з обліку довгострокових та поточних біологічних активів в сільськогосподарських підприємствах, затверджені Наказом Міністерства аграрної політики України від 21.02.2008 р. № 73	Забезпечують методичні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про біологічні активи і про одержані в процесі їх біологічних перетворень додаткові біологічні активи та розкриття інформації про них у фінансовій звітності
Методичні рекомендації щодо складання розпорядчого документа про облікову політику підприємства затверджені Наказом Міністерства аграрної політики від 17.12.2007 р. № 921	Регулюють порядок складання розпорядчого документа про облікову політику підприємства
Методичні рекомендації щодо застосування форм документів первинного обліку на сільськогосподарських підприємствах, затверджені Листом Міністерства аграрної політики України від 19.01.2004 г. № 37-27-12/455	Регламентують порядок складання, ведення, зберігання первинних документів

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 14

Методичні рекомендації з інвентаризації основних засобів, нематеріальних активів, товарно-матеріальних цінностей, грошових коштів, розрахунків та незавершеного виробництва сільськогосподарських підприємств, затверджені листом Міністерства аграрної політики України від 04.12.2003 р. № 37-27-12/14023.	Регламентують порядок проведення інвентаризації в сільськогосподарських підприємствах та її документальне оформлення.
--	---

Всі сільськогосподарські підприємства ведуть бухгалтерський облік відповідно до Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні”, який визначає загальні засади ведення бухгалтерського обліку усіма суб’єктами господарювання, зареєстрованими на території України.

Крім національних стандартів бухгалтерського обліку в Україні господарюючі суб’єкти, які оприлюднюють свою фінансову звітність зобов’язані вести бухгалтерський облік за Міжнародними стандартами фінансової звітності. Для інших підприємств вказані стандарти мають рекомендаційний характер. Порядок відображення в бухгалтерському обліку операцій у сільськогосподарських підприємствах регулюється МСФЗ 41 “Сільське господарство”, який відповідає національному П(С)БО 30 “Біологічні активи”.

Основні положення в П(С)БО 30 та МСФЗ 41 лише частково співпадають. Так, в обох документах зазначається, що біологічні активи оцінюються за справедливою вартістю, проте вже існує невідповідність щодо об’єктів бухгалтерського обліку, оскільки згідно П(С)БО 30 об’єктом є окремий вид біологічних активів або їх група, тоді ж як згідно МСФЗ 41 – лише група біологічних активів.

У П(С)БО 30 чітко виділені види біологічних активів і види як основної, так і побічної сільськогосподарської продукції, яка утворюється в результаті біологічних перетворень. Проте П(С)БО 30 не містить характеристики основних видів сільськогосподарської діяльності та характеристики біологічних перетворень, які можуть відбуватися з біологічними активами, тоді як МСФЗ 41 надає характеристику як основним видам сільськогосподарської діяльності, так і біологічним перетворенням.

1.3. Порядок організації бухгалтерського обліку у сільськогосподарських підприємствах

До основних завдань організації бухгалтерського обліку сільськогосподарських підприємств належать:

- 1) своєчасне, повне, достовірне та безпосереднє відображення всіх фактів господарської діяльності, які буди здійснені на сільськогосподарському підприємстві;
- 2) обробка даних за допомогою відповідних процедур, прийомів і способів відповідно до вихідних даних, які потрібно отримати на основі бухгалтерського обліку;
- 3) узагальнення обробленої облікової інформації, зафіксованої у первинних документах, облікових регістрах, формах фінансової звітності та подачі їх зацікавленим користувачам;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 15

4) розробка концепції облікової політики;

5) розробка меж застосування фінансового та управлінського обліку.

Від вирішення цих завдань залежить структура та якість бухгалтерського обліку, врахування запитів системи управління підприємством і функціонування його інформаційної системи.

Відповідальність за організацію бухгалтерського обліку та забезпечення фіксації фактів здійснених усіх господарських операцій у первинних документах, збереження оброблених документів, реєстрів і звітності протягом встановленого терміну відповідно до Закону України “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні” несе власник або уповноважений орган, який здійснює керівництво підприємством відповідно до законодавства та установлених документів.

**Особливості діяльності
сільськогосподарських
підприємств**

Основними факторами, які впливають на організацію бухгалтерського обліку є: 1) форма власності; 2) організаційно-правова форма; 3) предмет діяльності; 4) система оподаткування.

Одним з досить важливих факторів, який впливає на організацію бухгалтерського обліку у сільськогосподарському підприємстві є особливості його діяльності у сфері сільського господарства (табл. 1.5).

Таблиця 1.5. Особливості діяльності сільськогосподарських підприємств

№ з/п	Особливість діяльності	Коротка характеристика	Особливості бухгалтерського обліку
1	Основним фактором виробництва є земля	Земля специфічний незамінний актив сільськогосподарського підприємства	Земля належить до основних засобів сільського господарства, на неї не нараховується знос, але фінансуються заходи щодо підвищення її родючості
2	Сезонність виробництва	Процес праці в часі не збігається із одержанням продукції: праця витрачається впродовж цілого року, тоді як готову продукцію зазвичай одержують у певний період	У рослинництві виникає потреба розмежування витрат поточного року під урожай поточного й майбутніх років. Одержання продукції тваринництва та витрати на виробництво тривають упродовж року нерівномірно
3	Оцінка біологічних активів та одержаної продукції	При оприбуткуванні готову продукцію виробництва додаткові біологічні активи оцінюють за справедливою вартістю	
4	Відтворення частини необхідних засобів і предметів праці	Предмети і засоби праці можуть створюватися у процесі власного виробництва	Виникає необхідність у налагодженні облікового відображення внутрішньо-господарського руху активів

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 16

5	Робота з живими організмами	Для одержання продукції використовуються тварини і рослини, які мають свої біологічні особливості (від одного виду тварин або сорту рослин можна отримати декілька видів готової продукції; отримання готової продукції співпадає і строками дозрівання рослин і вирощування тварин)	Для розподілу витрат між декількома видами готової продукції застосовують специфічні методи калькулювання фактичної собівартості. Для оприбуткування масового надходження готової продукції у період її отримання від виробництва необхідно забезпечити належну організацію документування
6	Необхідність у використанні тракторів, комбайнів та іншої сільськогосподарської техніки	Використання сільськогосподарської техніки вимагає додаткових операцій з її залучення, ефективної експлуатації та ремонту	Необхідність ведення бухгалтерського обліку автотранспорту та машино-тракторного парку з урахуванням особливостей їх експлуатації у сільськогосподарському виробництві

Перераховані особливості сільського господарства зумовлюють певний порядок ведення бухгалтерського обліку в аграрних підприємствах, який має особливості в частині документування специфічних операцій, відображення їх в облікових регістрах і звітності.

Але на ряду із своєрідністю бухгалтерського обліку в сільському господарстві йому властиві й загальні риси, притаманні бухгалтерському обліку в підприємствах інших галузей економічної діяльності:

- використання єдиного плану рахунків;
- принципи та способи організації бухгалтерського обліку;
- використання положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

У зв'язку з низкою особливостей діяльності сільськогосподарських підприємств, на таких підприємствах бухгалтерський облік ведеться за специфічними типовими формами первинних документів (табл. 1.6).

Таблиця 1.6. Типові форми первинних документів сільськогосподарських підприємств

№ з/п	Об'єкт обліку	Документи
1	2	3
1	Основні засоби	– ф. № ОЗСГ-1 “Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів”; – ф. № ОЗСГ-2 “Акт приймання-здачі відремонтованих і реконструйованих (модернізованих) об'єктів”; – ф. № ОЗСГ-3 “Акт на списання основних засобів”;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 17

		<ul style="list-style-type: none"> – ф. № ОЗСГ-4 “Акт на списання автотранспортних засобів”; – ф. № ОЗСГ-5 “Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів”; – ф. № ОЗСГ-6 “Відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів, які надійшли або вибули”; – ф. № ОЗСГ-7 “Зведена відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів”; – ф. № ОЗСГ-8 “Відомість нарахування амортизації основних засобів за методом, передбаченим податковим законодавством”; – ф. № ОЗСГ-9 “Відомість розподілу витрат з утримання й експлуатації машинно-тракторного парку”
2	Виробничі запаси	<ul style="list-style-type: none"> – ф. № ВЗСГ-1 “Лімітно-забірної картки на отримання матеріальних цінностей”; – ф. № ВЗСГ-2 “Лімітно-забірної картки на отримання запасних частин”; – ф. № ВЗСГ-3 “Акт про використання мінеральних, органічних і бактеріальних добрив та засобів хімічного захисту рослин”; – ф. № ВЗСГ-4 “Акт витрати насіння і садивного матеріалу”; – ф. № ВЗСГ-5 “Акт на списання виробничого та господарського інвентарю”; – ф. № ВЗСГ-6 “Відомість дефектів на ремонт машини”; – ф. № ВЗСГ-7 “Товарна накладна”; – ф. № ВЗСГ-8 “Накладна (внутрігосподарського призначення)”; – ф. № ВЗСГ-9 “Відомість витрати кормів”; – ф. № ВЗСГ-10 “Книга складського обліку”; – ф. № 38-нп “Звіт обліку видачі нафтопродуктів”; – ф. № 40-нп “Звіт про рух нафтопродуктів”; – ф. № 41-нп “Картка обліку витрати палива”; – ф. М-12 “Картка складського обліку матеріалів”; – ф. 120 “Звіт про рух пального та мастильних матеріалів”; – ф. 121 “Звіт про рух матеріальних цінностей”
3	Довгострокові біологічні активи	<ul style="list-style-type: none"> – ф. № ДБАСГ-1 “Акт приймання довгострокових біологічних активів рослинництва (багаторічних насаджень) і передачі їх в експлуатацію”; – ф. № ДБАСГ-2 “Акт приймання довгострокових біологічних активів тваринництва (формування основного стада)”; – ф. № ДБАСГ-3 “Акт на списання довгострокових біологічних активів рослинництва (багаторічних насаджень)”; – ф. № ДБАСГ-4 “Акт на списання довгострокових біологічних активів тваринництва (вибраковка тварин)”
4	Поточні біологічні активи	<ul style="list-style-type: none"> – ф. № ПБАСГ-1 “Акт на оприбуткування поточних біологічних активів рослинництва, оцінених за справедливою вартістю”; – ф. № ПБАСГ-2 “Акт на списання поточних біологічних активів рослинництва, оцінених за справедливою вартістю (на початок збирання врожаю)”; – ф. № ПБАСГ-3 “Акт на оприбуткування приплоду тварин”;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 18

		<ul style="list-style-type: none"> – ф. № ПБАСГ-4 “Звіт про процеси інкубації”; – ф. № ПБАСГ-5 “Акт на вихід і сортування добового молодняку птиці”; – ф. № ПБАСГ-6 “Акт на вибуття поточних біологічних активів тваринництва (забій, прирізка та падіж)”; – ф. № ПБАСГ-7 “Нагромаджувальний акт на оприбуткування приплоду звірів”; – ф. № ПБАСГ-8 “Обліковий лист забою та падежу худоби”; – ф. № ПБАСГ-9 “Акта на переведення тварин з групи в групу в межах поточних біологічних активів”; – ф. № ПБАСГ-10 “Відомість зважування тварин”; – ф. № ПБАСГ-11 “Розрахунок визначення приросту”; – ф. № ПБАСГ-12 “Книга обліку руху тварин і птиці на фермі”; – ф. № ПБАСГ-13 “Звіт про рух тварин і птиці на фермі”; – ф. № ПБАСГ-14 “Журнал реєстрації приплоду та вирощування молодняку великої рогатої худоби”; – ф. № ПБАСГ-15 “Журнал реєстрації осіменіння корів і телиць”; – ф. № ПБАСГ-16 “Картка обліку руху дорослої птиці (для спеціалізованих господарств)”; – ф. № ПБАСГ-17 “Картка обліку руху молодняку птиці (для спеціалізованих господарств)”
5	Оплата праці	<ul style="list-style-type: none"> – ф. № ПСГ-1 “Табель обліку робочого часу”; – ф. № ПСГ-2 “Обліковий лист праці і виконаних робіт”; – ф. № ПСГ-3 “Обліковий лист тракториста-машиніста”; – ф. № ПСГ-4 “Подорожній лист трактора”; – ф. № ПСГ-5 “Наряд на відрядну роботу”; – ф. № ПСГ-6 “Розрахунок заробітної плати (оплати праці) ”; – ф. № ПСГ-7 “Відомість інших доплат та утримань”; – ф. № 64 а “Листок обліку простоїв”; – ф. № 65 “Книжка бригадира з обліку праці та виконаних робіт”; – ф. № 69 “Розрахунок нарахування заробітної плати працівникам тваринництва”; – ф. № 1 “Подорожній лист вантажного автомобіля у міжнародному сполученні”; – ф. № 2 “Подорожній лист вантажного автомобіля”; – ф. № 3 “Подорожній лист легкового автомобіля”
6	Зернова продукція	<ul style="list-style-type: none"> – ф. № 67а “Виписка з реєстру про намолот зерна і зібрану площу”; – ф. № 71а “Реєстр прийняття зерна від шофера”; – ф. № 77 “Реєстр відправлення зерна та іншої продукції з поля”; – ф. № 77а “Путівка на вивезення продукції з поля”; – ф. № 77б “Талон шофера”; – ф. № 77в “Талон комбайнера”; – ф. № 77г “Талон бункериста”;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 19

		<ul style="list-style-type: none"> – ф. № 78 “Реєстр приймання зерна та іншої продукції з поля”; – ф. № 78а “Реєстр приймання зерна вагарем”; – ф. № 80 “Відомість руху зерна та іншої продукції”; – ф. № 81а “Розрахунок переводу качанів кукурудзи повної стиглості в зерно”; – ф. № 82 “Акт на сортування й сушіння продукції рослинництва”; – ф. № 188 “Журнал обліку виданих талонів”
7	Облік продукції овочівництва, садівництва, картоплі і баштанних культур	<ul style="list-style-type: none"> – ф. № 81 “Щоденник надходження сільськогосподарської продукції”; – ф. № 83 “Щоденник надходження продукції закритого ґрунту”; – ф. № 84 “Щоденник надходження продукції садівництва”
8	Облік кормів	<ul style="list-style-type: none"> – ф. № 35 “Журнал обліку витрат кормів”; – ф. № 35а “Журнал обліку кормів”; – ф. № 92 “Акт приймання грубих та соковитих кормів”; – ф. № 93 “Акт на оприбуткування пасовищних кормів”; – ф. № 93а “Акт на оприбуткування пасовищних кормів (обчислених за укiсним методом)” – ф. № 94 “Відомість витрати кормів”
9	Облік молока	<ul style="list-style-type: none"> – ф. № 112 “Журнал обліку надою молока”; – ф. № 114 “Відомість руху молока”; – “Реєстр на закупівлю молока у населення”
10	Вівчарство	<ul style="list-style-type: none"> – ф. № 115 “Акт настригу і приймання вовни”; – ф. № 115а “Покіпний опис”; – ф. № 116 “Щоденник надходження і відправки вовни на заготівельні пункти”
11	Птахівництво	<ul style="list-style-type: none"> – ф. № 108 “Картка обліку дорослої птиці”; – ф. № 109 “Акт на сортування яєць цеху інкубації”
12	Забій худоби і птиці	<ul style="list-style-type: none"> – ф. № 34в “Накопичувальна відомість обліку забою та падежу тварин”; – ф. № 110 “Звіт про переробку птиці й вихід продукції”; – ф. № 111 “Звіт по складу-холодильнику”
13	Облік витрат допоміжних виробництв	<ul style="list-style-type: none"> – ф. № ЖН-3 “Журнал обліку витрат у ремонтній майстерні”; – ф. № ЖН-4 “Журнал обліку робіт і витрат”; – ф. № ЖН-5 “Накопичувальна відомість обліку використання машинно-тракторного парку”; – ф. № ЖН-6 “Накопичувальна відомість обліку роботи вантажного автотранспорту”; – ф. № ЖН-14 “Звіт про роботу електростанції”; – ф. № 123 “Звіт про переробку продукції”

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 20

		– ф. № 124 “Відомість переробки молока і молочних продуктів”; – ф. № 127 “Звіт про використання електроенергії”; – ф. № 128 “Журнал обліку роботи електрогенератора”
14	Реалізація	– ф. ТНСГ-1 “Товарно-транспортна накладна на перевезення молочної сировини”; – ф. ТНСГ-2 “Товарно-транспортна накладна на перевезення зерна”; – ф. ТНСГ-3 “Товарно-транспортна накладна на перевезення цукрового буряку”; – ф. ТНСГ-3а “Реєстр товарно-транспортних накладних на перевезення цукрового буряку на цукрові заводи”; – ф. ТНСГ-4 “Товарно-транспортна накладна на перевезення овочів”; – ф. ТНСГ-5 “Товарно-транспортна накладна на перевезення тварин”

Крім затверджених типових форм первинних документів сільськогосподарські підприємства можуть використовувати й інші самостійно розроблені, які задовольнятимуть потреби працівників бухгалтерії.

Відповідно до Наказу Міністерства аграрної політики України “Про затвердження спеціалізованих форм реєстрів журнально-ордерної форми обліку для сільськогосподарських підприємств та Методичних рекомендацій щодо їх застосування” № 390 від 04.06.2009 р., сільськогосподарські підприємства ведуть бухгалтерський облік за журнально-ордерною формою обліку.

Журнально-ордерна форма обліку ґрунтується на застосуванні журналів-ордерів, де збираються і систематизуються дані первинних документів, необхідні для синтетичного й аналітичного обліку.

Журнально-ордерна форма обліку передбачає використання таких найважливіших принципів:

- здійснення записів в журналах-ордерах в порядку реєстрації операцій тільки з кредиту рахунку в кореспонденції з дебетом інших рахунків;
- об’єднання, як правило, в єдиній системі записів синтетичного й аналітичного обліку;
- відображення в бухгалтерському обліку господарських операцій в розрізі показників, необхідних для здійснення управління, контролю, аналізу та складання бухгалтерської звітності;
- застосування журналів-ордерів за декількома рахунками, які мають між собою економічний і обліковий зв’язок;
- побудова облікових реєстрів із заздалегідь вказаною кореспонденцією рахунків і показниками, які необхідні для складання бухгалтерської звітності;
- застосування місячних, а в деяких випадках кварталних і річних журналів-ордерів з використанням необхідної кількості вкладних листків.

Порядок обробки інформації в бухгалтерському обліку з використанням журнально-ордерної форми ведення обліку наведено на рисунку 1.4.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 21

Рис. 1.4. Обробка документів за журнально-ордерною формою обліку

Перелік журналів-ордерів і відомостей до них, які використовуються сільськогосподарськими підприємствами, наведено у табл. 1.7.

Таблиця 1.7. Перелік журналів-ордерів та відомостей до них

Номери		Назва і призначення регістрів
журналів-ордерів	відомостей	
1	2	3
Облік грошових коштів, їх еквівалентів і грошових документів		
1 с.-г.		Журнал-ордер 1 с.-г. по кредиту рахунків 30, 31, 33, 35
	1.1 с.-г.	Відомість по дебету субрахунків: 301, 302
	1.2 с.-г.	Відомість по дебету субрахунків: 311, 312, 313, 314
	1.3 с.-г.	Відомість по дебету субрахунків: 331, 332, 333, 334
		Аналітичні дані до рахунків 30, 31, 33
	1.4 с.-г.	Відомість по дебету субрахунків: 351, 352
		Картка аналітичного обліку ощадних сертифікатів, придбаних підприємством
		Картка аналітичного обліку акцій не власної емісії, придбаних з метою перепродажу
		Картка аналітичного обліку короткострокових облігацій, придбаних підприємством
Облік довгострокових і короткострокових позик		
2 с.-г.		Журнал-ордер 2 с.-г. по кредиту рахунків: 50, 60
Облік розрахунків, довгострокових і поточних зобов'язань		
3 А с.-г.		Журнал-ордер 3 А с.-г. по кредиту субрахунку 372
3 Б с.-г.		Журнал-ордер 3 Б с.-г. по кредиту рахунків: 18, 34, 37, 38, 51, 62
	3.1 с.-г.	Відомість аналітичного обліку одержаних і виданих векселів
	3.2 с.-г.	Відомість аналітичного обліку розрахунків з іншими дебіторами

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 22

3 В с.-г.		Журнал-ордер 3 В с.-г. по рахунку 63
	3.3 с.-г.	Реєстр операцій за розрахунками з постачальниками та підрядниками
3 Г с.-г.		Журнал-ордер 3 Г с.-г. по кредиту рахунків: 17, 52, 53, 54, 55, 61, 64, 65, 654, 655, 67, 68, 69
	3.4 с.-г.	Відомість аналітичного обліку розрахунків за іншими операціями
	3.5 с.-г.	Відомість аналітичного обліку розрахунків з бюджетом
Облік необоротних активів і фінансових інвестицій		
4 А с.-г.		Журнал-ордер 4 А с.-г по кредиту рахунків: 10, 11, 12, 13, 16, 19
	4.1 с.-г.	Відомість аналітичного обліку по рахунках: 10, 11
	4.2 с.-г.	Відомість аналітичного обліку довгострокових біологічних активів
	4.3 с.-г.	Відомість аналітичного обліку по рахунках: 12, 19
	4.4 с.-г.	Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів за прямолінійним методом на початок року
	4.5 с.-г.	Відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів, які надійшли або вибули
	4.6 с.-г.	Відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів за місяць
	4.7 с.-г.	Відомість нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів за методом, передбаченим податковим законодавством
4 Б с.-г.		Журнал-ордер 4 Б с.-г. По кредиту рахунків: 14, 15
	4.8 с.-г.	Відомість аналітичного обліку капітальних інвестицій
	4.9 с.-г.	Відомість аналітичного обліку довгострокових фінансових інвестицій
Облік запасів і витрат діяльності		
5 А с.-г.		Журнал-ордер 5 А с.-г. Та відомість по рахунках: 20, 22, 25, 26, 27, 28
5 Б с.-г.		Журнал-ордер 5 Б с.-г по кредиту рахунків: 65 (субрахунки 651, 652, 653, 656), 66
	5.1 с.-г.	Зведена відомість нарахування та розподілу оплати праці та відрахувань від неї за об'єктами обліку витрат
	5.2 с.-г.	Книга обліку розрахунків з депонентами
	5.3 с.-г.	Зведена відомість за розрахунками з робітниками та службовцями
	5.4 с.-г.	Відомість аналітичного обліку по рахунку 65 (субрахунки 651, 652, 653, 656)
5 В с.-г.		Журнал-ордер 5 В с.-г. По рахунках: 23, 24, 39, 91, 92, 93
	5.5 с.-г.	Звіт про витрати та вихід продукції основного виробництва
	5.6 с.-г.	Звіт про витрати та вихід продукції (робіт, послуг) інших виробництв
	5.7 с.-г.	Звіт про загальновиробничі витрати
	5.8 с.-г.	Звіт про адміністративні витрати
	5.9 с.-г.	Звіт про витрати на збут
	5.10 с.-г.	Зведена відомість до Журналу-ордеру № 5 В с.-г.
5 Г с.-г.		Журнал-ордер 5 Г с.-г. По кредиту рахунків: 90, 94, 95, 96, 97, 98, 99

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 23

	5.12 с.-г.	Відомість аналітичних даних про витрати по рахунках: 94, 95, 96, 97, 98, 99
Облік доходів і розрахунків з покупцями		
6 с.-г.		Журнал-ордер 6 с.-г. По кредиту рахунків: 36, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 79
	6.1 с.-г.	Реєстр документів по реалізації готової продукції, біологічних активів (безготівкові розрахунки)
	6.2 с.-г.	Реєстр документів по реалізації товарів, робіт та послуг, виробничих запасів (безготівкові розрахунки)
	6.3 с.-г.	Реєстр документів по реалізації продукції, біологічних активів, товарів, робіт та послуг, виробничих запасів за готівку (за цінами реалізації)
	6.3а с.-г.	Реєстр документів по реалізації продукції, біологічних активів, товарів, робіт та послуг, виробничих запасів за готівку (за обліковими цінами)
	6.4 с.-г.	Відомість аналітичного обліку реалізації продукції, біологічних активів, товарів, робіт та послуг, виробничих запасів
	6.5 с.-г.	Книга аналітичного обліку реалізації продукції, біологічних активів, товарів, робіт та послуг, виробничих запасів
	6.6 с.-г.	Відомість аналітичного обліку по рахунку 36
	6.7 с.-г.	Відомість аналітичних даних про доходи по рахунках: 71, 72, 73, 74, 75, 79
	6.8 с.-г.	Оборотна відомість по аналітичних рахунках з реалізації продукції, біологічних активів, товарів, робіт та послуг, виробничих запасів
Облік власного капіталу і забезпечення зобов'язань		
7 с.-г.		Журнал-ордер 7 с.-г. по кредиту рахунків: 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48
	7.1 с.-г.	Відомість аналітичних даних по рахунку 42
	7.2 с.-г.	Відомість аналітичних даних по рахунку 44
	7.3 с.-г.	Відомість аналітичних даних по рахунку 47
	7.4 с.-г.	Відомість аналітичних даних по інших рахунках обліку власного капіталу: 40, 41, 43, 45, 46
	7.5 с.-г.	Відомість аналітичних даних по рахунку 48 1
Облік поточних біологічних активів		
8 с.-г.		Журнал-ордер 8 с.-г. по кредиту рахунка 21
	8.1 с.-г.	Відомість аналітичного обліку поточних біологічних активів рослинництва
	8.2 с.-г.	Відомість аналітичного обліку поточних біологічних активів тваринництва
Позабалансовий облік		
	9 с.-г.	Відомість позабалансового обліку по рахунках 01; 02, 03, 04, 05, 06, 07,08, 09

Характеристика рахунків у типовому Плані рахунків, специфічних для

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 24

сільськогосподарських підприємств наведена у табл. 1.9.

Таблиця 1.9. Коротка характеристика рахунків, які використовуються у сфері сільського господарства

Шифр рахунку (субрахунку)	Назва рахунку	Інформація, яка відображається
1	2	3
101	Земельні ділянки	Облік земельних ділянок
102	Капітальні витрати на поліпшення земель	Облік капітальних вкладень у поліпшення земель (меліоративні, осушувальні, іригаційні та інші роботи)
16	Довгострокові біологічні активи	Наявність і рух власних або отриманих на умовах фінансової оренди довгострокових біологічних активів
21	Поточні біологічні активи	Наявність і рух поточних біологічних активів тваринництва, зокрема тварин, що перебувають на вирощуванні та відгодівлі, птиці, звірів, кролів, сімей бджіл, а також худоби, вибракунуваної з основного стада й реалізованої без ставлення на відгодівлю, тварин, прийнятих від населення для реалізації, та рослинництва, які оцінюються за справедливою вартістю, зокрема зернові, технічні, овочеві та інші культури тощо
27	Продукція сільськогосподарського виробництва	Наявність і рух сільськогосподарської продукції одержаної від власних рослинницьких, тваринницьких і промислових підрозділів підприємства
41	Пайовий капітал	Суми пайових внесків колективного сільськогосподарського підприємства
710	Дохід від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю	Доходи від первісного визнання сільськогосподарської продукції і біологічних активів та від зміни справедливої вартості біологічних активів
940	Витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які	Витрати від первісного визнання сільськогосподарської продукції і біологічних активів та від зміни справедливої вартості біологічних активів

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 25

	обліковуються за справедливою вартістю	
--	--	--

Включаючи рахунки до робочого плану рахунків бухгалтер керується практичними потребами підприємства. В такому плані може бути використано стільки рахунків і субрахунків, скільки необхідно для відображення господарської діяльності.

Питання для самоконтролю

1. На які етапи поділяється процес організації бухгалтерського обліку? Якими особливостями характеризуються дані етапи?
2. Які особливості організації та діяльності фермерського господарства; товариства з обмеженою відповідальністю; приватного підприємства; кооперативу?
3. Які фактори впливають на вибір облікової політики підприємством?
4. Які нормативні акти регулюють сільськогосподарську діяльність?
5. Які нормативні документи регулюють порядок ведення бухгалтерського обліку у сільськогосподарських підприємствах?
6. З якою метою розробляється робочий план рахунків підприємства?
7. Які спільні та відмінні риси П(С)БО 30 та МСФЗ 41?
8. Які форми ведення бухгалтерського обліку характерні для сільськогосподарських підприємств?
9. В чому полягають переваги та недоліки журнально-ордерної форми ведення обліку?
10. Які передумови застосування спрощеної форми обліку?
11. Які особливості бухгалтерського обліку у сільськогосподарських підприємствах?

Тести

1. Єдиною відмінною ознакою у веденні бухгалтерського обліку сільськогосподарськими підприємствами є:

- а) фінансовий і майновий стан підприємства;
- б) предмет діяльності підприємства;
- в) мета діяльності підприємства;
- г) правильної відповіді немає.

2. Сукупність принципів, методів та процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності – це:

- а) облікова політика;
- б) методологія бухгалтерського обліку;
- в) форма ведення бухгалтерського обліку;
- г) правильної відповіді немає.

3. Членами фермерського господарства не можуть бути:

- а) об'єднання громадян, які ведуть особисте фермерське господарство;
- б) подружжя, батьки та інші члени сім'ї;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 26

в) діти, які досягли 14-річного віку;

г) правильної відповіді немає.

4. За цілями, завданнями і характером діяльності кооперативи поділяються на:

а) виробничі, сервісні та обслуговуючі;

б) загальногосподарські та спеціалізовані;

в) обслуговуючі та виробничі;

г) правильної відповіді немає.

5. Бухгалтерський облік у сільськогосподарських підприємствах регулюється:

а) національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку;

б) національними та галузевими стандартами бухгалтерського обліку;

в) національними та міжнародними стандартами бухгалтерського обліку, директивами Європейського Співтовариства;

г) правильної відповіді немає.

6. Облікова політика сільськогосподарського підприємства складається:

а) з врахуванням вимог законодавства у сфері бухгалтерського обліку та податкового законодавства;

б) відповідно до особливостей діяльності сільськогосподарського підприємства;

в) відповідно до особливостей діяльності сільськогосподарського підприємства з врахуванням вимог законодавства у сфері бухгалтерського обліку;

г) правильної відповіді немає.

7. Основною формою ведення бухгалтерського обліку на сільськогосподарському підприємстві є:

а) меморіально-ордерна форма обліку;

б) журнально-ордерна форма обліку;

в) законодавством не встановлена та обирається підприємством на власний розсуд;

г) правильної відповіді немає.

8. Сутність спрощеної форми бухгалтерського обліку полягає тому, що:

а) дана форма бухгалтерського обліку не передбачає ведення подвійного запису;

б) за даної форми обліку за результатами звітного періоду суб'єкти господарювання складають лише ф. № 1 “Баланс”;

в) основним регістром за даної форми обліку є Журнал реєстрації господарських операцій Господарства, а аналітичний облік ведеться за допомогою спеціальних відомостей бухгалтерського обліку;

г) правильної відповіді немає.

9. Сезонність сільськогосподарського виробництва впливає на бухгалтерський облік в частині:

а) необхідності затвердження облікової політики;

б) розмежування витрат за періодами їх виникнення;

в) необхідність відображення внутрішньогосподарського руху засобів;

г) необхідність ведення бухгалтерського обліку автотранспорту.

10. Сфера дії П(С)БО 30 “Біологічні активи” не поширюється на:

а) молодняк тварин, призначений для продажу;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 27

- б) сільськогосподарську продукцію;
в) перероблену сільськогосподарську продукцію;
г) правильної відповіді немає

Практичні завдання

Завдання 1.1.

Необхідно: Систематизувати основні характеристики сільськогосподарських підприємств різних форм власності в наведеній нижче таблиці; обґрунтувати переваги та недоліки кожної організаційної форми та вибрати найоптимальнішу.

Дані для виконання:

№ з/п	Організаційна форма	Учасники	Установчі документи	Вид капіталу	Відповідальність за боргами	
					юридичної особи	учасників

Завдання 1.2.

Необхідно: Визначити фактори, які впливають на формування облікової політики сільськогосподарського підприємства. Відповідь оформити у вигляді таблиці.

Дані для виконання:

Напрямки класифікації факторів	Групи факторів	Складові групи факторів та їх характеристика
1. За місцем виникнення	Зовнішні	
	Внутрішні	
2. За часом дії	Поточні	
	Перспективні	
3. За змістом	Виробничо-організаційні	
	Фінансово-економічні	

Завдання 1.3.

Необхідно: Визначити чи мають право наведені нижче особи бути членами фермерського господарства

Дані для виконання: Подружжя Іваненко М.О. та Іваненко П.П. створили разом зі своїми батьками фермерське господарство. Батьки Іваненко П.П. працюють в господарстві на підставі трудового договору (контракту).

Завдання 1.4.

Необхідно: Визначити чи правомірно створено фермерське господарство “Краєвид”

Дані для виконання: Членами фермерського господарства “Краєвид” відповідно до положень Статуту є наступні особи:

- 1) Бондар О.М. – безробітна особа, яка має власну земельну ділянку;
- 2) Голуб М.М. – бригадир першої категорії, який працює на ТЗОВ “Олімп”;
- 3) Красноокій М.М., Легенький О.П та Кривоніс К.С. – безробітні, які ведуть особисте селянське господарство, утворене шляхом об’єднання.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 28

Завдання 1.5.

Необхідно: Визначити чи правомірні дії бухгалтера ПрАТ “Хлібороб”

Дані для виконання: На балансі ПрАТ “Хлібороб” обліковується земельна ділянка вартістю 35 млн. грн. На території даної земельної ділянки знаходиться родовище торфу, а також лісові угіддя площею 700 га. Бухгалтер вирішив поставити на баланс ПрАТ “Хлібороб” родовище торфу та лісові угіддя.

Завдання 1.6.

Необхідно: Визначити яку форму бухгалтерського обліку, просту чи спрощену, необхідно обрати ТзОВ “Полісся”

Дані для виконання: ТзОВ “Полісся” за наслідками 2021 року отримало дохід від реалізації зерна пшениці в сумі 300 тис. грн., від реалізації цукрових буряків – 150 тис. грн., а від реалізації соломи – 51 тис. грн. Станом на 01.01.2022 року на підприємстві працювало 9 працівників.

Завдання 1.7.

Необхідно: Визначити розмір неподільного фонду Кооперативу “Сонечко”

Дані для виконання: Засновницький баланс Кооперативу “Сонечко” від 17.07.2022 року має наступні показники:

- 1) транспортні засоби, внесені членами кооперативу на момент створення в якості основного внеску – 1000 тис. грн.;
- 2) земельна ділянка кооперативу – 22200 тис. грн.;
- 3) будівля комори, внесена членами кооперативу на момент створення в якості основного внеску – 500 тис. грн.;
- 3) пайові внески членів кооперативу – 750 тис. грн.;
- 4) комбайн, внесений членами кооперативу на момент створення в якості основного внеску – 60 тис. грн.;
- 5) трактори, внесені членами кооперативу на момент створення в якості основного внеску – 200 тис. грн.

ТЕМА 2. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ДОВГОСТРОКОВИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ

- 2.1. Поняття, визнання та класифікація довгострокових біологічних активів
- 2.2. Оцінка, переоцінка й амортизація довгострокових біологічних активів
- 2.3. Бухгалтерський облік надходження довгострокових біологічних активів
- 2.4. Бухгалтерський облік вибуття довгострокових біологічних активів

Питання для самоконтролю

Тести

Практичні завдання

2.1. Поняття, визнання та класифікація довгострокових біологічних активів

Згідно з П(С)БО 30 “Біологічні активи”, під біологічним активом слід розуміти будь-яку тварину або рослину, яка в процесі біологічних перетворень здатна давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, а також приносити в

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 29

інший спосіб економічні вигоди. Пунктом 5 даного П(С)БО передбачено, що біологічний актив та/або сільськогосподарська продукція визнаються активом, якщо існує імовірність отримання підприємством у майбутньому економічних вигод, пов'язаних з їх використанням, та їх вартість може бути достовірно визначена.

Класифікація біологічних активів дозволяє правильно організувати ведення бухгалтерського обліку, удосконалити та адаптувати порядок застосування елементів методу бухгалтерського обліку до галузевих особливостей діяльності суб'єкта господарювання, зокрема, в частині обліку наявності та руху біологічних активів. Вона дозволяє врахувати методи оцінки біологічних активів при їх первісному визнанні та при використанні (в т.ч. при формуванні показників наявності та руху біологічних активів у фінансовій звітності), що сприяє отриманню більш повної та аналітичної інформації про вартість біологічних активів (табл. 2.1).

Таблиця 2.1. Класифікація біологічних активів та її вплив на організацію бухгалтерського обліку

<i>Ознаки класифікації</i>	<i>Види біологічних активів</i>	<i>Вплив класифікаційної ознаки на організацію бухгалтерського обліку біологічних активів</i>
Період використання	– довгострокові – поточні	Визначає віднесення біологічного активу до складу необоротних або оборотних активів
Рівень зрілості	– зрілі – незрілі	Враховує можливість та інтенсивність використання активу, його придатність для біологічних перетворень
Багатократність отримання економічних вигід	– споживні біологічні активи; – біологічні активи-носії	Впливає на порядок розподілу витрат між видами готової продукції
Галузь	– рослинництва – тваринництва	Обумовлює особливості експлуатації біологічних активів, відображення фактів господарського життя в первинних документах
Джерело надходження	– власного виробництва (додаткові біологічні активи); – біологічні активи отримані зі сторони	Визначає порядок відображення активу при оприбуткуванні та способи його оцінки
Метод оцінки	– оцінені за справедливою вартістю – оцінені за первісною вартістю	Впливає на вартісне вимірювання біологічних активів при формування показників фінансової звітності, а також дозволяє враховувати причини зміни їх вартості
Власність	– власні – орендовані	Дозволяє планувати майбутні фінансові та матеріальні потоки, обумовлені відносинами оренди та рівень відповідальності за збереження біологічних активів

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 30

		перед сторонніми особами
--	--	--------------------------

Згідно з Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку біологічних активів, до незрілих довгострокових біологічних активів відносяться біологічні активи, операційний цикл створення яких перевищує 12 місяців (крім тварин на вирощуванні та відгодівлі), які у звітному періоді ще не здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи певної якості, зокрема, багаторічні насадження (сади, виноградники, ягідники тощо), що не досягли періоду плодоношення (табл. 2.2).

Таблиця 2.2. Приклади біологічних активів за ступенем зрілості та тривалістю використання

Види активів	Біологічні активи	
	Рослинництва	Тваринництва
1	2	3
Зрілі	<i>Довгострокові</i>	
	Активи, що перебувають в експлуатації – плодоносні сади та виноградники; – плодоносні чагарники та ягідники; – багаторічні культури квітникарства; – багаторічні трави; – багаторічні овочеві культури; – природні та створені працею людини лісові насадження	Активи, що використовуються за призначенням – доросле поголів'я овець, свиней, кіз, кроликів, хутрових звірів для отримання сільськогосподарської продукції (відтворення) і додаткових біологічних активів; – робоча худоба; – доросле поголів'я всіх видів птахів (курей, гусей, качок, індичок, цесарок); – маткове поголів'я водних тварин (риб, раків тощо)
	<i>Поточні</i>	
	Активи придатні до збору – вирощені однорічні польові і овочеві культури; – вирощені однорічні культури квітникарства; – гриби, готові для збирання	Активи, готові до подальшого використання за призначенням – молодняк свиней, овець, кіз, вирощений до певного віку, який задовольняє вимогам категорій угодованості, досяг певної живої маси і призначений для продажу, забою або переведення в основне стадо; – доросле поголів'я робочої і продуктивної худоби, вибракуване з основного стада та поставлене на відгодівлю; – лошата, молодняк кроликів, хутрових звірів, вирощених для продажу або забою; – сім'ї бджіл, від яких отримують мед, прополіс,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 31

		віск, нові рої тощо; – молодняк птиці на відгодівлі та вирощуванні; – вирощений молодняк риби й інших водних тварин для продажу або використання за призначенням; – вирощені кокони тутового шовкопряда
Незрілі	<i>Довгострокові</i>	<i>Поточні</i>
	Активи на стадії дозрівання – сади, виноградники, плодіві чагарники і ягідники з моменту посадки до початку плодоношення; – плантації посаджених лісів; – всі польові й овочеві культури з моменту отримання сходів до стадії дозрівання; – однорічні культури квітництва до настання періоду цвітіння; – гриби у стадії вирощування	Активи, що не досягли стадії, на якій вони придатні для використання за призначенням – поголів'я молодняку тварин, птиці, риби на вирощуванні; – худоба переведена з основного стада на відгодівлю; – кокони тутового шовкопряда на стадії вирощування

Пунктом 44 МСФЗ (IAS) 41 “Сільське господарство” виділено ще два види біологічних активів – за ознакою *багатократності отримання економічних вигід*: споживні біологічні активи та біологічні активи-носії.

Так, споживні біологічні активи – це такі біологічні активи, з яких збирають урожай у вигляді сільськогосподарської продукції або які продають як біологічні активи. Біологічні активи-носії – це всі біологічні активи, інші, ніж споживні (вони не є сільськогосподарською продукцією, а є самовідтворюваними активами) (табл. 2.3).

Таблиця 2.3. Приклади біологічних активів за багатократністю отримання економічних вигід

Види активів	Біологічні активи	
	Рослинництва	Тваринництва
Споживні	– посіви однорічних польових культур всіх видів (зернові, зернобобові, технічні, баштанні тощо); – посіви овочевих культур; – посіви однорічних кормових культур; – гриби; – однорічні культури	– всі поточні біологічні активи: молодняк на вирощуванні та відгодівлі, всі види тварин і птиць, а також тварини, вибраквані з основного стада і поставлені на відгодівлю

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 32

	квітникарства; – лісові дерева для отримання ділової деревини	
Активності	– плодоносні сади і виноградники; – плодові чагарники і ягідники; – багаторічні культури квітникарства; – багаторічні трави; – ароматичні багаторічні культури; – багаторічні овочеві культури; – лісові насадження, від яких отримують хмиз без їх вирубування	– скотарство – корови і бики-виробники; – вівчарство – вівці і барани-виробники; – козівництво – кози і козли-виробники; – свинарство – свиноматки і кабани-виробники; – робоча худоба – коні, осли; – маткове поголів'я хутрових звірів; – доросле поголів'я всіх видів птиці; – маткове поголів'я кроликів для відтворення; – доросле поголів'я водних тварин

Підприємство може розширювати наведену класифікацію біологічних активів, відповідно до інформаційних потреб користувачів звітності, для цілей планування та контролю (за видами тварин або рослин, за однорідними групами біологічних активів).

Наведений вище класифікаційний підхід до біологічних активів став основою для побудови Плану рахунків бухгалтерського обліку. Так, для обліку й узагальнення інформації про наявність і рух власних або отриманих на умовах фінансової оренди довгострокових біологічних активів призначений рахунок 16 “Довгострокові біологічні активи”. За дебетом рахунку 16 “Довгострокові біологічні активи” відображається надходження довгострокових біологічних активів, за кредитом – їх вибуття. До даного рахунку відкриваються субрахунки наведені у табл. 2.4.

Таблиця 2.4. Характеристика субрахунків, призначених для обліку довгострокових біологічних активів

Субрахунок	Характеристика	Ведення аналітичного обліку
161 “Довгострокові біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю”	Ведеться облік наявності та руху довгострокових біологічних активів рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу	За видами довгострокових біологічних активів рослинництва

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 33

162 “Довгострокові біологічні активи рослинництва, які оцінені за первісною вартістю”	Ведеться облік наявності та руху довгострокових біологічних активів рослинництва, справедливу вартість яких достовірно визначити неможливо, унаслідок чого їх оцінка здійснена відповідно до П(С)БО 7 “Основні засоби” та П(С)БО 28 “Зменшення корисності активів”	За видами таких довгострокових біологічних активів рослинництва
163 “Довгострокові біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю”	Ведеться облік наявності та руху довгострокових біологічних активів тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу	За видами таких довгострокових біологічних активів тваринництва
164 “Довгострокові біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю”	Ведеться облік наявності та руху довгострокових біологічних активів тваринництва, справедливу вартість яких достовірно визначити неможливо, унаслідок чого їх оцінка здійснена відповідно до П(С)БО 7 “Основні засоби” та П(С)БО 28 “Зменшення корисності активів”	За видами таких довгострокових біологічних активів тваринництва
165 “Незрілі довгострокові біологічні активи, які оцінюються за справедливою вартістю”	Ведеться облік наявності та руху незрілих довгострокових біологічних активів, які оцінені за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу	За видами таких незрілих довгострокових біологічних активів
166 “Незрілі довгострокові біологічні активи, які оцінюються за первісною вартістю”	Ведеться облік незрілих довгострокових біологічних активів, справедливу вартість яких достовірно визначити неможливо, унаслідок чого вони оцінюються, виходячи із суми витрат на їх вирощування	За видами таких незрілих довгострокових біологічних активів

2.2. Оцінка, переоцінка й амортизація довгострокових біологічних активів

Об'єктом бухгалтерського обліку є окремий вид біологічних активів або їх група.

На дату проміжного і річного балансу біологічні активи відображаються за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу. Якщо справедливу вартість біологічного активу на дату балансу визначити неможливо, то такі:

1) довгострокові біологічні активи визнаються та відображаються за первісною вартістю з урахуванням суми їх зносу і втрат від зменшення корисності (така оцінка застосовується до періоду, у якому стає можливим визначити справедливу вартість

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 34

довгострокових біологічних активів). Оцінка та амортизація таких довгострокових біологічних активів здійснюється відповідно до П(С)БО 7 “Основні засоби” та П(С)БО 28 “Зменшення корисності активів”;

2) поточні біологічні активи визнаються та відображаються за первісною вартістю, крім поточних біологічних активів рослинництва, які визнаються і відображаються як незавершене виробництво (такий підхід застосовується до періоду, у якому стає можливим визначити справедливую вартість поточних біологічних активів). Оцінка таких поточних біологічних активів здійснюється відповідно до П(С)БО 9 “Запаси”.

Відповідно до п. 10 П(С)БО 30 “Біологічні активи”, біологічні активи на дату балансу (як річного, так і проміжного) відображаються за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу. Винятком із вищезазначеного правила є:

– довгострокові біологічні активи, справедливую вартість яких на дату балансу достовірно визначити неможливо. Вони відображаються в балансі згідно з П(С)БО 7 за первісною вартістю з урахуванням суми зносу і втрат від зменшення корисності;

– незрілі довгострокові біологічні активи. Ці активи, як правило, відображаються в балансі в сумі фактичних витрат, понесених на їх створення. Наприклад, молоді багаторічні насадження до періоду плодоношення відображаються на дату балансу в сумі понесених витрат на їх закладання і вирощування до періоду плодоношення (якщо справедливую вартість таких насаджень визначити неможливо).

Переоцінці підлягають біологічні активи, якщо відбулися зміни у їх справедливій вартості або з’явилася можливість визначити справедливую вартість біологічних активів, які обліковувалися за первісною вартістю.

Перед складанням фінансової звітності слід визначити справедливую вартість біологічних активів на дату балансу. Для цього комісія з визначення справедливої вартості біологічних активів аналізує інформацію про їх залишки у рослинництві й тваринництві в розрізі аналітичних рахунків їх обліку. Потім комісія вивчає ціни активного ринку, а також інформацію з інших джерел щодо діючих цін на наявні у підприємства біологічні активи. Якщо за окремими видами біологічних активів справедливую вартість визначити неможливо, комісія робить обґрунтування причин.

Далі комісія визначає справедливую вартість біологічних активів на дату балансу і порівнює її з обліковими даними. У результаті визначається сума дооцінки (уцінки) біологічних активів і відображається в **Акті переоцінки біологічних активів**, який підписують члени комісії і затверджує керівник підприємства.

Таблиця 2.6. Облік переоцінки довгострокових біологічних активів

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
		дебет	кредит
1	Відображені результати від зміни справедливої вартості довгострокових біологічних активів (при збільшенні вартості)	161	710
		163	
2	Відображені результати від зміни справедливої вартості довгострокових біологічних активів (при зменшенні вартості)	940	161
			163

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 35

Облік переоцінки незрілих довгострокових біологічних активів			
3	Відображення довгострокових біологічних активів, які оцінюються за справедливою вартістю (при збільшені вартості)	165	710
4	Відображення переоцінки незрілих довгострокових біологічних активів, які оцінюються за справедливою вартістю (при зменшені вартості)	940	165
Облік операцій з переведення довгострокових біологічних активів з однієї групи до іншої			
5	Відображено суму зносу	134	162 164
6	Відображено залишкову вартість	161 163	162 164
7	Відображення переоцінки переведеного довгострокового біологічного активу (при збільшені вартості)	161 163	71
8	Відображення переоцінки переведеного довгострокового біологічного активу (при зменшені вартості)	94	161 163
Облік зміни корисності довгострокових біологічних активів			
9	Відображення втрат від зменшення корисності довгострокових біологічних активів, оцінених за первісною вартістю	97	134
10*	Відображення відновлення корисності довгострокового біологічного активу, що оцінюється за первісною вартістю, після усунення причин попереднього зменшення його корисності	134	742
*Операція 10 можлива, лише якщо мала місце операція 9			

Амортизація нараховується тільки на довгострокові біологічні активи, справедливую вартість яких визначити неможливо. Об'єктом амортизації таких біологічних активів є їх первісна вартість, зменшена на ліквідаційну вартість. Ліквідаційна вартість приймається в сумі, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) довгострокових біологічних активів після закінчення строку їх корисного використання (утримання) (вартість деревини насаджень, шкур і м'яса тварин тощо), за вирахуванням витрат, пов'язаних з їх продажем (ліквідацією).

Нарахування амортизації здійснюється протягом строку корисного використання довгострокового біологічного активу, який встановлюється підприємством при визнанні його активом (при зарахуванні на баланс).

Строком корисного використання є очікуваний період часу, протягом якого довгострокові біологічні активи будуть використовуватися підприємством у запланованих цілях або від їх використання буде отримано (виконано) очікуваний підприємством обсяг сільськогосподарської продукції, додаткових біологічних активів (робіт, послуг). Строк корисного використання визначається підприємством самостійно.

Амортизація на довгострокові біологічні активи, які оцінюються за первісною вартістю, нараховується із застосуванням методів, аналогічних для основних засобів.

Сума нарахованої амортизації відображається за дебетом субрахунків обліку витрат

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 36

виробництва (23 “Виробництво”) у кореспонденції з кредитом субрахунку обліку зносу (амортизації) довгострокових біологічних активів (134 “Накопичена амортизація довгострокових біологічних активів”).

В наказі про облікову політику підприємство визначає один з передбачених П(С)БО 7 методів нарахування амортизації на біологічні активи, які відображені за первісною вартістю з урахуванням суми їх зносу і втрат від зменшення корисності. В обліковій політиці підприємства зазначається, що довгострокові біологічні активи відповідної галузі, які оцінюються за первісною вартістю, об’єднуються в одну групу і обліковуються окремо від довгострокових біологічних активів, оцінених за справедливою вартістю.

Не підлягають амортизації витрати на:

- придбання і відгодівлю продуктивної худоби;
- вирощування багаторічних плодоносних насаджень;

Обираючи метод амортизації, необхідно пам’ятати, що продуктивна худоба – це живі організми й одержання продукції від неї у різні періоди часу буде неоднаковим. Продуктивність тварин залежить від цілого ряду факторів: умов утримання, раціону годування, фізичного стану тварин, їх віку, погодних умов, пори року тощо. Враховуючи ці особливості для нарахування амортизації продуктивної худоби, доцільніше застосовувати виробничий метод. Обраний метод амортизації обов’язково фіксується в наказі про облікову політику.

Нерозподілені суми амортизації, віднесені на рослинництво, обліковують на окремому аналітичному рахунку протягом року, а в кінці року розподіляють ці суми за призначенням, складаючи **Відомість розподілу амортизації по основних засобах галузі рослинництва (ф. № 63)**. Базу розподілу обирають залежно від виду об’єкта та його призначення. Так, по спеціалізованих основних засобах (картоплесховища, овочесховища, машини для обробки і збирання цукрових буряків та інші) амортизацію відносять безпосередньо на конкретні види продукції; по ґрунтообробних машинах і знаряддях розподіляють пропорційно до площі обробітку; по сівалках для висіву зернових колосових, бобових та олійних культур – пропорційно до посівної площі зазначених культур врожаю поточного та майбутніх років; по машинах для збирання зернових колосових, бобових та олійних культур – пропорційно до збиральної площі; по машинах та апаратурі для боротьби з хворобами та шкідниками сільськогосподарських культур – пропорційно до площі обробки. При цьому кредитують аналітичний рахунок “Нерозподілені амортизаційні відрахування по основних засобах, які використовуються в рослинництві” до рахунку 13 “Знос (амортизація) необоротних активів”, і дебетують аналітичні рахунки, синтетичного рахунку 23 “Виробництво” на яких обліковують витрати за відповідними сільськогосподарськими культурами.

Амортизація на багаторічні плодови насадження нараховується з початку періоду плодоношення (по плодкових деревах – на 6-й або 7-й рік після закладення, чагарникових культурах – на 2-й або 3-й рік), за іншими видами насаджень, зокрема полезахисними смугами, – після змикання крон дерев.

2.3. Бухгалтерський облік надходження довгострокових біологічних активів

До довгострокових біологічних активів рослинництва належать штучні багаторічні насадження: плодово-ягідні насадження всіх видів (дерева, чагарники, кущі тощо);

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 37

виноградники; багаторічні насадження ботанічних садів та інших науково-дослідних установ і навчальних закладів для наукових цілей та інші штучні багаторічні насадження; сади; дерева в лісі (лісовий масив) тощо.

До початку плодоношення молоді насадження відносяться до незрілих довгострокових біологічних активів.

Введення багаторічних насаджень в експлуатацію здійснюється комісією, що призначається керівником підприємства, та оформляється **Актом приймання довгострокових біологічних активів рослинництва (багаторічних насаджень) і передачі їх в експлуатацію (ф. № ДБАСГ-1)**. Складається цей документ декілька разів, а саме:

– при збільшенні вартості незрілих довгострокових біологічних активів на суму понесених витрат, пов'язаних з біологічними перетворенням (по закінченні посадкових робіт і щорічному зростанню вартості молодих насаджень на суму витрат з їх вирощування);

– при досягненні насадженнями віку ефективного їх використання і зарахуванню їх до складу довгострокових біологічних активів рослинництва.

Формування основного стада тварин оформляється **Актом приймання довгострокових біологічних активів тваринництва (формування основного стада) (ф. № ДБАСГ-2)**. Акт застосовується у випадках оформлення переведення тварин в основне стадо. Акт складає зоотехнік, завідувач ферми або бригадир у день формування основного стада. В ньому вказують облікові групи – з якої і в яку переведені тварини, ідентифікаційний номер (інвентарний номер, кличку), стать, масть та інші особливості, дата народження, кількість голів, вагу, балансову вартість, прізвище, ім'я, по батькові особи, за якою закріплені прийняті тварини. Правильність здійснення цих господарських операцій підтверджує своїм підписом особа, яка прийняла тварин під свою матеріальну відповідальність.

Належно оформлені **Акти приймання довгострокових біологічних активів тваринництва (формування основного стада) (ф. № ДБАСГ-2)** підписують керівник структурного підрозділу, завідувач ферми підприємства та використовують для обліку тварин в **Книзі обліку руху тварин і птиці на фермі** (ф. № ПБАСГ-12) і для зоотехнічного обліку. В кінці місяця Акти разом із **Звітом про рух тварин і птиці на фермі** (ф. № ПБАСГ-13) передають в бухгалтерію підприємства, де їх використовують для відображення операцій по руху тварин в регістрах бухгалтерського обліку.

Бухгалтерське відображення оприбуткування довгострокових біологічних активів залежить від джерел їх надходження (табл. 2.12).

Таблиця 2.12. Типові кореспонденції рахунків з обліку надходження довгострокових біологічних активів

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
		дебет	кредит
1	2	3	4
Придбання за плату довгострокових біологічних активів			
1	Отримано від постачальників – платників ПДВ за вартістю без ПДВ	155	631

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 38

2	Відображено податковий кредит з ПДВ з операції постачання	641	631
3	Отримано від постачальників – неплатників ПДВ за вартістю в сумі зобов'язань перед постачальником	155	631
4	Відображено витрати на транспортування довгострокового біологічного активу	155	685
5	Відображено податковий кредит на суму транспортних послуг сторонньої організації	641	685
6	Оприбутковано придбаний довгостроковий біологічний актив	162, 164, 166	155
Безоплатне отримання			
7	Оприбутковані безоплатно отримані довгострокові біологічні активи	16	424
8	Відображено витрати на транспортування власним транспортом безоплатно отриманих довгострокових біологічних активів	155	234
9	Включено витрати на транспортування до складу первісної вартості безоплатно отриманого біологічного активу	16	155
Внесок від учасника підприємства			
10	Отримано від учасника підприємства як внесок до статутного капіталу довгострокові біологічні активи	16	46
Довгострокові біологічні активи, що раніше не обліковувалися на балансі			
11	Оприбутковано довгострокові біологічні активи, що раніше не обліковувалися на балансі, за первісною вартістю	162, 164, 166	746
12	Оприбутковано довгострокові біологічні активи, що раніше не обліковувалися на балансі, за справедливою вартістю	161, 163, 165	719

2.4. Бухгалтерський облік вибуття довгострокових біологічних активів

Для визначення непридатності багаторічних насаджень і встановлення неможливості та/або неефективності їх використання, наказом керівника, а також для оформлення первинних документів на їх списання на підприємстві створюється комісія. Комісія складається з голови (керівника або його заступника) та членів комісії (головного бухгалтера або його заступника; особи, відповідальні за збереження майна; працівників інженерних, технічних, технологічних та інших служб підприємства).

Комісія зі списання багаторічних насаджень:

– проводить інвентаризацію багаторічних насаджень, пропонує до списання, і за її результатами складає **Акт інвентаризації**;

– встановлює економічну (технічну) доцільність або недоцільність відновлення та/або наступного використання багаторічних насаджень і вносить відповідні пропозиції;

– встановлює конкретні причини списання багаторічних насаджень: знищення, фізичний знос, реконструкція;

– встановлення можливості використання окремих матеріалів знищених багаторічних насаджень, що підлягають списанню, та забезпечує контроль за проведенням їх оцінки;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 39

– складає **Акт на списання довгострокових біологічних активів рослинництва (багаторічних насаджень) (ф. № ДБАСГ-3).**

В Акті ф. № ДБАСГ-3 вказують дані, що характеризують об'єкт, а саме: рік закладки; первісну вартість (переоцінку); суму нарахованого зносу за даними бухгалтерського обліку; причини списання; економічна (технічна) недоцільність та/або неможливість відновлення активів.

Протокол засідання комісії, Акт інвентаризації та Акт на списання довгострокових біологічних активів рослинництва (багаторічних насаджень) затверджує керівник підприємства.

Вибракування продуктивної та робочої худоби, інших видів тварин здійснюється на основі **Акту на списання довгострокових біологічних активів тваринництва (вibraкування тварин) (ф. № ДБАСГ-4)** при втраті ними корисних для підприємства якостей:

- значному зниженні продуктивності;
- втраті племінної та продуктивної цінності;
- захворюванні на невиліковні хвороби;
- в результаті травматичних наслідків, старіння або недостатньої розвиненості.

Для визначення непридатності тварин до подальшого використання, а також для оформлення необхідних для їх списання первинних документів створюються постійно діючі комісії, які здійснюють безпосередній огляд тварин основного стада, призначених для списання, та встановлюють причини що обумовлюють їх списання. Комісія складає Акт на списання довгострокових біологічних активів тваринництва (вibraкування тварин) (ф. № ДБАСГ-4) із зазначенням клички (інвентарного номера) тварини, породи, батьків, живої ваги на дату вибракування, стану вгодованості, причин вибракування та визначає подальше використання тварин, вибракуваних з основного стада.

Реалізація довгострокових біологічних активів, оцінених за первісною вартістю. Кореспонденція рахунків з обліку вибуття довгострокових біологічних активів наведена у табл. 2.13.

Таблиця 2.13. Типова кореспонденція рахунків з обліку вибуття довгострокових біологічних активів

№ з/п	Зміст господарських операцій	Кореспонденція рахунків	
		дебет	кредит
Облік реалізації довгострокових біологічних активів, оцінених за первісною вартістю			
1	Списано суму зносу реалізованого довгострокового біологічного активу, оціненого за первісною вартістю	134	162, 164
2	Переведено до складу активів для продажу, довгостроковий біологічний актив, оцінений за первісною вартістю	286	162, 164
3	Списано залишкову вартість реалізованого довгострокового біологічного активу, оціненого за первісною вартістю	943	286

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 40

4	Отримано виручку від реалізації довгострокового біологічного активу, оціненого за первісною вартістю	377	712
5	Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ	712	641
Облік реалізації довгострокових біологічних активів, оцінених за справедливою вартістю			
6	Списано вартість реалізованого довгострокового біологічного активу, оціненого за справедливою вартістю	901	161, 163, 165
7	Отримано виручку від реалізації довгострокового біологічного активу, оціненого за справедливою вартістю	361	701
8	Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ	701	641
Облік ліквідації довгострокових біологічних активів, оцінених за первісною вартістю			
9	Списано суму зносу ліквідованого довгострокового біологічного активу, оціненого за первісною вартістю	134	162, 164
10	Списано залишкову вартість ліквідованого довгострокового біологічного активу, оціненого за первісною вартістю	976	162, 164
11	Списано первісну вартість ліквідованого незрілого довгострокового біологічного активу, оціненого за первісною вартістю	976	166

Синтетичний облік довгострокових біологічних активів за журнально-ордерною формою обліку ведуть у **Журналі-ордері № 4 А с.-г.** по кредиту рахунку 16 “Довгострокові біологічні активи”.

Питання для самоконтролю

1. Що Ви розумієте під поняттям “довгострокові біологічні активи”?
2. Які Ви знаєте умови визнання довгострокових біологічних активів?
3. Які види довгострокових біологічних активів виділяють?
4. Як оцінюються довгострокові біологічні активи при надходженні?
5. Які є методи визначення справедливої вартості довгострокових біологічних активів?
6. Який порядок переоцінки довгострокових біологічних активів?
7. Які рахунки використовують для обліку довгострокових біологічних активів?
8. Які шляхи надходження довгострокових біологічних активів рослинництва Ви знаєте? Які документи використовуються для оприбуткування довгострокових біологічних активів рослинництва?
9. Як відображається в обліку надходження довгострокових біологічних активів рослинництва?
10. Які шляхи списання довгострокових біологічних активів рослинництва Ви знаєте? Які документи використовуються для списання довгострокових біологічних активів рослинництва?

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 41

11. Як відображається в обліку списання довгострокових біологічних активів рослинництва?

12. Які шляхи надходження довгострокових біологічних активів тваринництва Ви знаєте? Які документи використовуються для оприбуткування довгострокових біологічних активів тваринництва?

13. Як відображається в обліку надходження довгострокових біологічних активів тваринництва?

14. Які шляхи списання довгострокових біологічних активів тваринництва Ви знаєте? Які документи використовуються для списання довгострокових біологічних активів тваринництва?

15. Як відображається в обліку списання довгострокових біологічних активів тваринництва?

Тести

1. До незрілих довгострокових біологічних активів відносяться:

а) біологічні активи, операційний цикл створення яких перевищує 12 місяців (крім тварин на вирощуванні та відгодівлі);

б) біологічні активи, які у звітному періоді ще не здатні давати сільськогосподарську продукцію;

в) біологічні активи, які у звітному періоді ще не здатні давати додаткові біологічні активи;

г) всі відповіді правильні.

2. Об'єктом бухгалтерського обліку незрілих довгострокових біологічних активів можуть бути:

а) види однорічних рослин;

б) види зернових культур;

в) види багаторічних насаджень;

г) всі відповіді правильні.

3. До первісної вартості біологічних активів, придбаних за плату, не відносяться:

а) ціна придбання за вирахуванням знижок, відповідно до договору з постачальником (продавцем), непрямих податків, крім випадків, коли вони не відшкодовуються підприємству відповідно до чинного законодавства;

б) суми податку на додану вартість;

в) витрати на транспортування;

г) інші витрати, пов'язані зі створенням біологічного активу.

4. Амортизація нараховується тільки на довгострокові біологічні активи:

а) справедливу вартість яких визначити неможливо;

б) первісну вартість яких визначити неможливо;

в) строк корисного використання яких визначити неможливо;

г) залишкову вартість яких визначити неможливо.

5. Об'єктом амортизації біологічних активів, на які нараховується знос, є їх:

а) справедлива вартість, зменшена на ліквідаційну вартість;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 42

- б) первісна вартість, зменшена на ліквідаційну вартість;
- в) залишкова вартість, зменшена на ліквідаційну вартість;
- г) справедлива вартість, зменшена на суму нарахованого зносу.

6. Ліквідаційна вартість приймається:

- а) в сумі, яку визначає підприємство на основі результатів незалежної оцінки;
- б) в сумі, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) довгострокових біологічних активів після закінчення строку їх корисного використання (утримання), за вирахуванням витрат, пов'язаних з їх продажем (ліквідацією);
- в) в сумі, яку підприємство очікує отримати від реалізації (ліквідації) довгострокових біологічних активів після закінчення строку їх корисного використання (утримання), за вирахуванням доходів, отримуваних від ліквідації;
- г) в сумі справедливої вартості.

7. Строком корисного використання є:

- а) очікуваний період часу, протягом якого довгострокові біологічні активи будуть використовуватися підприємством в запланованих цілях;
- б) очікуваний період часу, протягом якого від використання довгострокових біологічних активів буде отримано (виконано) очікуваний підприємством обсяг сільськогосподарської продукції;
- в) очікуваний період часу, протягом якого від використання довгострокових біологічних активів буде отримано (виконано) очікуваний підприємством обсяг додаткових біологічних активів (робіт, послуг);
- г) всі відповіді правильні.

8. Незрілі довгострокові біологічні активи до досягнення продуктивного віку можуть оцінюватися за:

- а) сумою витрат, понесених на їх закладку та вирощування;
- б) справедливою вартістю;
- в) купівельною вартістю за вирахуванням непрямих податків;
- г) всі відповіді правильні.

9. У випадку виникнення можливості визначення справедливої вартості довгострокового біологічного активу:

- а) нарахування зносу на нього припиняється;
- б) актив переводиться у групу довгострокових біологічних активів, які обліковують за справедливою вартістю;
- в) визначається дохід або витрати від визнання активу за справедливою вартістю;
- г) всі відповіді правильні.

10. Різниця між залишковою вартістю довгострокових біологічних активів та їх справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу, відображається у складі:

- а) інших доходів (витрат);
- б) інших операційних доходів (витрат);
- в) виробничих витрат;
- г) надзвичайних доходів (витрат).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 43

Практичні завдання

Завдання 2.1.

Необхідно: Вказати кореспонденцію рахунків і первинні документи на підставі наведених господарських операцій.

І варіант

1. Оприбутковано безоплатно отриманих корів основного стада
2. Відображено перевищення справедливої вартості биків-плідників над первісною вартістю
3. Відображено недостачу овець основного стада на позабалансовому рахунку
4. Відображено накопичений знос кнурів, отриманих безоплатно
5. Нараховано заробітну плату працівникам, задіяним у закладанні саду
6. Відображено одержання урожаю від незрілого саду
7. Вибракувано з основного стада тварин
8. Відображено послуги транспортної організації при перевезенні саджанців для закладання саду
9. Переведено до складу незрілих біологічних активів молодий сад
10. Списано саджанці на закладання саду

ІІ варіант

1. Відображено перевищення первісної вартості биків над справедливою вартістю
2. Оприбутковано сад отриманий як внесок до статутного капіталу
3. Оприбутковані лишки свиноматок, які виявлені при інвентаризації
4. Виявлено в результаті інвентаризації недостачу робочих коней
5. Списано кіз основного стада, загиблих внаслідок повені
6. Відображено використання послуг автотранспортного парку підприємства при перевезенні тварин для формування основного стада
7. Нараховано знос на виноградник
8. Безоплатно передано персиковий сад
9. Поповнено основне стадо ВРХ власним молодняком
10. Здійснено дооцінку основного стада ВРХ

Завдання 2.2.

Необхідно: Сформулювати зміст господарських операцій

Дані для виконання:

І варіант

Д	155	К	631
Д	21	К	710
Д	155	К	651
Д	64	К	631
Д	155	К	234
Д	940	К	16
Д	155	К	372
Д	155	К	21

ІІ варіант

Д	16	К	710
Д	155	К	661
Д	165	К	155
Д	947	К	164
Д	16	К	155
Д	16	К	424
Д	23	К	134
Д	27	К	155

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 44

Завдання 2.3.

Необхідно:

1. Здійснити відповідні розрахунки та відобразити господарські операції в обліку.
2. Визначити первісну вартість однієї голови молодняка тварин.

Дані для виконання: У звітному періоді придбано 30 гол. молодняка ВРХ у постачальника за ціною голови 100 грн. Для транспортування молодняка на підприємство використано послуги автотранспортного підприємства на суму 600 грн. (в т.ч. ПДВ).

Крім того, при перевезенні витрачено кормів на суму 300 грн. та медичних препаратів на суму 50 грн. Нараховано заробітну плату експедитору за перевезення у сумі 900 грн. та проведено відрахування єдиного соціального внеску.

Оприбутковано молодняк тварин.

Переведено молодняк тварин в основне стадо.

Завдання 2.4.

Необхідно: Здійснити відповідні розрахунки та відобразити господарські операції в обліку.

Дані для виконання:

1. Придбано у постачальника:
  - саджанці яблуневі – 10800 грн., крім того ПДВ;
  - мінеральні добрива – 5700 грн., крім того ПДВ.
2. Перевезено добрива власним транспортом – 860 грн.
3. На закладання саду здійснено наступні витрати:
  - списано саджанці;
  - списано добрива мінеральні;
  - послуги машино-тракторного парку – 620 грн.;
  - нараховано заробітну плату працівникам – 900 грн.;
  - проведено відрахування єдиного соціального внеску;
  - списано використані МШП – 123 грн.
4. У другому році здійснено наступні витрати:
  - списано органічні добрива – 700 грн.;
  - списано саджанці – 920 грн.;
  - послуги машино-тракторного парку – 3840 грн.
5. У третьому році здійснено наступні витрати:
  - списано органічні добрива – 2401 грн.;
  - послуги машино-тракторного парку – 1302 грн.;
  - заробітна плата робітникам за обрізання дерев – 9700 грн.;
  - проведено відрахування єдиного соціального внеску.
6. Оприбутковано плоди від молодого саду на суму 180 грн.
7. Введено в експлуатацію молодий сад.

Завдання 2.5.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 45

Необхідно: Скласти журнал реєстрації господарських операцій із зазначенням відповідних сум та первинних документів.

Дані для виконання: ТОВ «Пшеничка» сільськогосподарське підприємство займається вирощенням (виготовлення) продукції тваринництва і рослинництва.

Протягом квітня-березня 2015 року відбулися наступні зміни в господарській діяльності:

- придбано насіння ПП «Колос» на суму 12000,0 грн.;
- відображено витрати на сівбу, посадку в сумі 600,0 грн.;
- оприбутковано корм від урожаю на суму 500,0 грн.;
- оприбутковано приплід 2 теляти (2500,0), які пізніше реалізували 6000,0 грн.;
- придбано лоша у ПП «Конік» 3600,0 грн.;
- забити курей для їдальні 120,0 грн.;
- через Бабко А.Р. придбано корову 2400,0 грн.;
- безоплатно отримано коня 5600,0 грн.;
- загибель тварин від стихійного лиха (1200,0), оприбутковано (м'ясо, шкіру, роги, копита) на суму 500,0, застраховано на 1300,0 грн.;
- списано на фінансовий результат.

Завдання 2.6.

Необхідно: Розподілити амортизаційні відрахування на овочесховище та бурякозбиральний комбайн. Результати оформити у вигляді Довідки бухгалтерії.

Дані для виконання:

Амортизаційні відрахування:

- на овочесховище за місяць – 2000 грн.;
- на бурякозбиральний комбайн – 700 грн.

Площа овочесховища 200 м². За місяць в овочесховищі зберігалось:

- картопля – 700 т вартістю 140 тис. грн.;
- буряки цукрові – 10 т вартістю 9 тис. грн.;
- морква – 0,5 т. вартістю 650 тис. грн.

Первісна вартість комбайну – 117 тис. грн.

Зібрана площа буряків:

- столових – 1230 га;
- цукрових – 720 га.

Вартість зібраних буряків – 9 тис. грн.

Завдання 2.7.

Необхідно: Здійснити відповідні розрахунки та відобразити господарські операції в обліку.

Дані для виконання:

1. Отримано безоплатно:

- саджанці груші – 1200 грн., крім того ПДВ;
- мінеральні добрива – 720 грн., крім того ПДВ.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 46

2. Перевезено добрива залученим транспортом – 1200 грн. (в т.ч. ПДВ)
3. На закладання саду здійснено наступні витрати:
  - списано саджанці;
  - списано добрива мінеральні;
  - послуги машино-тракторного парку – 700 грн.;
  - нараховано заробітну плату працівникам – 3200 грн.;
  - проведено відрахування єдиного соціального внеску;
4. У другому році здійснено наступні витрати:
  - списано органічні добрива – 974 грн.;
  - списано саджанці – 203 грн.;
  - послуги машино-тракторного парку – 1300 грн.;
  - списано МШП – 920 грн.
5. У третьому році здійснено наступні витрати:
  - списано органічні добрива – 300 грн.;
  - послуги машино-тракторного парку – 970 грн.;
  - заробітна плата робітникам за обрізання дерев – 3720 грн.;
  - проведено відрахування єдиного соціального внеску.
6. Оприбутковано плоди від молодого саду на суму 5200 грн.
7. Введено в експлуатацію грушевий сад.

Завдання 2.8.

Необхідно:

1. Здійснити відповідні розрахунки та відобразити господарські операції в обліку.
2. Визначити первісну вартість однієї голови молодняка.

Дані для виконання: У звітному періоді придбано 50 гол. молодняка ВРХ у постачальника за ціною голови 250 грн. в т.ч. ПДВ. Для транспортування молодняка на підприємство використано послуги автотранспортного підприємства на суму 700 грн. (крім того ПДВ).

При перевезенні витрачено кормів на суму 500 грн. Нараховано заробітну плату зоотехніку у сумі 1200 грн. та проведено відрахування єдиного соціального внеску.

Оприбутковано молодняк тварин.

47 гол. молодняка тварин переведено в основне стадо.

Завдання 2.9.

Необхідно: Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи.

Дані для виконання:

Сільськогосподарське підприємство “Холлі-Доллі” 12 березня придбало 12 голів овець за ціною 800 грн. за шт. в т.ч. ПДВ. Вівці були закуплені для отримання цінної хутрової сировини. Строк корисної експлуатації – 2 р. При нарахуванні амортизації використовується пряmolінійний метод. 15 квітня було прийнято рішення про дооцінку цих овець на 20 %.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 47

ТЕМА 3. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ПОТОЧНИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ

- 3.1. Поняття, визнання та класифікація поточних біологічних активів
- 3.2. Оцінка та переоцінка поточних біологічних активів
- 3.3. Бухгалтерський облік поточних біологічних активів рослинництва
- 3.4. Бухгалтерський облік поточних біологічних активів тваринництва

Питання для самоконтролю

Тести

Практичні завдання

3.1. Поняття, визнання та класифікація поточних біологічних активів

Поточні біологічні активи – це біологічні активи, здатні давати сільськогосподарську продукцію та/або додаткові біологічні активи, приносити в інший спосіб економічні вигоди протягом періоду, що не перевищує 12 місяців, а також тварини на вирощуванні та відгодівлі.

Поточні біологічні активи визнаються запасами, якщо вони не використовуються в сільськогосподарській діяльності та утримуються для продажу або напрям їх використання не визначено.

Поточні біологічні активи класифікуються за такими ознаками (рис. 3.1).

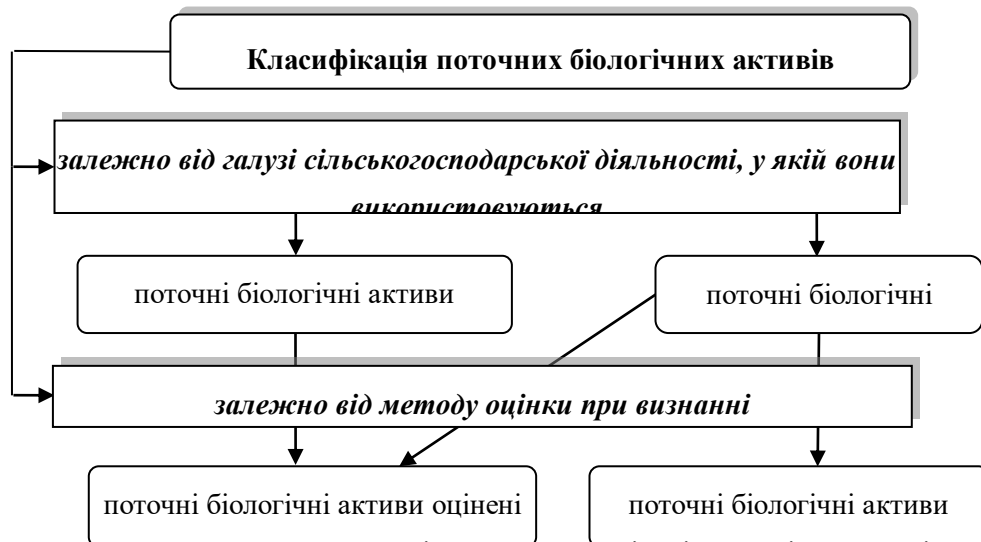

Рис. 3.1. Класифікація поточних біологічних активів

У складі поточних біологічних активів відсутні поточні біологічні активи рослинництва оцінені за первісною вартістю.

Для обліку та узагальнення інформації про наявність і рух поточних біологічних активів використовують рахунок 21 “Поточні біологічні активи” з відповідними субрахунками (табл. 3.2).

Таблиця 3.2. Субрахунки до рахунку 21 “Поточні біологічні активи”

№	Шифр і назва	Характеристика
---	--------------	----------------

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 48

з/п	субрахунку	
1	2	3
1	211 “Поточні біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю”	Ведеться облік наявності та руху поточних біологічних активів рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу. Аналітичний облік ведеться за видами (культурами) поточних біологічних активів рослинництва (посіви зернових, технічних, овочевих тощо)
2	212 “Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю”	Ведеться облік наявності та руху поточних біологічних активів тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу. Аналітичний облік ведеться за видами (групами) поточних біологічних активів тваринництва (молодняк тварин на вирощуванні, тварини на відгодівлі, птиця, звірі, кролі, сім’ї бджіл, доросла худоба, що вибракувана з основного стада, тощо)
1	2	3
3	213 “Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю”	Ведеться облік наявності та руху поточних біологічних активів тваринництва, справедливу вартість яких достовірно визначити неможливо, унаслідок чого їх оцінка здійснена відповідно до П(С)БО 9 “Запаси”. Аналітичний облік ведеться за видами (групами) поточних біологічних активів тваринництва

3.2. Оцінка та переоцінка поточних біологічних активів

Оцінка поточних біологічних активів відіграє значну роль при формуванні інформації про наявність і стан активів сільськогосподарських підприємств.

Порядок оцінки поточних біологічних активів визначено Методичними рекомендаціями з бухгалтерського обліку біологічних активів. Поточні біологічні активи оцінюються за двома вартостями:

- первісною;
- справедливою.

Оцінка поточних біологічних активів на підприємстві здійснюється на двох етапах їх руху: при надходженні; на дату складання балансу.

Основою визначення вартості поточних біологічних активів є вартість їх придбання або собівартість.

Додаткові біологічні активи – біологічні активи, одержані в процесі біологічних перетворень. Додаткові біологічні активи при їх первісному визнанні оцінюються за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу.

Визначення справедливої вартості додаткових біологічних активів ґрунтується на цінах активного ринку. За наявності кількох активних ринків біологічних активів їх оцінка ґрунтується на даних того ринку, на якому підприємство передбачає продавати додаткові

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 49

біологічні активи.

До витрат на місці продажу включається тільки частина витрат на збут, які безпосередньо пов'язані з продажем біологічних активів на активному ринку, зокрема комісійні винагороди продавцям, брокерам, а також непрямі податки, що сплачуються при реалізації цих активів. Транспортні та інші витрати на збут до витрат на місці продажу не відносяться.

Справедлива вартість, зменшена на очікувані витрати на місці продажу, яка застосовується для оцінки біологічних активів фіксується у первинних документах.

Додаткові біологічні активи, які не беруть участі у сільськогосподарській діяльності (утримуються для продажу, напрями їх подальшого використання не визначені тощо), оцінюють і відображають відповідно до П(С)БО 9 “Запаси” за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.

Додаткові біологічні активи рослинництва після їх первісного визнання і відокремлення від біологічного активу та/або ґрунту визнаються запасом і обліковуються в складі продукції сільськогосподарського виробництва.

Біологічні активи відображаються на дату проміжного та річного балансу за справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу.

На дату балансу біологічні активи оцінюються виходячи з цін, що склались на відповідні біологічні активи на активному ринку на звітну дату.

Поточні біологічні активи, справедливую вартість яких на дату балансу достовірно визначити неможливо, визнаються та відображаються за первісною вартістю.

Біологічні активи оцінені за справедливою вартістю підлягають переоцінці на дату складання балансу. Документальним підтвердженням проведення переоцінки є **Акт переоцінки біологічних активів**.

Сума збільшення справедливої вартості відображається з одночасним збільшенням рахунку 710 “Дохід від первісного визнання та зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю”. Сума зменшення справедливої вартості відображається з одночасним збільшенням рахунку 940 “Витрати від первісного визнання та зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю”.

3.3. Бухгалтерський облік поточних біологічних активів рослинництва

Для обліку та узагальнення інформації про наявність і рух поточних біологічних активів рослинництва використовують субрахунок 211 “Поточні біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю”.

Підставою для оприбуткування поточних біологічних активів рослинництва є **Акт на оприбуткування поточних біологічних активів рослинництва, оцінених за справедливою вартістю** (ф. ПБАСГ-1).

Порядок відображення надходження поточних біологічних активів рослинництва на рахунках бухгалтерського обліку представлено в табл. 3.4.

Таблиця 3.4. Кореспонденція рахунків з обліку надходження поточних біологічних активів рослинництва

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 50

№ оп.	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків	
			дебет	кредит
1	2	3	4	5
<i>I. Придбання</i>				
1	Оприбутковано поточний біологічний актив рослинництва, придбаний при оренді земельної ділянки	Договір оренди землі, Акт на оприбуткування поточних біологічних активів рослинництва, оцінених за справедливою вартістю (ф. № ПБАСГ-1)	211	685
2	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	Податкова накладна	641	685
<i>II. Визнання в результаті вирощування</i>				
3	Оприбутковано поточні біологічні активи рослинництва, які оцінені за справедливою вартістю	Акт на оприбуткування поточних біологічних активів рослинництва, оцінених за справедливою вартістю (ф. № ПБАСГ-1)	211	231
4	Визнана різниця між справедливою вартістю поточних біологічних активів рослинництва та витратами, понесеними на їх біологічне перетворення	Розрахунок бухгалтерії		
	– дохід від первісного визнання		231	710
	– витрати від первісного визнання		940	231
<i>III. Безоплатне отримання</i>				
5	Оприбутковано безоплатно отримані ПБА рослинництва	Акт на оприбуткування поточних біологічних активів рослинництва, оцінених за справедливою вартістю (ф. № ПБАСГ-1)	211	718
<i>IV. Внесок до статутного капіталу</i>				
6	Оприбутковано поточний біологічний актив рослинництва отриманий як внесок до статутного капіталу	Акт на оприбуткування поточних біологічних активів рослинництва, оцінених за справедливою вартістю (ф. № ПБАСГ-1)	211	46
<i>V. Отримання в обмін на подібний об'єкт</i>				
7	Передано поточний біологічний актив рослинництва в обмін на	Акт на списання поточних біологічних активів	361	211

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 51

	подібний об'єкт	рослинництва, оцінених за справедливою вартістю (ф. № ПБАСГ-2)		
8	Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ	Податкова накладна	361	641
9	Отримано поточний біологічний актив рослинництва в обмін на подібний об'єкт	Акт на оприбуткування поточних біологічних активів рослинництва, оцінених за справедливою вартістю (ф. № ПБАСГ-1)	211	631
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>6</i>
10	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	Податкова накладна	641	631
11	Проведено взаємозалік заборгованостей	Довідка бухгалтерії	631	361
<i>VI. Отримання в обмін на неподібний об'єкт</i>				
12	Передано сільськогосподарську продукцію власного виробництва в обмін на поточні біологічні активи рослинництва	Накладна	361	701
13	Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ	Податкова накладна	701	641
14	Відображено собівартість переданої сільськогосподарської продукції власного виробництва	Довідка бухгалтерії	901	27
15	Отримано поточний біологічний актив рослинництва в обмін на неподібний об'єкт	Акт на оприбуткування поточних біологічних активів рослинництва, оцінених за справедливою вартістю (ф. № ПБАСГ-1)	211	631
16	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	Податкова накладна	641	631
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>
17	Проведено взаємозалік заборгованостей	Довідка бухгалтерії	631	361
18	Визначено результати від обмінних операцій	Виписка банку		
	– збільшення суми грошових коштів за результатами обміну		311	361
	– зменшення суми грошових коштів		631	311

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 52

	за результатами обміну			
<i>VII. Отримання як лишки при інвентаризації</i>				
19	Отримано лишки поточних біологічних активів рослинництва, виявлені при інвентаризації	Акт інвентаризації	211	719
<i>VIII. Отримання як додатковий біологічний актив</i>				
20	Оприбутковано додатковий біологічний актив рослинництва	Щоденник надходження сільськогосподарської продукції (ф. № 81)	27	231

Для аналітичного обліку поточних біологічних активів рослинництва при журнально-ордерній формі обліку призначена **Відомість аналітичного обліку біологічних активів рослинництва (ф. № 8.1 с-г.)**. Дані у відомості зазначаються в розрізі площі поля та справедливої вартості поточного біологічного активу рослинництва.

Порядок відображення вибуття поточних біологічних активів рослинництва у бухгалтерському обліку залежить від того, яким чином і на яких умовах вони списуються.

Підставою для відображення в бухгалтерському обліку вибуття поточних біологічних активів рослинництва є **Акт на списання поточних біологічних активів рослинництва, оцінених за справедливою вартістю (на початок збирання врожаю) (ф. № ПБАСГ-2)**. В Акті зазначається назва об'єкта обліку, площа в гектарах і справедлива вартість поточного біологічного активу рослинництва. Акт складається і підписується керівником структурного підрозділу та бухгалтером.

Типові кореспонденції зі списання поточних біологічних активів рослинництва наведені в таблиці 3.5.

Таблиця 3.5. Кореспонденція рахунків з обліку списання поточних біологічних активів рослинництва

№ оп.	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків	
			дебет	кредит
<i>I. Списання при зборі врожаю</i>				
1	Списано вартість поточних біологічних активів рослинництва на момент початку збирання врожаю на витрати виробництва	Акт на списання поточних біологічних активів рослинництва, оцінених за справедливою вартістю (на початок збирання врожаю) (ф. ПБАСГ-2)	231	211
<i>II. Реалізація</i>				
2	Відображено дохід від продажу поточних біологічних активів рослинництва	Накладна	361	701
3	Нараховано податкове зобов'язання з	Податкова накладна	701	641

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04-05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 53

	ПДВ			
4	Списано собівартість поточних біологічних активів рослинництва, що обліковуються за справедливою вартістю	Довідка бухгалтерії	901	211
<i>III. Списання внаслідок недостачі без виявлення винної особи</i>				
5	Виявлено в результаті інвентаризації недостачі та втрати поточних біологічних активів рослинництва	Акт інвентаризації	947	211
6	Відображено недостачі та втрати поточних біологічних активів рослинництва на позабалансовому рахунку	Довідка бухгалтерії	072	–
7	Відкориговано суму податкового кредиту з ПДВ	Розрахунок бухгалтерії	947	641
<i>IV. Списання внаслідок недостачі з виявленням винної особи</i>				
8	Виявлено в результаті інвентаризації недостачі та втрати поточних біологічних активів рослинництва	Акт інвентаризації, Наказ керівника щодо врегулювання інвентаризаційних різниць	947	211
9	Відображено недостачі та втрати поточних біологічних активів рослинництва на позабалансовому рахунку	Довідка бухгалтерії	072	–
10	Відкориговано суму податкового кредиту з ПДВ	Розрахунок бухгалтерії	947	641
11	Визнано дохід в сумі, що належить до виплати підприємству при встановленні винної особи	Довідка бухгалтерії	375	716
12	Списано недостачу з позабалансового рахунку	Довідка бухгалтерії	–	072
13	Відображено суму, що підлягає сплаті до бюджету (різниця між стягнутою сумою та фактичними витратами підприємства на відновлення пошкоджених або придбання нових матеріальних цінностей та вартості робіт з їх відновлення)*	Розрахунок бухгалтерії	375	642

* – Відповідно до Порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей № 116

Розмір збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 54

визначається шляхом проведення незалежної оцінки відповідно до національних стандартів оцінки.

Із сум, стягнутих відповідно до Порядку, здійснюється відшкодування збитків, завданих підприємству, установі і організації з урахуванням фактичних витрат підприємства на відновлення пошкоджених або придбання нових матеріальних цінностей та вартості робіт з їх відновлення. Залишок коштів перераховується до державного бюджету.

14	Відшкодовано суму збитків винною особою	Прибутковий касовий ордер	311	375
15	Перераховано штраф на суму недостачі до бюджету	Платіжне доручення	642	311
<i>V. Списання внаслідок загибелі урожаю, що спричинено надзвичайними подіями</i>				
16	Списано поточні біологічні активи рослинництва знищені внаслідок повені	Розрахунок обґрунтованості понесених підприємством витрат від надзвичайних подій	991	211
<i>VI. Безоплатна передача</i>				
17	Безоплатно передано поточні біологічні активи рослинництва	Накладна	949	211
18	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ при безоплатній передачі активів	Податкова накладна	949	641

Облік створення та списання при зборі урожаю поточних біологічних активів рослинництва розглянемо на прикладі.

3.3 Бухгалтерський облік поточних біологічних активів тваринництва

Для обліку поточних біологічних активів тваринництва використовують такі субрахунки:

- 212 “Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за справедливою вартістю”;
- 213 “Поточні біологічні активи тваринництва, які оцінені за первісною вартістю”.

Основними джерелами надходження поточних біологічних активів тваринництва на підприємство є:

- придбання за плату;
- безоплатне отримання;
- внесок до статутного капіталу;
- обмін на подібні та неподібні активи;
- вирощування в підприємстві – у результаті біологічних перетворень, зокрема, приплід молодняка продуктивної та робочої худоби, інкубація птиці;
- вибракування продуктивної і робочої худоби зі складу довгострокових біологічних активів тваринництва;
- надлишки біологічних активів, виявлені при інвентаризації.

Порядок відображення надходження поточних біологічних активів тваринництва на

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 55

рахунках бухгалтерського обліку представлено в табл. 3.8.

Таблиця 3.8. Кореспонденція рахунків з обліку надходження поточних біологічних активів тваринництва

№ оп.	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків	
			дебет	кредит
1	2	3	4	5
<i>I. Придбання</i>				
1	Оприбутковано поточний біологічний актив тваринництва (молодняк ВРХ, кролі, птиця тощо)	Накладна	213	685
2	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	Податкова накладна	641	685
<i>II. Безоплатне отримання</i>				
3	Оприбутковано безоплатно отримані поточні біологічні активи тваринництва	Накладна	212	718
<i>III. Внесок до статутного капіталу</i>				
4	Оприбутковано поточний біологічний актив тваринництва, отриманий як внесок до статутного капіталу	Накладна	212	46
<i>IV. Отримання в обмін на подібний об'єкт</i>				
5	Передано поточний біологічний актив тваринництва в обмін на подібний об'єкт	Накладна	361	211
6	Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ	Податкова накладна	361	641
7	Отримано поточний біологічний актив тваринництва в обмін на подібний об'єкт	Накладна	213	631
8	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	Податкова накладна	641	631
9	Проведено взаємозалік заборгованостей	Довідка бухгалтерії	631	361
<i>V. Отримання в обмін на неподібний об'єкт</i>				
10	Передано сільськогосподарську продукцію власного виробництва в обмін на поточний біологічний актив тваринництва	Накладна	361	701
11	Відображено суму податкового зобов'язання з ПДВ	Податкова накладна	701	641
12	Відображено собівартість переданої сільськогосподарської продукції власного виробництва	Накладна	901	27
13	Отримано поточний біологічний актив тваринництва в обмін на неподібний об'єкт	Накладна	213	631

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 56

14	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ	Податкова накладна	641	631
15	Проведено взаємозалік заборгованостей	Довідка бухгалтерії	631	361
16	Визначено результати від обмінних операцій	Виписка банку		
	– збільшення суми грошових коштів за результатами обміну		311	361
	– зменшення суми грошових коштів за результатами обміну		631	311
<i>VI. Оприбуткування приплоду тварин</i>				
17	Оприбутковано приплід тварин	Акт на оприбуткування приплоду тварин (ф. № ПБАСГ-3); Звіт про процеси інкубації (ф. № ПБАСГ-4); Нагромаджувальний акт на оприбуткування приплоду звірів (ф. № ПБАСГ-7)	212	232
18	Визнана різниця між справедливою вартістю поточних біологічних активів тваринництва та витратами, понесеними на їх біологічне перетворення	Розрахунок бухгалтерії		
	– дохід від первісного визнання		231	710
	– витрати від первісного визнання		940	231
<i>VII. Вибракування продуктивної і робочої худоби зі складу довгострокових біологічних активів тваринництва</i>				
19	Вибраковано з основного стада тварини, оцінені за справедливою вартістю	Акт на списання довгострокових біологічних активів тваринництва (вибраковка тварин) (ф. № ДБАСГ-4)	212	163
	Вибраковано з основного стада тварини, оцінені за первісною вартістю		213	164
<i>VIII. Отримання як лишки при інвентаризації</i>				
20	Отримано поточний біологічний актив тваринництва, який виявлено при інвентаризації	Акт інвентаризації	212	719

Основною продукцією, отриманою при вирощуванні молодняку та відгодівлі тварин, є:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 57

а) приріст живої маси тварин за звітний період (особливість цієї продукції полягає в тому, що її неможливо відокремити від живого біологічного активу; тому приріст живої маси додається до маси біологічного активу, а його вартість збільшує вартість біологічного активу);

б) жива маса тварин (це вага реалізованих, забитих у підприємстві, переведених до інших груп і залишених на кінець звітного періоду тварин).

Для документального оформлення приросту тварин за звітний період застосовують дві спеціалізовані форми первинних документів, а саме **Відомість зважування тварин (ф. № ПБАСГ-10)** і **Розрахунок визначення приросту (ф. № ПБАСГ-11)**.

Відомість зважування тварин (ф. № ПБАСГ-10) застосовується для визначення фактичної живої маси тварин шляхом зважування.

Приріст живої маси тварин можна визначити за допомогою формули 3.1.

$$P_m = M_{кр} + M_v + M_z + M_p - M_n - M_t - M_{пр}, \quad (3.1)$$

де P_m – приріст живої маси; $M_{кр}$ – маса поголів'я на кінець року; M_v – маса поголів'я, яке вибуло у звітному періоді; M_z – маса поголів'я, яке загинуло; M_p – маса поголів'я, що переведено в інші групи; M_n – маса поголів'я, яке надійшло за звітний період; M_t – маса приплоду; $M_{пр}$ – маса поголів'я на початок року.

Порядок відображення вибуття поточних біологічних активів тваринництва в бухгалтерському обліку також залежить від того, яким чином і на яких умовах вони списуються.

Кореспонденції з обліку вибуття поточних біологічних активів відображені в табл. 3.12.

Таблиця 3.12. Кореспонденція рахунків з обліку вибуття поточних біологічних активів тваринництва

№ оп.	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків	
			дебет	кредит
1	2	3	4	5
<i>І. Реалізація</i>				
1	Відображено дохід від продажу поточних біологічних активів тваринництва	Товарно-транспортна накладна на перевезення тварин (ф. № ТНСГ-5), Приймальна квитанція (ф. № ПК-1)	361	701
2	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	Податкова накладна	701	641
3	Списано собівартість реалізованих поточних біологічних активів тваринництва, що обліковуються за справедливою вартістю	Довідка бухгалтерії	901	212

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 58

<i>II. Безоплатна передача</i>				
4	Безоплатно передано поточні біологічні активи тваринництва	Накладна	949	212
5	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ при безоплатній передачі активів	Податкова накладна	949	641
<i>III. Передача до статутного капіталу інших сільськогосподарських підприємств</i>				
6	Передано поточні біологічні активи тваринництва (що обліковуються за справедливою вартістю) до статутного капіталу іншого підприємства	Накладна	143	701
7	Нараховано податкове зобов'язання з ПДВ	Податкова накладна	701	641
8	Списано собівартість переданих поточних БА тваринництва, що дорівнює справедливій вартості	Довідка бухгалтерії	901	212
<i>IV. Переведення до складу довгострокових біологічних активів</i>				
9	Переведено молодняк тварин до складу довгострокових біологічних активів за справедливою вартістю	Акт приймання довгострокових біологічних активів тваринництва (формування основного стада тварин) (ф. № ДБАСГ-2)	155	212
10	Оприбутковано тварин в основне стадо	Акт приймання довгострокових біологічних активів тваринництва (формування основного стада тварин) (ф. № ДБАСГ-2)	163	155
<i>V. Забій в підприємстві</i>				
11	Відображено справедливу вартість поточних біологічних активів тваринництва, знятих з відгодівлі для забою в підприємстві	Акт на вибуття поточних біологічних активів тваринництва (забій, прирізка та падіж) (ф. № ПБАСГ-6)	233	212
<i>VI. Падіж</i>				
12	Списано падіж тварин зі складу поточних біологічних активів тваринництва (що обліковуються за справедливою вартістю) у межах технологічних норм	Акт на вибуття поточних біологічних активів тваринництва (забій, прирізка та падіж) (ф. № ПБАСГ-6)	232	212
13	Оприбутковано шкури загиблих тварин	Накладна	27	232

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 59

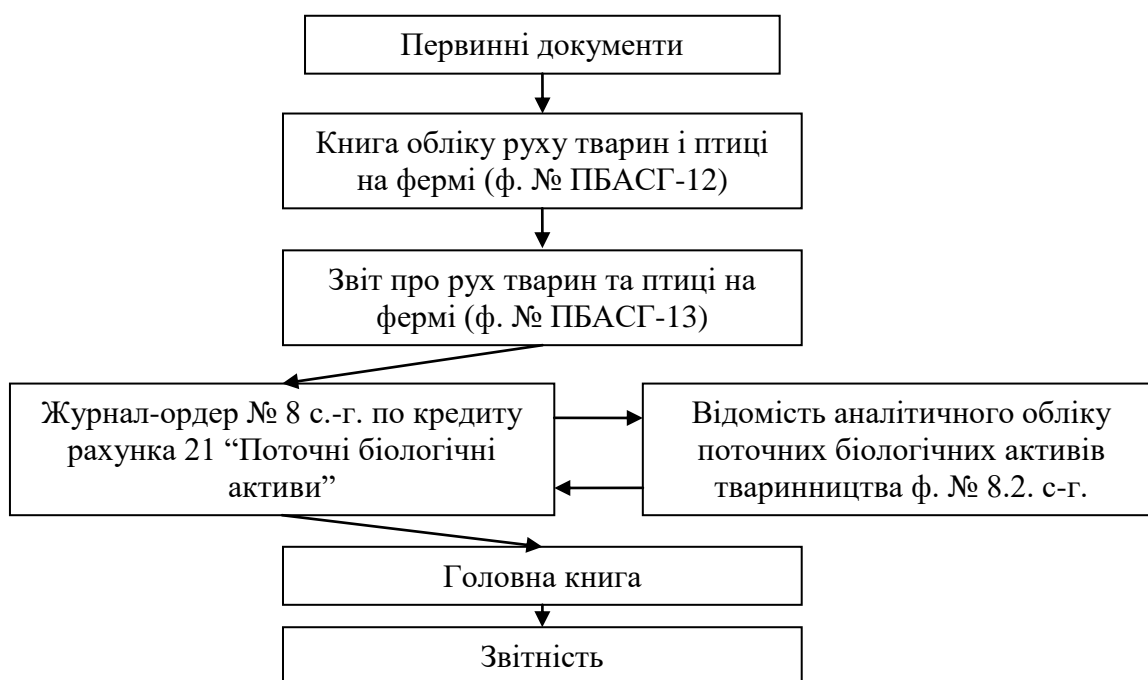
14	Списано падіж тварин понад технологічні норми	Акт на вибуття поточних біологічних активів тваринництва (забій, прирізка та падіж) (ф. № ПБАСГ-6)	947	212
15	Відображено втрати поточних біологічних активів тваринництва на позабалансовому рахунку	Довідка бухгалтерії	072	–
16	Відкориговано суму податкового кредиту з ПДВ	Розрахунок бухгалтерії	947	641
<i>У разі виявлення винної особи в падежі тварин</i>				
17	Визнано дохід в сумі, що належить до виплати підприємству при встановленні винної особи	Довідка бухгалтерії	375	716
18	Списано падіж тварин з позабалансового рахунку	Довідка бухгалтерії	–	072
19	Відображено суму, що підлягає сплаті до бюджету (різниця між стягнутою сумою та фактичними витратами підприємства на відновлення пошкоджених або придбання нових матеріальних цінностей та вартості робіт з їх відновлення)*	Розрахунок бухгалтерії	375	642
<p>* – Відповідно до Порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей № 116</p> <p>Розмір збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей визначається шляхом проведення незалежної оцінки відповідно до національних стандартів оцінки.</p> <p>Із сум, стягнутих відповідно до Порядку, здійснюється відшкодування збитків, завданих підприємству, установі і організації з урахуванням фактичних витрат підприємства на відновлення пошкоджених або придбання нових матеріальних цінностей та вартості робіт з їх відновлення. Залишок коштів перераховується до державного бюджету.</p>				
20	Відшкодовано суму збитків винною особою	Прибутковий касовий ордер	311	375
21	Перераховано штраф на суму недостачі до бюджету	Платіжне доручення	642	311
<i>VII. Списання внаслідок недостачі з виявленням винної особи або без</i>				
22	Виявлено, в результаті інвентаризації, недостачі та втрати поточних біологічних активів тваринництва	Акт інвентаризації	947	212

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 60

23	Відображено недостачі та втрати поточних біологічних активів тваринництва на позабалансовому рахунку	Довідка бухгалтерії	072	–
24	Відкориговано суму податкового кредиту з ПДВ	Розрахунок бухгалтерії	947	641
<i>У разі виявлення винної особи</i>				
25	Визнано дохід в сумі, що належить до виплати підприємству при встановленні винної особи	Довідка бухгалтерії	375	716
26	Списано недостачу з позабалансового рахунку	Довідка бухгалтерії	–	072
27	Відображено суму, що підлягає сплаті до бюджету (різниця між стягнутою сумою та фактичними витратами підприємства на відновлення пошкоджених або придбання нових матеріальних цінностей та вартості робіт з їх відновлення)*	Розрахунок бухгалтерії	375	642
<p>* – Відповідно до Порядку визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей № 116</p> <p>Розмір збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей визначається шляхом проведення незалежної оцінки відповідно до національних стандартів оцінки.</p> <p>Із сум, стягнутих відповідно до Порядку, здійснюється відшкодування збитків, завданих підприємству, установі і організації з урахуванням фактичних витрат підприємства на відновлення пошкоджених або придбання нових матеріальних цінностей та вартості робіт з їх відновлення. Залишок коштів перераховується до державного бюджету.</p>				
28	Відшкодовано суму збитків винною особою	Прибутковий касовий ордер	311	375
29	Перераховано штраф на суму недостачі до бюджету	Виписка банку	642	311

Послідовність заповнення звітності з операцій з поточними біологічними активами тваринництва наведено на рис. 3.3.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 61

Рис. 3.3 Схема запису в реєстрах з обліку поточних біологічних активів тваринництва

Питання для самоконтролю

1. Що Ви розумієте під поняттям "поточні біологічні активи"?
2. Які Ви знаєте умови визнання поточних біологічних активів?
3. Які виділяють види поточних біологічних активів?
4. Як оцінюються поточні біологічні активи при надходженні?
5. Які є методи визначення справедливої вартості поточних біологічних активів?
6. Що Ви розумієте під поняттям "додаткові біологічні активи"? Які види додаткових біологічних активів Ви знаєте?
7. Який порядок переоцінки поточних біологічних активів?
8. Які рахунки використовують для обліку поточних біологічних активів?
9. Які шляхи надходження поточних біологічних активів рослинництва Ви знаєте? Які документи використовуються для оприбуткування поточних біологічних активів рослинництва?
10. Як відображається в обліку надходження поточних біологічних активів рослинництва?
11. Які шляхи списання поточних біологічних активів рослинництва Ви знаєте? Які документи використовуються для списання поточних біологічних активів рослинництва?
12. Як відображається в обліку списання поточних біологічних активів рослинництва?
13. Які шляхи надходження поточних біологічних активів тваринництва Ви знаєте? Які документи використовуються для оприбуткування поточних біологічних активів тваринництва?
14. Який порядок оцінки приплоду та інкубації птиці?
15. Як відображається в обліку надходження поточних біологічних активів тваринництва?
16. Який порядок визнання та обліку приросту живої маси поточних біологічних активів

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 62

тваринництва?

17. Які шляхи списання поточних біологічних активів тваринництва Ви знаєте? Які документи використовуються для списання поточних біологічних активів тваринництва?

18. Як відображається в обліку списання поточних біологічних активів тваринництва?

Тести

1. Поточні біологічні активи визнаються запасами, якщо:

а) вони не використовуються в сільськогосподарській діяльності та утримуються для продажу або напрям їх використання не визначено;

б) вони використовуються в сільськогосподарській діяльності та утримуються для продажу або напрям їх використання не визначено;

в) вони не використовуються в сільськогосподарській діяльності та не утримуються для продажу або напрям їх використання не визначено;

г) власний варіант.

2. Залежно від методу оцінки при визнанні виділяють поточні біологічні активи рослинництва:

а) оцінені за первісною вартістю;

б) оцінені за первісною та за справедливою вартістю;

в) оцінені за справедливою вартістю;

г) власний варіант.

3. До первісної вартості поточних біологічних активів не включається:

а) витрати на страхування ризиків при їх перевезенні;

б) відсотки сплачені за кредит, отриманий для їх придбання;

в) витрати на транспортування;

г) власний варіант.

4. За відсутності активного ринку справедливу вартість поточних біологічних активів можна визначити використовуючи:

а) ринкові ціни на подібні біологічні активи;

б) ринкові ціни на неподібні біологічні активи;

в) звичайні ціни на подібні біологічні активи;

г) власний варіант.

5. Додаткові біологічні активи – це біологічні активи, одержані в процесі:

а) не біологічних перетворень;

б) надзвичайної діяльності;

в) біологічних перетворень;

г) власний варіант.

6. Біологічні активи відображаються на дату проміжного та річного балансу:

а) за первісною вартістю;

б) за справедливою вартістю;

в) за собівартістю;

г) власний варіант.

7. Акт на оприбуткування поточних біологічних активів рослинництва, оцінених за

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 63

справедливою вартістю (форма ПБАСГ-1) складається:

- а) інвентаризаційною комісією;
- б) головним бухгалтером;
- в) експертною комісією з оцінки;
- г) власний варіант.

8. Акт на списання поточних біологічних активів рослинництва, оцінених за справедливою вартістю (на початок збирання врожаю) (форма ПБАСГ-2) складається і підписується:

- а) керівником структурного підрозділу та бухгалтером;
- б) власником підприємства та бухгалтером;
- в) експертною комісією з оцінки;
- г) власний варіант.

9. Методологічні засади формування у бухгалтерському обліку інформації про тварин на вирощуванні та відгодівлі окреслені в:

- а) П(С)БО 9;
- б) П(С)БО 9 та П(С)БО 30;
- в) П(С)БО 30;
- г) власний варіант.

10. Для визначення непридатності тварин до подальшого використання, а також для складання необхідної документації створюються:

- а) тимчасово діючі комісії, які проводять безпосередній огляд тварин основного стада, призначених до списання і встановлюють причини, що обумовили їх списання;
- б) комісії не створюються;
- в) постійно діючі комісії, які проводять безпосередній огляд тварин основного стада, призначених до списання і встановлюють причини, що обумовили їх списання;
- г) власний варіант.

Практичні завдання

Завдання 3.1.

Необхідно: Доповнити таблицю даними про порядок оцінки приплоду тварин.

Дані для виконання:

№ з/п	Вид тварин	Назва документу	Час складання документу	Порядок оцінки приплоду
1		Акт на оприбуткування приплоду тварин		В молочному скотарстві – за плановою собівартістю 60 кормоднів корови (у кінці року – за фактичною). У м'ясному скотарстві – за плановою собівартістю 1ц живої маси (в кінці року – за фактичною)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 64

2	Поросята		В день опоросу	
3	Ягнята, козенята		В день окоту	
4		При інкубації у своєму підприємстві – Звіт про процеси інкубації		За плановою собівартістю молодняку (в кінці року дооцінюється до рівня фактичної)
5	Цуценята норки, лисиці, песця, нутрій, соболів і кроленята			За собівартістю в сумі 50% планової собівартості однієї голови при оприбуткуванні та 50% планової собівартості однієї головы на момент відлучення від маток з коригуванням в кінці року до фактичної собівартості
6	Лошата робочих коней		В добовому віці	
7	Лошата племінних коней	Акт на оприбуткування приплоду тварин		

Завдання 3.2.

Необхідно: Вказати кореспонденцію рахунків і первинні документи на підставі наведених господарських операцій.

І варіант

- Оприбутковано безоплатно отримані поточні біологічні активи
- Визнана позитивна різниця між справедливою вартістю поточних біологічних активів і витратами, понесеними на їх біологічне перетворення
- Оприбутковано поточний біологічний актив придбаний при оренді земельної ділянки
- Отримано поточний біологічний актив в обмін на подібний об'єкт
- Оприбутковано додатковий біологічний актив
- Відображено дохід від продажу поточних біологічних активів

II варіант

- Передано поточний біологічний актив рослинництва в обмін на подібний об'єкт
- Визнана від'ємна різниця між справедливою вартістю поточних біологічних активів та витратами, понесеними на їх біологічне перетворення
- Оприбутковано поточний біологічний актив отриманий як внесок до статутного капіталу
- Отримано поточний біологічний актив, який виявлено при інвентаризації
- Виявлено, в результаті інвентаризації, недостачі та втрати поточних біологічних активів
- Списано поточні біологічні активи знищені внаслідок повені

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 65

7. Відображено недостачі та втрати поточних біологічних активів на позабалансовому рахунку
8. Списано поточні біологічні активи знищені внаслідок пожежі
9. Списано собівартість поточних біологічних активів, що обліковуються за справедливою вартістю
10. Висіяно насіння під уражай майбутнього року

7. Списано недостачу з позабалансового рахунку
8. Безоплатно передано поточні біологічні активи
9. Списано вартість поточних біологічних активів на момент початку збирання врожаю на витрати виробництва
10. Відображено дохід по реалізованому насінню

Завдання 3.3.

Необхідно: Сформулювати зміст господарських операцій та зазначити первинні документи

Дані для виконання

I варіант		II варіант	
Д 21	К 23	Д 901	К 21
Д 21	К 719	Д 232	К 21
Д 21	К 745	Д 27	К 232
Д 27	К 232	Д 21	К 631
Д 64	К 631	Д 947	К 21
Д 21	К 234	Д 072	К -
Д 21	К 661	Д 375	К 716
Д 21	К 16	Д 375	К 642
Д 155	К 21	Д -	К 072
Д 16	К 155	Д 301	К 375
Д 361	К 701	Д 947	К 21
Д 901	К 21	Д 947	К 641
Д 072	К -	Д 361	К 701
Д 701	К 643	Д 793	К 991

Завдання 3.4.

Необхідно: Зазначити кореспонденцію рахунків і первинні документи за наступними господарськими операціями.

Дані для виконання: При посіві кукурудзи здійснено витрати:

- покупні насіння, посадковий матеріал – 450000,00 грн.
  - насіння, посадковий матеріал власного виробництва – 12000,00 грн.
  - мінеральні добрива – 500,00 грн.
  - засоби захисту рослин – 2300,00 грн.
  - роботи та послуги власних допоміжних виробництв – 700,00 грн.
  - амортизація необоротних активів, що використовувалися при посіві – 1000,00 грн.
- Справедлива вартість кукурудзи при визнанні становила – 1005000,00 грн.,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 66

качанів – 1500000,00 грн., зеленої маси – 500000,00 грн.

Списано витрати на посів кукурудзи при зборі урожаю.

Завдання 3.5.

Необхідно: Зазначити кореспонденцію рахунків і первинні документи за наступними господарськими операціями.

Дані для виконання: При посіві ячменю здійснено витрати:

- покупні насіння, посадковий матеріал – 25000,00 грн.
- насіння, посадковий матеріал власного виробництва – 35000,00 грн.
- засоби захисту рослин – 1200,00 грн.
- органічні добрива власного виробництва – 8500,00 грн.
- роботи та послуги власних допоміжних виробництв – 1300,00 грн.
- амортизація необоротних активів, що використовувалися при посіві – 5300,00 грн.
- розподілені загальновиробничі витрати становили – 7000,00 грн.

Справедлива вартість ячменю при визнанні становила – 50000,00 грн.; незрілих біологічних активів при оприбуткуванні – 32000 грн.

Списано витрати на посів ячменю при зборі урожаю.

Завдання 3.6.

Необхідно: Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи.

Дані для виконання:

ТОВ “Бурьонка” придбало 10 голів модняка ВРХ за справедливою вартістю. Вартість 1 голови 1500 грн., крім того ПДВ. Через 2 місяці, згідно з Актом визначення справедливої вартості БА, встановлено справедливую вартість ВРХ – 1400 грн. Було здійснено уцінку придбаних тварин.

Завдання 3.7.

Необхідно: Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи.

Дані для виконання:

ТОВ “Агро” має 10 голів ВРХ, вартість яких 6000 грн. за голову. Також у господарстві ТОВ “Агро” 5 робочих коней, вартість одного складає 10000 грн. Перед складанням фінансової звітності було проведено роботу з визначення справедливої вартості (виходячи з цін, що склались на відповідні біологічні активи на активному ринку на звітну дату) довгострокових біологічних активів.

В результаті цього було визначено, що вартість ВРХ була занижена, а робочих коней, навпаки, завищена. Тому на підприємстві було прийнято рішення щодо їх переоцінки. Справедлива вартість робочого коня складає 8000 грн., ВРХ – 9000 грн.

Завдання 3.8.

Необхідно: Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 67

документи.

Дані для виконання:

Сільськогосподарське підприємство “Ряба” 01.03.2014 р. придбало індиків м’ясної породи – 100 голів (по 150 грн. за гол. крім того ПДВ).

Витрати на утримання індиків склали: корми – 6000 грн., заробітна плата працівників – 800 грн.

02.09.2014 р. було прийнято рішення про уцінку індиків у зв’язку зі зниженням їх справедливої вартості на 10 % та списання цієї партії на забій.

Завдання 3.9.

Необхідно: Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи

Дані для виконання:

ТзОВ “Хлів” 10 травня придбало 2 корови породи червона степова по 3600,00 грн/гол. (у т.ч. ПДВ) для їх подальшої відгодівлі і забою. Але 15 травня було прийнято рішення залишити корів для розплоду. Їх переведено в основне стадо.

30 травня було нараховано амортизацію прямолінійним методом на термін корисного використання – 6 років.

В результаті зміни цін, що склались на біологічні активи на активному ринку станом на 5 червня, на підприємстві здійснено переоцінку корів породи червона степова. Справедлива вартість корів склала 3900,00 грн/гол.

Завдання 3.10

Необхідно: Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції.

Дані для виконання:

Підприємство “Зернятко” придбало корів на суму 20 000 грн., крім того ПДВ. Витрати по доставці корів склали 960 грн. в т.ч. ПДВ.

У цьому ж звітному періоді було проведено закладання фруктових садів на загальну суму 10 000 грн.

Для закладання саду були понесені наступні витрати:

- покупний посадковий матеріал 4 000 грн.
- посадковий матеріал власного виробництва 3 500 грн.
- загальновиробничі витрати 2 500 грн.

У результаті закладання саду на баланс було зараховано незрілі довгострокові біологічні активи.

Але за наказом керівника було проведено:

- 1 варіант – збільшення первісної вартості (до 12 000 грн.)
- 2 варіант – зменшення первісної вартості (до 9 000 грн.)

Завдання 3.11.

Необхідно: Зазначити кореспонденцію рахунків і первинні документи за наступними господарськими операціями. Визначити приріст живої маси.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 68

Дані для виконання: Станом на 31.08.2011 р. вага теличок на вирощуванні та відгодівлі становила 600 ц. Протягом кварталу відбулися такі події:

- придбано молодняк теличок – 2000 ц;
- надійшли на відгодівлю корови вибраквані з основного стада вагою – 10 ц;

- продано молодняк теличок – 81 ц, за ціною 350,00 грн. за 1 ц;
- переведено до основного стада – 90 ц;
- переведено до іншої статевовиробничої групи в межах ПБА – 150 ц;
- забито на м'ясо в підприємстві – 65 ц.
- втрати від падежу – 3 ц;

За результатами зважування вага теличок на вирощуванні та відгодівлі станом на 30.09.11 р. – 3000 ц.

Справедлива вартість 1 ц. живої маси становить – 300,00 грн.

Завдання 3.12.

Необхідно: Зазначити кореспонденцію рахунків і первинні документи за наступними господарськими операціями. Визначити приріст живої маси.

Дані для виконання: Станом на 31.07.2011 р. вага свиней на вирощуванні та відгодівлі становила 2000 ц. Протягом кварталу відбулися такі події:

- придбано молодняк свиней – 1200 ц;
- надійшли на відгодівлю з основного стада вагою – 18 ц;
- отримано приплід в результаті біологічних перетворень – 32 ц;
- продано молодняк свиней – 20 ц, за ціною 340,00 грн. за 1 ц;
- безоплатно передано молодняк свиней – 4 ц;
- переведено до іншої статевовиробничої групи в межах поточних біологічних активів – 350 ц;
- забито на м'ясо в підприємстві – 125 ц.

За результатами зважування вага молодняку свиней на вирощуванні та відгодівлі станом на 30.09.11 р. – 3000 ц.

Справедлива вартість 1 ц. живої маси становить – 280,00 грн.

Завдання 3.13.

Необхідно: Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи.

Дані для виконання:

ТОВ “Корівка” придбано 60 голів молодняку свиней за ціною 100 грн. Також були витрачені корми на суму 250 грн., та використано послуги автотранспортного підприємства на суму 400 грн., крім того ПДВ. Молодняк оприбутновано і переведено в основне стадо. Через місяць проведено переоцінку основного стада, адже за Актом визначення справедливої вартості БА, справедлива вартість становить 120 грн. за голову, нарахована амортизація в сумі 200 грн.

Завдання 3.14.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 69

Необхідно: Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції.

Дані для виконання:

Підприємство “ФЕМГОСП” 10.06.2013 придбало 4 свиноматки по 2400,00 грн. (у т.ч. ПДВ – 400,00 грн.) для їх подальшого перепродажу. Проте вже в жовтні 2013 року плани керівництва ферми змінилася і було вирішено залишити свиноматки для розплоду. Натомість, 16.10.2013 р. підприємством було придбано 2 корови на загальну суму 13920,00 грн. (5400,00 та 6200,00 у т.ч. ПДВ – 2320,00 грн.). Термін експлуатації становить 3 роки. Вартість, що амортизується, – 50% первісної вартості.

Завдання 3.15.

Необхідно: Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції.

Дані для виконання:

СТОВ “Мрія” безоплатно отримало від ПСП “Зоря” робочих коней в кількості 2-ох голів. Постійно діючою комісією з визначення справедливої вартості біологічних активів та сільськогосподарської продукції справедливу вартість коней було визначено в сумі 2000,00 грн. за голову. Доставку коней було здійснено через замовлення спеціального транспорту у підприємства неплательника ПДВ. Проте, постійно діючою комісією СТОВ “Мрія” з визначення справедливої вартості біологічних активів та сільськогосподарської продукції було проведено роботу з визначення справедливої вартості (виходячи з цін, що склалися на відповідні біологічні активи на активному ринку на звітну дату) довгострокових біологічних активів, що надійшли у звітному періоді, а саме: справедливу вартість однієї голови робочих коней визначено в сумі – 1800,00 грн.

Завдання 3.16

Необхідно: Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та первинні документи.

Дані для виконання:

На балансі ТЗОВ “Садок” обліковуються дерева за первісною вартістю 5000 грн. У жовтні було нараховано амортизацію у сумі 600 грн. У листопаді підприємство придбало спеціальні добрива для підживлення дерев на суму 1200 грн. в т.ч. ПДВ. Добрива було використано робітником, якому була нарахована зарплата у сумі 300 грн. і здійснено соціальні відрахування. Робітник помилився з пропорціями добрив. Дерев зазнали пошкодження, тому було прийнято рішення про їх ліквідацію. Внаслідок ліквідації дерев отримано деревину на суму 1500 грн. При вирубці використано послуги ТЗОВ “Райз” на суму 420 грн. в т.ч. ПДВ.

Завдання 3.17.

Необхідно: Зазначити кореспонденцію рахунків і первинні документи за наступними господарськими операціями. Визначити приріст живої маси.

Дані для виконання: Статті витрат на утримання основного стада свиней: корми – 35000 грн., біодобавки – 12000 грн., заробітна плата – 4600 грн., послуги машинно-тракторного парку – 3000 грн.

Отримано приплід 458965 гол. живою масою 568 ц та гній – 4060 ц справедлива

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 70

вартість 1 ц живої маси приплоду – 13 грн., 1 ц гною – 100 грн.

Протягом року переведеного до старших груп 365214 гол. молодняку живою масою 2698 ц, залишок поросят під свиноматками на кінець року живою масою 963 ц.

Завдання 3.18.

Необхідно: Зазначити кореспонденцію рахунків і первинні документи за наступними господарськими операціями.

Дані для виконання: ТзОВ “Магнолія” придбало молоду теличку віком 1 рік у ПАТ “Амарено” в обмін на теличку віком півроку. Балансова вартість телички віком 1 рік 5400 грн., її справедлива вартість на дату обміну, що визначена за ринковими цінами, 8000 грн. Балансова вартість телички віком півроку – 4500 грн., справедлива вартість телички на дату обміну 8000 грн.

Завдання 3.19.

Необхідно: Зазначити кореспонденцію рахунків і первинні документи за наступними господарськими операціями.

Дані для виконання: ПАТ “Амарено” обміняло зерно фуражне (балансовою вартістю 1500 грн., справедлива вартість 2000 грн.) на теличку віком до півроку від ПБАТ “Вікторія” (балансова вартість телички 3000 грн, справедлива вартість 2600 грн.). При цьому ПАТ “Амарено” доплатило ПБАТ “Вікторія” 600 грн.

Завдання 3.20.

Необхідно: Зазначити кореспонденцію рахунків і первинні документи за наступними господарськими операціями.

Дані для виконання: На ПАТ “Господар” у результаті недбалого ставлення матеріально відповідальної особи відбувся падідж 4-х голів лошат. Вартість 1-ї голови на день падежу склала 650,00 грн.

ТЕМА 4. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ВИРОБНИЦТВА У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

4.1. Види виробництв сільськогосподарських підприємств та основні положення організації їх бухгалтерського обліку

4.2. Бухгалтерський облік витрат і виходу продукції рослинництва

4.3. Бухгалтерський облік витрат і виходу продукції тваринництва

4.4. Бухгалтерський облік витрат і виходу продукції промислових виробництв сільськогосподарських підприємств

4.5. Бухгалтерський облік витрат і виходу продукції допоміжних виробництв

4.6. Бухгалтерський облік загальновиробничих витрат

Питання для самоконтролю

Тести

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 71

Практичні завдання

4.1. Види виробництва сільськогосподарських підприємств та основні положення організації їх бухгалтерського обліку

Сільськогосподарські підприємства займаються виробництвом і реалізацією сільськогосподарської продукції. Розрізняють головні, допоміжні та підсобні галузі.

Головними є такі галузі, які мають найбільшу частку товарної продукції у загальному її обсязі у підприємстві. До головних галузей належать рослинництво і тваринництво.

Допоміжні галузі мають менший обсяг виробництва порівняно з обсягом виробництва головних галузей. Як правило, продукцію (послуги) цих галузей повністю споживає підприємство. Лише незначна кількість продукції (послуг) має товарний характер. До таких виробництв належать ремонтно-механічні майстерні, вантажний автотранспорт, жива тяглова сила, машинно-тракторний парк, електро-, тепло-, водопостачання тощо.

Підсобні галузі включають промислові й обслуговуючі виробництва. Промислові призначені для переробки продукції основного виробництва. До них належать млини, сепараторні пункти, пилорами, виноробні, консервні, цегельні заводи тощо. Обслуговуючі виробництва забезпечують побутові потреби працівників сільськогосподарських підприємств. До них належать їдальні, пекарні, лазні, пральні, житлово-комунальне господарство тощо.

Для обліку виробничої діяльності призначено активний рахунок 23 «Виробництво», на якому узагальнюється інформація про витрати на виробництво продукції (робіт, послуг). Для узагальнення інформації про виробничі процеси в окремих галузях і виробництвах, до цього рахунку відкриваються субрахунки, перелік та призначення яких обирає підприємство. Наприклад, сільськогосподарські підприємства можуть використовувати такі субрахунки:

- 231 «Рослинництво»;
- 232 «Тваринництво»;
- 233 «Промислові (підсобні) виробництва»;
- 234 «Допоміжні виробництва»;
- 235 «Витрати на утримання та експлуатацію машин та обладнання»;
- 236 «Інші види виробництв».

Рекомендований перелік статей витрат наведено в Методичних рекомендаціях з планування, обліку й калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств, затверджених наказом Міністерства аграрної політики України від 18.05.2001 р. № 132 (далі – Методичні рекомендації № 132) (табл. 4.1).

Таблиця 4.1. Номенклатура статей витрат в основних галузях сільськогосподарського виробництва

Статті витрат	Рослин- ництво	Тварин- ництво	Допоміжні виробництва	Підсобні виробництва
Витрати на оплату праці	+	+	+	+
Насіння та посадковий матеріал	+	–	–	–
Паливо та мастильні матеріали	+	+	+	+

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 72

Добрива	+	-	-	-
Засоби захисту рослин і тварин	+	+	-	-
Корми	-	+	+	-
Сировина та матеріали (без зворотних відходів)	-	-	+	+
Роботи та послуги	+	+	+	+
Витрати на ремонт необоротних активів	+	+	+	+
Інші витрати на утримання основних засобів	+	+	+	+
Інші витрати	+	+	+	+
Непродуктивні витрати (в обліку)	+	+	+	+
Загальновиробничі витрати	+	+	+	+

Порядок запису операцій з обліку витрат і виходу продукції операційної діяльності за журнально-ордерною формою наведено на рис. 4.1.

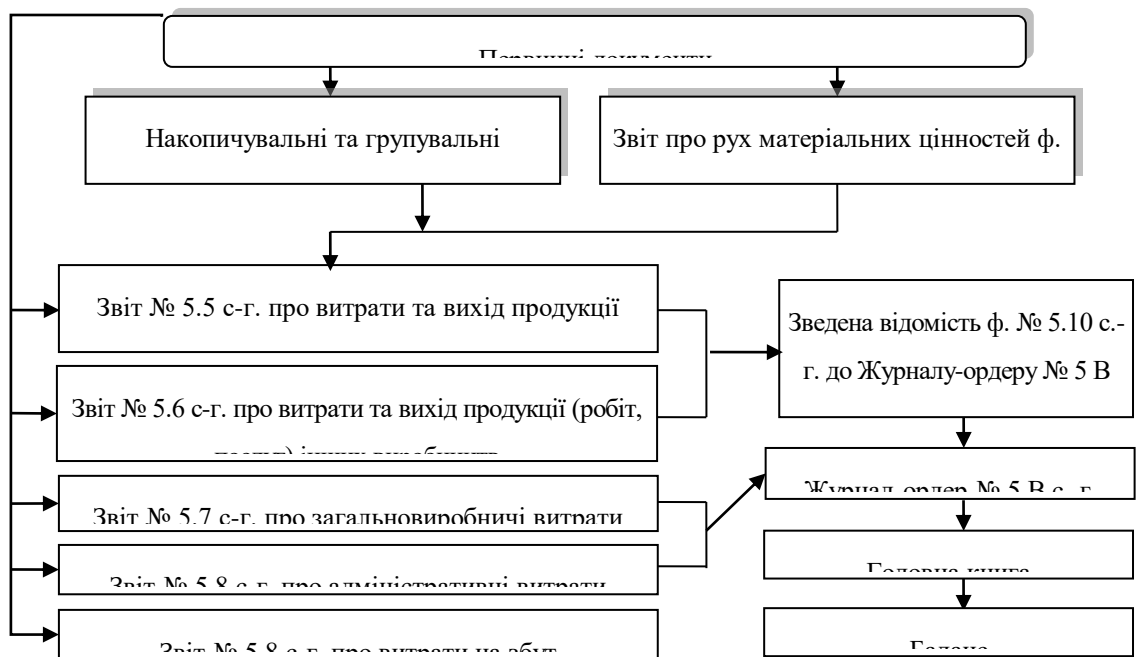

Рис. 4.1. Схема запису операцій з обліку витрат і виходу продукції операційної діяльності за журнально-ордерною формою

4.2. Бухгалтерський облік витрат і виходу продукції рослинництва

Рослинництво є основною галуззю сільськогосподарського виробництва. Воно забезпечує потребу населення в продуктах харчування, є базою для розвитку тваринництва, дає сировину для промисловості.

Рослинництво як галузь економічної діяльності має особливості: основним фактором виробництва є земля; оцінка біологічних активів та одержаної продукції; відтворення частини необхідних засобів і предметів праці; робота з живими організмами; використання

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 73

сільськогосподарської техніки (детальна характеристика їх наведена у табл. 1.5).

Об'єктами обліку витрат у рослинництві (розрізи ведення аналітичного обліку) є:

1) сільськогосподарські культури (витрати можна віднести безпосередньо на вирощування конкретної культури під урожай поточного року);

2) сільськогосподарські роботи (витрати по сільськогосподарських роботах під урожай майбутнього року);

3) витрати, що відносяться до декількох об'єктів і підлягають розподілу (ремонт, амортизація основних засобів, витрати зі зрошення та осушення тощо);

4) інші об'єкти (витрати по кормо-виробництву тощо).

У межах вказаних груп аналітичні рахунки відкривають за структурними підрозділами і культурами, видами незавершеного виробництва та технологіями вирощування культур у розрізі прийнятої у сільськогосподарському підприємстві номенклатури статей витрат.

Усі записи у бухгалтерському обліку про витрати і вихід продукції в галузі рослинництва проводять на підставі відповідних первинних документів. Можна виділити такі групи документів:

1) з обліку витрат праці;

2) з обліку витрат предметів праці;

3) з обліку витрат засобів праці;

4) з обліку інших витрат;

5) з обліку виходу продукції.

1) Основним первинним документом з відображення відпрацьованого часу є **Табель обліку робочого часу (ф. № ПСГ-1)**; на механізованих роботах використовують **Облікові листи тракториста-машиніста (ф. № ПСГ-3)**.

Найпоширенішими первинними документами для обліку немеханізованих робіт у рослинництві є **Облікові листи праці і виконаних робіт (ф. № ПСГ-2)**. Крім цього, може застосовуватись і **Книжка бригадира з обліку праці та виконаних робіт (ф. № 65)**.

Витрати на оплату праці трактористів-машиністів узагальнюються в **Накопичувальній відомості обліку використання машинно-тракторного парку (ф. № ЖН-5)**, підсумкові дані якої переносяться до **Журналу обліку робіт і витрат (ф. № ЖН-4)**. У цей журнал записуються дані облікових листів праці і виконаних робіт, а також **Накопичувальних відомостей роботи вантажного автотранспорту (ф. № ЖН-6)**.

На підставі первинних документів з оплати праці, накопичувальних відомостей, журналів обліку робіт і витрат складається щомісячно **Зведена відомість нарахування та розподілу оплати праці та відрахувань від неї за об'єктами обліку витрат (ф. № 5.1 с.-г.)**.

2) Матеріальні цінності відпускаються у виробництво у межах встановлених лімітів за **Лімітно-забірними картами на отримання матеріальних цінностей (ф. № ВЗСГ-1)**; одноразовий відпуск оформляється **Накладними (внутрішньогосподарського призначення) (ф. № ВЗСГ-8)**. Підставою для списання насіння з підзвіту матеріально відповідальної особи після завершення сівби є **Акт витрати насіння і садивного матеріалу (ф. № ВЗСГ-4)**, добрив і засобів захисту рослин – **Акт про використання мінеральних,**

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 74

органічних і бактеріальних добрив та засобів хімічного захисту рослин (ф. № ВЗСГ-3).

Дані цих первинних документів є основою для записів у **Журнал обліку робіт і витрат (ф. № ЖН-4)** і складання **Звіту про рух матеріальних цінностей (ф. № 121)**, а також **Звіту про витрати та вихід продукції основного виробництва (ф. № 5.5 с.-г.)**.

3) Амортизацію основних засобів, які використовуються в основних галузях сільськогосподарського виробництва, визначають у відповідних **Розрахунок нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів (ф. № ОЗСГ-5)** та включають до виробничих витрат на підставі **Зведеної відомості нарахування амортизації основних засобів та інших необоротних активів (ф. № ОЗСГ-7)**. Для обліку витрат на ремонт основних засобів застосовують **відомість дефектів на ремонт машин (ф. № ВЗСГ-6)**.

4) Послуги виробничого характеру, надані сторонніми організаціями, оформляються **Актами на виконання робіт (послуг), Товарно-транспортними накладними і підтверджуються Рахунками-фактурами (ф. № 868)**. Витрати на роботи і послуги власних допоміжних виробництв, що забезпечують виробничі потреби галузі, відносять на об'єкти бухгалтерського обліку на основі **Подорожніх листів вантажного автомобіля (ф. № 2), товарно-транспортних накладних, облікових листів праці та виконаних робіт (ф. № ПСГ-2)** тощо, дані яких групуються в накопичувальних відомостях і відносяться на об'єкти обліку витрат в рослинництві.

Вартість транспортних робіт, виконаних тракторами, також відносять на відповідні об'єкти обліку на підставі нагромаджувальних відомостей.

Страхові платежі відносяться на об'єкти обліку витрат рослинництва на підставі **Карток-розрахунків**.

Розподіл витрат на управління та обслуговування виробництва проводять на підставі відповідних розрахунків, які оформляються довідками бухгалтерії.

5) Для обліку надходження продукції рослинництва застосовують первинні документи: по зернових культурах – **Реєстр відправки зерна та іншої продукції з поля (ф. № 77), Путівка на вивезення продукції з поля (ф. № 77а), Талони шофера (ф. № 77б), Талон комбайнера (ф. № 77в), Реєстр приймання зерна та іншої продукції (ф. № 78), Реєстр приймання зерна вагарем (ф. № 78а), Відомість руху зерна та іншої продукції (ф. № 80)**; по картоплі, овочах, плодово-ягідних та інших культурах – **Щоденник надходження сільськогосподарської продукції (ф. № 81), Щоденник надходження продукції закритого ґрунту (ф. № 82), Щоденник надходження продукції садівництва (ф. № 84)**; по кормових культурах – **Акт на приймання грубих і соковитих кормів (ф. № 92), Акти на оприбуткування пасовищних кормів (ф. № 93 і ф. № 93а)** та ін.

Для відображення в обліку сортових якостей продукції разом із документами на оприбуткування урожаю складають сортове свідоцтво. Дані первинних документів про кількість одержаного урожаю в розрізі культур, сортів і виробничих підрозділів узагальнюють у зведених документах (відомостях руху, журналах вагаря, звітах про рух матеріальних цінностей тощо), які є підставою для записів до реєстрів аналітичного обліку.

Синтетичний облік витрат і виходу продукції рослинництва ведеться на субрахунку

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 75

231 “Рослинництво”.

За дебетом субрахунка відображаються:

– витрати минулого року під урожай поточного року (незавершене виробництво на початок звітнього року);

– витрати поточного року під урожай поточного року;

– витрати поточного року під урожай майбутнього року (незавершене виробництво на кінець звітнього року).

За кредитом – обліковується сільськогосподарська продукція рослинництва (зерно, насіння, коренеплоди, картопля, плоди тощо) та додаткові біологічні активи (розсада, саджанці, міцелій грибів, живці квітникарства тощо) за їх справедливою вартістю, зменшеною на очікувані витрати на місці продажу або за виробничою собівартістю (чи собівартістю за прямими витратами) відповідно до П(С)БО 16 “Витрати”.

Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку витрат на біологічні перетворення біологічних активів у рослинництві наведено в табл. 4.2.

Таблиця 4.2. Облік витрат і виходу продукції рослинництва

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		дебет	кредит
1	2	3	4
1	Списано матеріальні цінності на виробництво (біологічні перетворення) продукції рослинництва	231	20
2	Витрати минулого року (незавершене виробництво) віднесено на культури під урожай поточного року	231	231
3	Списано витрати на вирощування сільськогосподарських культур, які приорані на зелене добриво під інші культури	231	231
4	Списано частину витрат бджільництва на запилення сільськогосподарських культур	231	232
5	Виконано роботи і надано послуги для рослинництва власними допоміжними виробництвами	231	234
6	Списано загальновиробничі витрати на рослинництво після розподілу	231	91
7	Нараховано єдиний внесок на загальнообов’язкове державне соціальне страхування	231	65
8	Нараховано оплату праці працівникам за виконання робіт у рослинництві	231	66
9	Нараховано знос (амортизацію) по основних засобах, що використовуються в рослинництві	231	131
10	Списано поточні біологічні активи рослинництва на дату початку збирання врожаю	231	211
11	Оприбутковано з виробництва сільськогосподарську продукцію	27	231
12	Оприбутковано поточні біологічні активи рослинництва	211	231
13	Списано вартість зеленого корму, згодованого продуктивним тварин	232	231

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 76

	на випасі		
14	Списано витрати по загиблих посівах сільськогосподарських культур	991	231
15	Визнано дохід від первісного визнання сільськогосподарської продукції і додаткових біологічних активів	231	710
16	Визнано витрати від первісного визнання сільськогосподарської продукції і додаткових біологічних активів	940	231

Аналітичний облік витрат і виходу продукції рослинництва ведеться у **Звіті про витрати та вихід продукції основного виробництва (ф. № 5.5 с.-г.)**, який складається за місяць і наростаючим підсумком з початку року в розрізі об'єктів аналітичного обліку за відповідними статтями витрат. Дані звіту за кредитом аналітичних рахунків виробництва у межах структурних підрозділів переносяться до **Зведеної відомості (ф. № 5.10 с.-г.)**. Підсумки зведеної відомості з деталізацією сум за синтетичними рахунками (субрахунками) переносяться до **Журналу-ордера № 5 В с.-г.**, а кредитові обороти з Журналу-ордера – до **Головної книги**.

При визначенні собівартості продукції рослинництва необхідно керуватись Методичними рекомендаціями з планування, обліку і калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг) сільськогосподарських підприємств № 132.

У рослинництві, за винятком основної продукції, яку одержують від сільськогосподарських культур, об'єктами калькулювання є сільськогосподарські роботи, виконані у поточному році під урожай наступного року, тобто роботи, які належать до незавершеного виробництва, а також роботи, які спрямовані на поліпшення земель і виконуються за рахунок власних оборотних коштів підприємства; витрати, що плануються за статтями виробничих витрат (без адміністративних) як витрати майбутніх періодів.

Перед розрахунком собівартості продукції необхідно:

- перевірити правильність записів по дебету і кредиту аналітичних рахунків;
- уточнити, чи повністю включені до витрат під урожай звітного року витрати минулих років за кожним видом незавершеного виробництва;
- перевірити повноту оприбуткування продукції.

Собівартість соломи, гички, стебел кукурудзи і соняшнику, капустиного листя та іншої побічної продукції рослинництва визначається виходячи із розрахунково-нормативних витрат на збирання, транспортування, пресування, скиртування та інші роботи, пов'язані із заготівлею побічної продукції.

При калькулюванні основної продукції вартість побічної продукції виключається із загальної суми витрат.

По культурах, від яких одержують один вид продукції (без побічної), собівартість визначають діленням витрат з вирощування культури на валовий вихід (кількість) продукції. У цьому випадку об'єкт обліку витрат співпадає з об'єктом обчислення собівартості.

В кінці року субрахунок 231 “Рослинництво” по тих видах виробництв де відсутнє незавершене виробництво закривається при цьому відбуваються такі коригування:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 77

а) на суму перевищення фактичних витрат, визначених наприкінці року, над сумою витрат, віднесених протягом року – дебет субрахунку 940 “Витрати від первісного визнання та від зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю” і кредит субрахунку 231 “Рослинництво”;

б) на суму перевищення фактичних доходів, визначених наприкінці року, над сумою доходів, віднесених протягом року – дебет субрахунку 231 “Рослинництво” і кредит субрахунку 710 “Дохід від первісного визнання та зміни вартості активів, які обліковуються за справедливою вартістю”.

Обчислення собівартості продукції зернових

Об'єктами калькулювання продукції зернових культур (крім кукурудзи) є основна продукція. Витрати на вирощування і збирання зернових культур (включаючи вартість доробки зерна на току, що проводиться в межах календарного року) формують собівартість зерна, зерновідходів і соломи.

Загальна сума витрат (без вартості соломи – побічна продукція) розподіляється між зерном і зерновідходами. Для розподілу витрат між ними 1 ц зерна приймається за одиницю, а зернові відходи прирівнюються до нього за коефіцієнтом, який розраховується за вмістом у них повноцінного зерна відповідно до даних лабораторного аналізу.

Приклад 4.1. Умова: Витрати на вирощування озимої пшениці становлять 294000 грн. Від урожаю отримано: 4590 ц повноцінного зерна озимої пшениці, 95 ц зерновідходів з вмістом в них 40 % зерна і 1100 ц соломи. За нормативами витрати на збирання, транспортування й скиртування солома оцінена у сумі 2120 грн.

Необхідно визначити фактичну собівартість зерна озимої пшениці.

Розв'язок:

1) витрати на вирощування (без вартості соломи):

$294000 - 2120 = 291880$ (грн.);

2) кількість повноцінного зерна в зерновідходах:

$95 \text{ ц} \times 40 \% : 100 \% = 38$ (ц);

3) загальна кількість повноцінного зерна з урахуванням зерновідходів:

$4590 \text{ ц} + 38 \text{ ц} = 4628$ (ц);

4) фактична собівартість 1 ц зерна:

$291880 \text{ грн.} : 4628 \text{ ц} = 63,07$ (грн.);

5) сума витрат, що припадають на зерновідходи:

$38 \text{ ц} \times 63,07 \text{ грн.} = 2396,66$ (грн.);

6) фактична собівартість 1 ц зерновідходів:

$2396,66 \text{ грн.} : 95 \text{ ц} = 25,23$ (грн.).

Обчислення собівартості зерна

Об'єктом калькулювання є зерно кукурудзи (в перерахунку на сухе). Перерахунок качанів кукурудзи повної стиглості на сухе зерно проводять після одержання даних про фактичний вихід зерна з качанів, які визначає хлібоприймальний пункт шляхом обмолоту середньодобових зразків з урахуванням базисної вологості зерна в качанах (базисна вологість зерна в качанах кукурудзи приймається на рівні 22 %). При цьому у разі підвищеної вологості понад базисну на кожен відсоток перевищення

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 78

вологості, проводиться зменшення маси зерна на 1 %. Відповідно при меншій вологості зерна проводять коригування в бік збільшення маси зерна.

Вихід сухого зерна із качанів кукурудзи повної стиглості, що залишається в підприємстві, визначається за середнім відсотком виходу зерна базової вологості качанів кукурудзи, який встановлюється за даними реєстрів накладних на прийняте хлібоприймальним пунктом зерно.

Собівартість 1 ц зерна кукурудзи визначають діленням витрат на вирощування і збирання продукції (без вартості стебел кукурудзи – побічна продукція) на масу сухого зерна.

Оскільки в обліку відображають рух кукурудзи в качанах, то додатково розраховують фактичну собівартість 1 ц кукурудзи в качанах.

Приклад 4.2. Умова: Витрати на вирощування кукурудзи на зерно становлять 251713 грн. За звітний рік оприбутковано 7810 ц стебел кукурудзи (оціненого виходячи з розрахунково-нормативних витрат на заготівлю у сумі 13620 грн.) і 9320 ц качанів кукурудзи, з яких реалізовано державі 1900 ц. Залікова маса зерна – 1250 ц. Вологість зерна кукурудзи – 18 %.

Необхідно визначити фактичну собівартість зерна та качанів кукурудзи.

Розв’язок:

- 1) Середній відсоток виходу зерна базової вологості:
 $1250 \text{ ц} : 1900 \text{ ц} \times 100 \% = 66 (\%)$;
- 2) Маса кукурудзи, що залишилася у підприємстві, у перерахунку на зерно:
 $(9320 \text{ ц} - 1900 \text{ ц}) \times 66 \% = 4897,2 (\text{ц})$;
- 3) Маса зерна кукурудзи відкоригована з урахуванням вологості:
 $(4897,2 \text{ ц} \times (22 \% - 18 \%)) + 4897,2 \text{ ц} = 5093,1 (\text{ц})$;
- 4) Фактична собівартість 1 ц зерна кукурудзи:
 $(251713 \text{ грн.} - 13620 \text{ грн.}) : (5093,1 \text{ ц} + 1250 \text{ ц}) = 37,54 (\text{грн./ц})$;
- 5) Фактична собівартість 1 ц качанів кукурудзи:
 $(251713 \text{ грн.} - 13620 \text{ грн.}) : 9320 \text{ ц} = 25,55 (\text{грн./ц})$.

4.3. Бухгалтерський облік витрат і виходу продукції тваринництва

Тваринництво є важливою галуззю сільськогосподарського виробництва і поділяється на ряд самостійних галузей: скотарство (молочне і м’ясне), свинарство, конярство, вівчарство (вовняне, м’ясне, каракульське), птахівництво (ячне і м’ясне), бджільництво (медове, медово-запилувальне, запилювальне, бджоло-розвідне), звірівництво, кролівництво, риборство, шовківництво та ін. У тваринництві витрати обліковуються за галузями, видами або технологічними групами тварин, виробничими підрозділами і видами виробничих витрат. Розмежування витрат в бухгалтерському обліку за вищезазначеними ознаками забезпечується шляхом вибору відповідних об’єктів обліку витрат і побудови облікових реєстрів.

На відміну від рослинництва, тваринництво характеризується рівномірним понесенням витрат і одержанням продукції.

Основними особливостями тваринництва є:

- оцінка біологічних активів та одержаної продукції;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 79

- відтворення частини необхідних засобів і предметів праці;
- робота з живими організмами;
- використання сільськогосподарської техніки (які детально розписані у табл. 1.5).

Аналітичні рахунки відкривають за видами та статево-виробничими групами тварин. На окремих аналітичних рахунках обліковують витрати на приготування кормів у кормокухнях і кормоцехах. Ці витрати списують на відповідні групи тварин у порядку розподілу пропорційно кількості приготовлених кормів.

Для обліку витрат на виробництво у тваринництві використовується значна кількість різноманітних первинних документів. Їх можна поділити на п'ять груп:

- 1) з обліку витрат праці;
- 2) з обліку предметів праці;
- 3) з обліку засобів праці;
- 4) з обліку вартості виконаних робіт і наданих послуг;
- 5) з обліку виходу продукції.

1) Основними документами для нарахування оплати праці працівникам тваринництва є **Табель обліку робочого часу (ф. № ПСГ-1)** та **Розрахунок нарахування заробітної плати працівникам тваринництва (ф. № 69)**. Виконання ремонтних робіт у тваринництві оформляється **Нарядом на відрядну роботу (ф. № ПСГ - 5)**.

Нарахування заробітної плати здійснюється, як правило, за одержану продукцію (молоко, приплід, приріст живої маси, вовну тощо) згідно з діючими у підприємстві нормативами. Для цього використовуються документи, в яких фіксується вихід продукції: **Журнал обліку надою молока (ф. № 112)**, **Акт на оприбуткування приплоду тварин (ф. № ПБАСГ - 3)**, **Відомість зважування тварин (ф. № ПБАСГ - 10)**.

На підставі первинних документів з оплати праці працівникам тваринництва щомісяця складають **Зведену відомість нарахування та розподілу оплати праці та відрахувань від неї за об'єктами обліку витрат (ф. № 5.1 с.-г.)**.

2) Основним видом матеріальних витрат у тваринництві є корми, облік яких ведуть у **Відомості витрати кормів (ф. № ВЗСГ-9)**. Для зведеного обліку витрат кормів за видами тварин на фермі ведуть **Журнал обліку витрати кормів (ф. № 35)**. Наявність кормів у господарстві і їх рух обліковують у **Журналі обліку кормів (ф. № 35 а)**.

Витрачання дезінфікуючих засобів, медикаментів, біопрепаратів та інших матеріальних цінностей оформляють в установленому порядку **Лімітно-забірними картами на отримання матеріальних цінностей (ф. № ВЗСГ-1)**, **Накладними (внутрішньогосподарського призначення) (ф. № ВЗСГ-8)** та іншими видатковими документами. Дані первинних документів зі списання матеріальних цінностей у виробництво є основою для складання **Звіту про рух матеріальних цінностей (ф. № 121)** та **Звіту про витрати та вихід продукції основного виробництва (ф. № 5.5 с-г)**.

Списання витрачених малоцінних і швидкозношуваних предметів, спецодягу, спецвзуття, малоцінних необоротних активів проводять на основі **Актів на списання виробничого та господарського інвентарю (ф. № ВЗСГ-5)**.

- 3) Витрати засобів праці фіксують в **Розрахунках нарахування амортизації основних**

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 80

засобів та інших необоротних активів (ф. № ОЗСГ-5), що складаються в установленому порядку.

Використану воду в тваринництві списують за собівартістю м³ води згідно зі **Звітом про водопостачання**, а електроенергію – за фактичною вартістю її одержання зі сторони на підставі **Звіту про використання електроенергії (ф. № 127)**.

Основою для обліку послуг гужового транспорту є **Облікові листки праці і виконаних робіт (ф. № ПСГ-2)**. Якщо ці послуги надано гужовим транспортом, закріпленим безпосередньо у тваринництві, то кількість коней-днів обліковують на основі **Розрахунку нарахування заробітної плати працівникам тваринництва (ф. № 69)**.

Витрати з обліку вартості виконаних робіт і наданих послуг, транспортного обслуговування, виконані сторонніми підприємствами та організаціями, відображають на підставі **Актів на виконання робіт (послуг), товарно-транспортними накладними і підтверджуються рахунками-фактурами** тощо.

При витрачанні товарно-матеріальних цінностей обов'язково перевіряють правильність застосування норм витрат, відповідність зазначеного поголів'я тварин фактичній наявності на кожну дату тощо.

Загальновиробничі витрати відносять на витрати тваринництва відповідно до розрахунків і довідок бухгалтерії.

4) Послуги вантажного автотранспорту для тваринництва списують на підставі **Подорожнього листа вантажного автомобіля (ф. № 2)**.

Витрати на транспортні роботи тракторів списують згідно з **Подорожнім листом трактора (ф. № ПСГ-4)**. Витрати на роботи і послуги таких власних допоміжних виробництв групуються в накопичувальних відомостях і відносяться на об'єкти в тваринництві за фактичною собівартістю.

5) Для оприбуткування продукції тваринництва використовують ряд документів. Їх можна поділити на дві групи: 1) документи на оприбуткування готової продукції, процес виробництва якої закінчено (молоко, яйця, мед, вовна тощо); 2) документи на оприбуткування приросту живої маси та приплоду тварин, що оприбутковується і яка існує тільки у вигляді живих тварин.

До першої групи документів відносяться: **Журнал обліку надою молока (ф. № 112)** – для оприбуткування молока від надою; **Акт настригу і приймання вовни (ф. № 115)** – для оприбуткування вовни від овець; **Щоденник надходження сільськогосподарської продукції (ф. № 81)** – для оприбуткування яєць, меду, риби тощо.

До другої групи документів відносяться: **Акт на оприбуткування приплоду тварин (ф. № ПБАСГ-3)**, **Нагромаджувальний акт на оприбуткування приплоду звірів (ф. № ПБАСГ-7)** – на оприбуткування приплоду; **Відомість зважування тварин (ф. № ПБАСГ-10)** – на оприбуткування приросту тварин; **Акт на вихід і сортування добового молодняку птиці (ф. № ПБАСГ-5)** – на оприбуткування птиці від інкубатора.

Інформацію з документів першої групи включають у **Звіт про рух матеріальних цінностей (ф. № 121)**, а з другої групи – у **Звіт про рух тварин і птиці на фермі (ф. № ПБАСГ-13)**.

Кореспонденція рахунків бухгалтерського обліку витрат на біологічні перетворення

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 81

біологічних активів і вихід продукції в тваринництві наведено в табл. 4.10.

Таблиця 4.10. Облік витрат і виходу продукції тваринництва

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		дебет	кредит
1	Списано матеріальні цінності на виробництво продукції тваринництва	232	20
2	Списано корми на виробництво продукції тваринництва: – власного виробництва	232	27
	– придбані	232	208
3	Списано вартість малоцінних і швидкозношуваних предметів	232	22
4	Списано вартість корму, згодованого тваринам на випасі	232	231
5	Списано вартість робіт і послуг для тваринництва, що надані власними промисловими і допоміжними виробництвами	232	233, 234
6	Частину витрат майбутніх періодів віднесено на тваринництво (спорудження тимчасових літніх таборів для тварин, орендна плата тощо)	232	39
7	Списано готову продукцію для потреб тваринництва (молоко для випоювання тварин, мед для годівлі бджіл, яйця для інкубації тощо)	232	27
8	Нараховано підрядникам та іншим стороннім підприємствам і організаціям за виконані роботи і надані послуги для тваринництва	232	63, 68
9	Нараховані страхові платежі з обов'язкового страхування тварин	232	655
10	Нараховано заробітну плату працівникам тваринництва	232	66
11	Нараховано єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	232	65
12	Нараховано знос по основних засобах, що використовуються в тваринництві	232	131
13	Списано загальновиробничі витрати на тваринництво в порядку їх розподілу	232	91
14	Оприбутковано готову продукцію від тваринництва (молоко, яйця, мед, вовна)	27	232
15	Оприбутковано від тваринництва приплід тварин, приріст живої маси	21	232
16	Віднесено на витрати рослинництва вартість вивезеного гною на поля, в парники, теплиці тощо	231	232
17	Віднесено частину витрат бджільництва на запилення сільськогосподарських культур	231	232
18	Списано витрати по незавершеному виробництву, що загинуло від стихійного лиха	991	232
19	Відображено дохід від первісного визнання сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів	232	710

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 82

20	Відображено витрати від первісного визнання сільськогосподарської продукції і додаткових біологічних активів	940	232
----	--	-----	-----

У тваринництві калькулюється основна продукція, заради отримання якої вирощуються та утримуються тварини. Побічна продукція тваринництва (яка отримується паралельно з виробництвом основної продукції) не калькулюється, а оцінюють за певною методикою.

Визначення собівартості продукції

У молочному скотарстві об'єктами калькулювання продукції є: 1 ц молока і 1 голова приплоду.

При калькулюванні продукції від загальної суми витрат по молочному скотарстві віднімається вартість побічної продукції, а решта розподіляється між молоком і приплодом. Собівартість 1 голови приплоду розраховується за вартістю 60 кормо-днів утримання корови. Собівартість одного кормо-дня визначається діленням всієї суми витрат з утримання основного стада на загальну кількість кормо-днів. Для визначення собівартості 1 центнера молока потрібно від загальної суми витрат з утримання основного стада відняти вартість побічної продукції та приплоду і розділити на кількість центнерів одержаного молока.

Приклад 4.9. Умова: Загальна сума витрат на утримання основного молочного стада (780 гол.) 1480300 грн.; за рік одержано 51246 ц молока і 715 голів приплоду; вартість побічної продукції (гній) 28750 грн.

Необхідно визначити фактичну собівартість основної продукції молочного стада великої рогатої худоби.

Розв'язок:

1) Собівартість 1 кормо-дня:

1480300 грн. : (780 голів × 365 днів) = 5,20 (грн.);

2) Собівартість однієї голови приплоду: 5,20 грн. × 60 = 312 (грн.);

3) Собівартість всього одержаного приплоду:

312 грн. × 715 голів = 223080 (грн.);

4) Сума витрат, що відносяться на молоко:

1480300 грн. – 223080 грн. – 28750 грн. = 1228470 (грн.);

5) Собівартість 1 центнера молока:

1228470 грн. : 51246 ц = 23,97 (грн.).

За розрахованою собівартістю оцінюють тварин, які вибули із господарства (продані, переведені в основне стадо, забиті) і залишилися на кінець року. Вартість тварин, які загинули, в кінці року не змінюється.

Визначення собівартості продукції

Об'єктом калькулювання є 1 ц приросту живої маси та 1 ц живої маси тварин. Витрати на формування приросту живої маси тварин складаються із витрат на утримання поголів'я протягом звітного періоду (року) (без вартості побічної продукції).

Собівартість 1 центнера приросту живої маси розраховується діленням загальної суми витрат на утримання поголів'я відповідної групи (без вартості побічної продукції) на

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 83

кількість центнерів приросту живої маси, порядок розрахунку якого наведено у темі 3 (формула 3.1).

Приклад 4.10. Умова: На початок звітнього періоду в підприємстві було 853 голови молодняка тварин живою масою 921 ц на суму 431028 грн.

За звітний період надійшло: 553 голів приплоду живою масою 168 ц і вартістю 94376 грн., придбано у постачальника 35 голів живою масою 64 ц на суму 20507 грн., вибракувано з основного стада 34 голів, масою 119 ц на суму 50181 грн.

За звітний період вибуло: реалізовано 445 голів масою 979 ц, переведено в основне стадо 94 голів живою масою 275 ц., загинуло 4 голів живою масою 3 ц.

Витрати на вирощування і відгодівлю великої рогатої худоби за звітний період (без вартості гною) становили 828572 грн.

Необхідно визначити фактичну собівартість продукції молодняка великої рогатої худоби.

Розв'язок:

Таблиця 4.12. Розрахунок фактичної собівартості 1 ц живої маси молодняка великої рогатої худоби і тварин на відгодівлі

Наявність і рух поголів'я	Кількість, гол.	Маса, ц	Сума, грн.
Залишок на початок року	853	921	431028,00
Надійшло:			
приплід	553	168	94376,00
приріст живої маси	×	1322	828572,00
придбано	35	64	20507,00
вибракувано з основного стада	34	119	50181,00
<i>Разом надійшло</i>	622	1673	993636,00
<i>Разом надійшло із залишком на початок року</i>	1475	2594	1424664,00
Вибуло:			
реалізовано	445	979	538303,00
переведено в основне стадо	94	275	151209,00
загинуло	4	3	×
<i>Разом вибуло</i>	543	1257	689512,00
<i>Залишок на кінець року</i>	932	1337	735152,00
<i>Разом вибуло із залишком на кінець року</i>	1475	2594	1424664,00

1) Розрахунок приросту живої маси:

$$1337 \text{ ц} + 1257 \text{ ц} - 168 \text{ ц} - 64 \text{ ц} - 119 \text{ ц} - 921 \text{ ц} = 1322 \text{ (ц)};$$

2) Собівартість приросту 1 ц живої маси:

$$828572 \text{ грн.} : 1322 \text{ ц} = 626,76 \text{ (грн.)};$$

3) Собівартість 1 ц живої маси:

$$735152 \text{ грн.} : 1337 \text{ ц} = 549,85 \text{ (грн.)}.$$

**Визначення
собівартості продукції**

У м'ясному скотарстві обчислюють собівартість однієї голови приплоду, 1 ц приросту живої маси телят до

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 84

8-місячного віку і 1 ц живої маси; 1 ц приросту живої маси молодняку старше 8 місяців і дорослої худоби на відгодівлі; 1 ц живої маси по цій групі.

Собівартість приросту живої маси телят до 8-місячного віку обчислюється діленням понесених витрат на утримання корів і нетелів (останніх за 2 місяці до розтелення переводять до основного стада) і телят до 8-місячного віку (без вартості побічної продукції), на приріст живої маси телят цієї групи з урахуванням живої маси приплоду. Побічною продукцією вважається молоко, яке оцінюється за реалізаційними цінами.

Собівартість 1 ц живої маси телят до 8-місячного віку визначають з урахуванням маси молодняку цієї групи, який залишився з минулого року: загальну вартість телят до 8-місячного віку ділять на загальну масу тварин цієї групи. Загальна вартість молодняку у віці до 8 місяців складається з вартості телят на початок року, вартості придбаного молодняку і витрат, віднесених на приріст живої маси телят до 8-місячного віку, та приплоду. Загальна маса тварин включає живу масу телят до 8-місячного віку на кінець року, молодняку, переведеного в старшу групу, і проданих тварин (за вирахуванням маси загиблих). Собівартість 1 ц живої маси тварин обчислюють діленням їх вартості на живу масу. За такою собівартістю визначають вартість телят, які вибули протягом року з цієї групи, і тих, що залишилися на кінець року.

Приклад 4.12. Умова: витрати з утримання основного стада м'ясного напрямку за рік склали 100570 грн., отримано 74 ц молока за реалізаційною ціною на суму 12580 грн., витрати, віднесені на гній, склали 8800 грн. Дані про наявність і рух поголів'я протягом року наведені у табл. 4.13.

Необхідно визначити фактичну собівартість продукції м'ясного скотарства.

Розв'язок:

Таблиця 4.13. Розрахунок фактичної собівартості 1 ц живої маси та її приросту

Наявність і рух поголів'я	Кількість, гол.	Жива маса, ц	Сума, грн.
Залишок на початок року телят до 8-місячного віку	116	78	17940,00
Приплід	180	63	23533,00
Приріст	×	212	79190,00
Інші надходження (придбання)	32	24	7200,00
<i>Разом надійшло протягом року</i>	212	299	109923,00
<i>Разом надійшло із залишком на початок року</i>	328	377	127863,00
Переведено в старші групи	195	225	76923,00
Реалізовано	10	12	4103,00
Загинуло	3	3	×
<i>Разом вибуло протягом року</i>	208	240	81026,00
<i>Залишок на кінець року телят до 8-місячного віку</i>	120	137	46837,00
<i>Разом вибуло із залишком на кінець року</i>	328	377	127863,00

1) Приріст живої маси:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 85

137 ц + 225 ц + 12 ц + 3 ц – 63 ц – 24 ц – 78 ц = 212 (ц);

2) Вартість приросту живої маси:

100570 грн. – (12580 грн. + 8800 грн.) = 79190 (грн.);

3) Собівартість 1 ц приросту живої маси:

79190 грн. : 212 грн. = 373,54 (грн.);

4) Жива маса тварин за відрахуванням ваги тварин, що загинули:

377 ц – 3 ц = 374 (ц);

5) Собівартість 1 ц живої маси теляти у віці до 8 місяців:

127863 : 374 ц = 341,88 (грн.);

6) Фактична собівартість переведених телят до старшої групи:

341,88 грн. × 225 ц = 76923 (грн.);

7) Фактична собівартість реалізованих телят:

341,88 грн. × 76 ц = 4103 (грн./ц);

8) Фактична собівартість телят залишених під матками на кінець року:

341,88 грн. × 137 ц = 46837 (грн./ц).

Собівартість 1 ц живої маси приплоду і 1 ц живої маси молодняку старше 8 місяців і дорослої худоби на відгодівлі обчислюється так само, як і молодняку великої рогатої худоби молочного напрямку.

У підприємствах, що спеціалізуються на вирощуванні корів-первісток, які призначені для реалізації, витрати на їх утримання до розтєлення відносяться на приріст живої маси корів-первісток і живу масу одержаного приплоду. Витрати на утримання корів-первісток з часу розтєлення до реалізації становлять собівартість одержаного від них молока. У цих підприємствах корови-первістки є продукцією для реалізації, а тому їх обліковують на рахунку 21 “Поточні біологічні активи”, а не у складі основних засобів.

Визначення собівартості

Об’єктами калькулювання у вівчарстві є: вовна (з поділом на тонку, напівтонку, напівгрубу, грубу), приріст живої маси, приплід. Побічною продукцією є молоко, шкури загиблих тварин, що оцінюються за реалізаційними цінами, гній, який оцінюється за нормативно-розрахунковою вартістю.

На собівартість приплоду ягнят відноситься в романівському вівчарстві 12 відсотків, каракульському – 15, а в усіх інших напрямках – 10 відсотків від загальної суми на утримання овець основного стада.

Витрати на утримання овець (без вартості побічної продукції та приплоду) розподіляються між вовною (1 центнер прирівнюється до 5 одиниць) та приростом живої маси (1 центнер прирівнюється до одиниці).

Приклад 4.13. Умова: Витрати за рік на утримання овець склали 18000 грн. Протягом року отримано: вовну 120 ц, приріст живої маси – 98 ц, приплід 20 гол., молоко 120 кг вартістю 680 грн., гній – 56 ц на суму 300 грн.

Необхідно визначити фактичну собівартість продукції вівчарства.

Розв’язок:

1) Визначаємо витрати на приплід:

$(18000 - 680 - 300) \times 10\% = 1702$ (грн.);

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 86

2) Визначаємо фактичну собівартість 1 гол. Приплоду:

$$1702 : 20 = 85,10 \text{ (грн./гол.)};$$

3) Визначаємо кількість умовної продукції:

$$120 \times 5 + 98 \times 1 = 689 \text{ (ц)};$$

4) Визначаємо фактичну собівартість 1 ц приросту:

$$(18000 - 680 - 300 - 1702) : 689 = 21,95 \text{ (грн./ц)};$$

5) Визначаємо фактичну собівартість 1 ц вовни:

$$21,95 \times 5 = 109,75 \text{ (грн./ц)}.$$

Витрати на утримання стригального пункту, стрижку овець, класування, пакування, маркування вовни відносяться на собівартість вовни.

Вартість ягнят на момент відлучення від маток складається з собівартості приплоду та витрат на приріст їх живої маси до відлучення.

Собівартість 1 ц живої маси інших груп молодняку і овець на відгодівлі визначається відповідно до методики визначення собівартості 1 ц живої маси молодняку великої рогатої худоби.

4.4. Бухгалтерський облік витрат і виходу продукції промислових виробництв сільськогосподарських підприємств

До промислових виробництв у сільському господарстві належать цехи для виробництва комбікормів (кормових сумішей, трав'яного борошна тощо); млини, крупорушки (вироблення борошна, крупи, дерті й інших продуктів переробки зерна); цехи для переробки овочів, плодів, картоплі (виготовлення консервів, соків, соління, маринування, квашення овочів, сушіння плодів тощо); цехи для переробки олійних культур (вироблення олії, макухи); виноробне виробництво; виробництво молочної продукції (масла, сиру); забій худоби на м'ясо, переробка м'яса, виготовлення напівфабрикатів, ковбас тощо; цехи для первинної обробки льону і луб'яних культур; інші виробництва (виготовлення цегли, черепиці, вапна й інших будматеріалів, розпилювання лісоматеріалів, добування щебеню тощо).

Суми нарахованої оплати праці працівників, безпосередньо зайнятих у технологічному процесі промислового виробництва, відображають у **Нарядах на відрядну роботу (ф. № ПСГ-5), Облікових листах праці та виконаних робіт (ф. № ПСГ-2), Табелях обліку робочого часу (ф. № ПСГ-1)**. Дані про витрати на оплату праці узагальнюються в **Журналі обліку робіт і витрат та у Зведеній відомості нарахування й розподілу оплати праці та відрахувань від неї за об'єктами обліку (ф. № 5.10 с.-г.)**.

Підставою для списання сировини й матеріалів на витрати промислових виробництв є **Накладні (внутрішньогосподарського призначення) (ф. № ВЗСГ-8), Лімітно-забірні картки на отримання запасних частин (ВЗСГ-2), Акт на вибуття довгострокових біологічних активів тварин (вибраковка тварин) (ф. № ДБАСГ-4)** тощо. Приймання зерна для переробки на млинах оформляється **Помольною квитанцією**, яку виписують у двох примірниках: один видають здавачу зерна, а другий (корінець) залишається на млині і є

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 87

підставою для запису в **Журналі обліку робіт і витрат**. На підставі зведених документів (Зведена відомість нарахування й розподілу оплати праці, Журнал обліку робіт і витрат, Звіт про рух матеріальних цінностей) складають **Виробничий звіт по промисловим виробництвам (ф. № 5.6 с.-г.)**.

Для віднесення на витрати промислових виробництв витрат основних засобів використовують **Розрахунки амортизації основних засобів та інших необоротних активів (ф. № ОЗСГ-5)**.

Витрати на роботи й послуги власних допоміжних виробництв відносять на об'єкти обліку в промисловості на основі **Подорожніх листів вантажного автомобіля (ф. №-2), Облікових листів праці і виконаних робіт (ф. № ПСГ-2), подорожніх листів трактора (ф. № ПЗСГ-4)** тощо, дані яких групуються в накопичувальних відомостях і відносяться на об'єкти за фактичною собівартістю. Послуги сторонніх організацій оформлюються **Актами виконаних робіт, Товарно-транспортними накладними, Рахунками-фактурами**.

Страхові платежі відносять на об'єкти обліку промислового виробництва на підставі **Карток-розрахунків**.

Загальновиробничі витрати включаються у витрати виробництв на основі спеціального розрахунку на їх розподіл. Списання інших витрат може бути оформлене бухгалтерськими довідками, відомостями тощо.

Вихід готової продукції в підсобних промислових виробництвах відображають у **Звіті про переробку продукції (ф. № 123)**. Звіт складається із двох розділів: у першому щодня показують кількість фактично використаної сировини, матеріалів і тари порівняно з діючими нормами їх витрат; у другому – фіксують кількість отриманої готової продукції за видами у фізичних та умовних одиницях. Звіти здають у бухгалтерію підприємства у строки, установлені графіком документообороту.

В окремих промислових виробництвах застосовують інші спеціалізовані форми. Так, сепараторні пункти і пункти переробки молока використовують **Відомість переробки молока і молочних продуктів (ф. № 124)**, у якій щодня на підставі первинних документів показують надходження молока на переробку у фізичних одиницях і в перерахунку на жиroadдиниці. У другому розділі відомості за тими ж показниками відображають випуск продукції.

У цехах забою птиці складають **Виробничий звіт про переробку птиці і вихід продукції (ф. № 110)**, у якому щодня на підставі актів про забій відображають поголів'я і живу масу птиці, що надійшла для забою, а також вихід м'яса від забою за категоріями та іншої продукції.

Основні бухгалтерські проведення з обліку промислового виробництва наведено у табл. 4.21.

Таблиця 4.21. Облік витрат і виходу продукції промислових виробництв

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		дебет	кредит

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 88

1	Віднесено на виробництво продукції вартість тварин, забитих на м'ясо та вартість дорослої худоби, вибракуваної з основного стада і переданої в переробку	233	21
2	Відображено використання власної продукції сільськогосподарського виробництва для подальшої переробки	233	27
3	Списано на виробництво продукції промислових виробництв витрати сировини і матеріалів	233	201
4	Включено до витрат виробництва вартість послуг допоміжних виробництв	233	234
5	Віднесено у витрати промислових виробництв загальновиробничі витрати	233	91
6	Прийнято до оплати рахунки постачальників за надані послуги (без ПДВ)	233	63
7	Списано витрати на ремонт основних засобів промислового виробництва	233	234
8	Списано на витрати виробництва вартість малоцінних і швидкозношуваних предметів при передачі їх в експлуатацію	233	22
9	Нараховано амортизацію основних засобів, що використовуються у промисловому виробництві	233	131
10	Віднесено на собівартість переробки продукції відповідну частину витрат майбутніх періодів	233	39
11	Нараховано оплату праці працівникам, безпосередньо зайнятим у технологічному процесі переробки продукції	233	661
12	Нараховано єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування	233	65
13	Оплачено підзвітними особами витрати промислових виробництв	233	372
14	Нараховано резерв на оплату відпусток працівникам промислових виробництв	233	471
15	Відображено використання купованої продукції для переробки	233	20
16	Прийнято до оплати рахунки інших підприємств за надані послуги	233	685
17	Розподілено цехові витрати промислових виробництв	233	233
18	Списано виконані роботи з переробки давальницької сировини	90	233
19	Оприбутковано продукцію власного виробництва	27	233
20	Списано витрати незавершеного виробництва внаслідок стихійного лиха	99	233
21	Визнано доходи від первісного визнання продукції за справедливою вартістю	710	233
22	Визнано витрати від первісного визнання продукції за справедливою вартістю	233	940

Регістром аналітичного обліку витрат і виходу продукції промислових виробництв є

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 89

Звіт про витрати та вихід продукції (робіт, послуг) інших виробництв (ф. № 5.6 с.-г.), який складають на підставі зведених та інших документів. Звіти ведуть за місяць і наростаючим підсумком з початку року в розрізі об'єктів аналітичного обліку за відповідними статтями витрат. Кредитові обороти звітів переносять до **Зведеної відомості (ф. № 5.10 с.-г.),** підсумки якої з деталізацією сум за синтетичними рахунками (субрахунками) переносять до **Журнала-ордера № 5 В с.-г.,** а кредитові обороти з Журнал-ордера – до Головної книги.

Розрахунок фактичної собівартості продукції промислових виробництв сільськогосподарських підприємств відбувається в кінці звітнього року, виходячи із суми витрат на виготовлення продукції, включаючи сировину й матеріали, що використовуються у виробництві (за винятком вартості відходів за ціною можливої реалізації або використання), і обсягом виробництва продукції.

Дані про фактичні витрати в промисловому виробництві беруть з дебетової частини аналітичних рахунків, що відкриваються до рахунку 233 “Промислові виробництва сільськогосподарських підприємств” у звітах про витрати та вихід продукції.

Методи калькулювання, що використовуються при розрахунку собівартості продукції, залежать від технології виробництва. Загальний порядок розрахунку собівартості калькуляційної одиниці можна виразити формулою:

$$C = \frac{Вф + Внп - Внк - П}{К}, \quad (4.2)$$

де С – собівартість калькуляційної одиниці; Вф – витрати фактичні поточного року на виробництво продукції; Внп – вартість незавершеного виробництва на початок звітнього року; Внк – вартість незавершеного виробництва на кінець звітнього року; П – вартість відходів в прийнятій оцінці (ціни можливої реалізації або використання); К – кількість продукції.

Таким чином, при розрахунку собівартості продукції промислових виробництва із загальної суми витрат виключаються вартість незавершеного виробництва на кінець року і вартість побічної продукції в прийнятій оцінці. Сума витрат, що залишилася, відноситься на основну продукцію.

У промислових виробництвах собівартість виробленої продукції визначається на умовах франко-склад.

При переробці власної і давальницької сировини калькулювання здійснюється у два етапи: спочатку обчислюється собівартість переробки одиниці сировини, для чого всі витрати на переробку (без вартості побічної продукції) ділять на кількість переробленої (власної та давальницької) сировини (переробка давальницької сировини розглядається як виконання робіт на сторону), а потім визначається собівартість власної готової продукції, для чого вартість сировини та суми витрат, пов'язаних з її переробкою (без вартості використаних відходів і побічної продукції за реалізаційними цінами), діляться на кількість власної готової продукції.

4.5. Бухгалтерський облік витрат і виходу продукції допоміжних виробництв

Допоміжними є виробництва, які виконують роботи та надають послуги іншим підрозділам

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 90

сільськогосподарського підприємства: рослинництву, тваринництву, промисловим виробництвам, обслуговуючим господарствам, будівельним підрозділам, а також іншим юридичним і фізичним особам. До таких виробництв відносяться: ремонтно-механічні майстерні, автомобільний і гужовий транспорт, підрозділи електро-, водо- та газопостачання, холодильні установки (обладнання, пристрої). Допоміжні виробництва без основних галузей не мають самостійного значення в господарстві. Їх продукцією є роботи та послуги, які споживаються в основних виробництвах або в інших галузях діяльності (будівництво, капітальний ремонт тощо). Виходячи з цього, характерною особливістю допоміжних виробництв є те, що вони організовуються для обслуговування інших галузей та виробництв.

Машинно-тракторний парк – невід’ємна частина основного виробництва в рослинництві. Однак для нагромадження витрат, які безпосередньо не можна віднести на основне виробництво, їх обліковують на окремому субрахунку.

Залежно від видів допоміжних виробництв до субрахунка 234 “Допоміжні виробництва” можуть бути відкриті такі субрахунки другого порядку:

- 2341 “Ремонтні виробництва”;
- 2342 “Автомобільний транспорт”;
- 2343 “Енергетичні виробництва (господарства)”;
- 2344 “Водопостачання”;
- 2345 “Гужовий транспорт”;
- 2346 “Інші виробництва”.

Для попередження передчасного вибуття, забезпечення експлуатаційності й ефективності використання та запобігання достроковому зношенню основні засоби необхідно періодично ремонтувати.

Облік витрат у ремонтних майстернях

Бухгалтерський облік витрат на ремонт, модернізацію, реконструкцію та інші види поліпшення основних засобів регламентується П(С)БО 7 “Основні засоби”, згідно з яким дані витрати поділяються на дві групи.

До першої групи відносяться витрати на поліпшення основних засобів, у результаті здійснення яких економічні вигоди, первинно очікувані від використання об’єкта, зростають (модернізація, модифікація, добудова, дообладнання, реконструкція тощо). Як визначає п. 14 П(С)БО 7, витрати на проведення таких заходів збільшують первісну вартість основних засобів і обліковуються на рахунку 15 “Капітальні інвестиції” з подальшим їх віднесенням на рахунок 10 “Основні засоби”.

Друга група включає витрати, що здійснюються для підтримання об’єкта в робочому стані та одержання первинно визначеної суми майбутніх економічних вигод від його використання. Їх, згідно з п. 15 П(С)БО 7, відносять до витрат звітного періоду, а в бухгалтерському обліку обліковують на рахунках витрат згідно з вимогами П(С)БО 16 “Витрати”.

Залежно від розміру витрат, обсягу і характеру робіт ремонт поділяють на поточний і капітальний.

Капітальний ремонт виконується для відновлення справності і передбачає заміну або відновлення у машин та устаткування усіх зношених деталей та вузлів, у тому числі базових

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 91

деталей. Витрати на капітальний ремонт, як правило, обліковуються за кожним видом обладнання.

Поточний ремонт передбачає виконання менш складних робіт для забезпечення або відновлення роботоздатності пристрою. При цьому змінюються або відновлюються лише окремі деталі або нескладні вузли.

Ремонт основних засобів може виконуватись підрядним, господарським і змішаним способом.

При підрядному способі всі види робіт виконує підрядне підприємство, а підприємство-замовник здійснює оплату пред'явлених розрахунково-платіжних документів за виконані та прийняті роботи (виходячи з їх договірної вартості). При ремонті сільськогосподарської техніки на стороні до витрат на ремонт необхідно включати не тільки фактичну вартість ремонту згідно з рахунком підрядника, але і всі витрати, пов'язані з доставкою ремонтних об'єктів до місця ремонту і назад в господарство.

При змішаному способі одну частину ремонтних робіт виконує підрядне підприємство, а іншу частину підприємство здійснює власними силами.

При господарському способі виконання робіт ремонт основних засобів здійснюється власними силами ремонтно-механічних майстерень.

Облік витрат ремонтно-механічних майстерень на ремонт виробничого обладнання, машин, транспортних засобів, модернізацію, устаткування, технічне обслуговування, виготовлення запчастин, інструментів та інших виробів ведуть на субрахунку другого порядку 2341 "Ремонтні виробництва".

Об'єктом обліку витрат у ремонтній майстерні є замовлення на ремонт складних машин (тракторів, комбайнів, автомобілів тощо), групи сільськогосподарських знарядь одного найменування (борін, культиваторів тощо), обладнання для тваринницьких ферм та об'єктів інших галузей.

За результатами огляду на кожний об'єкт складають **Відомість дефектів на ремонт машин (ф. № ВЗСГ-6)**, якій присвоюють номер замовлення.

Прямі витрати на ремонт тракторів, машин і устаткування обліковують (групуєть) у **Журналі обліку робіт і витрат у ремонтній майстерні (ф. № ЖН-3)**, який складається на підставі Відомості дефектів та інших первинних документів за кожною окремою машиною (трактором, комбайном, автомобілем), за сільськогосподарськими машинами загалом і роботами з виготовлення інвентарю.

Основні бухгалтерські проведення з обліку витрат у ремонтній майстерні наведено в табл. 4.21.

Таблиця 4.21. Відображення операцій у ремонтній майстерні в бухгалтерському обліку

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		дебет	кредит
1	Нараховано оплату праці робітникам, зайнятим ремонтом сільськогосподарської техніки	2341	661

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 92

2	Нараховано єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від витрат на оплату праці робітників ремонтної майстерні	2341	65
3	Списано вартість палива, витраченого на обкатку машин після ремонту	2341	203
4	Списано вартість запасних частин, використаних для заміни спрацьованих деталей під час ремонту сільськогосподарських машин у ремонтній майстерні	2341	207
5	Списано для потреб ремонтної майстерні: – сировину і матеріали – будівельні матеріали – паливо	2341	201 205 203
6	Списано вартість малоцінних і швидкозношуваних предметів, використаних при капітальному (поточному) ремонті сільськогосподарських машин	2341	22
7	Виконано роботи або надано послуги ремонтній майстерні іншими допоміжними виробництвами	2341	234
8	Нараховано підрядникам та іншим стороннім підприємствам та організаціям за виконані роботи для ремонтної майстерні	2341	63, 685
9	Оплачено через підзвітних осіб витрати ремонтної майстерні	2341	372
10	Списано послуги машинно-тракторного парку	2341	235
11	Нараховано амортизацію на будівлю і обладнання ремонтної майстерні	2341	131
12	Розподілено загальновиробничі витрати ремонтної майстерні на ремонтвані об'єкти	2341	91
13	Оприбутковано запасні частини, що зняті з відремонтованого об'єкта і підлягають відновленню	207	2341
14	Оприбутковано як металобрухт зняті з відремонтованого об'єкта вузли, деталі, які не підлягають відновленню	209	2341
15	Віднесено вартість завершених ремонтних робіт на споживачів послуг	23, 90, 91, 92, 93	2341

Фактичну собівартість закінчених ремонтних робіт щомісяця списують на споживачів послуг на підставі **Відомості списання витрат за закінченими ремонтваними об'єктами і виконаними роботами.**

Витрати за незавершеним виробництвом наприкінці року залишаються на субрахунку 2341 "Ремонтні виробництва".

Облік витрат

На сільськогосподарських підприємствах широко використовується вантажний автотранспорт для перевезення необхідних у виробництві виробничих запасів, вивезення

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 93

продукції, для внутрішньогосподарських перевезень, а також для надання транспортних послуг іншим організаціям і особам.

Облік витрат на експлуатацію та утримання автотранспорту ведуть на субрахунок другого порядку 2342 “Автомобільний транспорт”. На дебет субрахунка 2342 записують усі витрати, пов’язані з утриманням та експлуатацією вантажного автотранспорту, а за кредитом – надані послуги за фактичною собівартістю. Робота, виконана вантажними автомобілями при перевезенні вантажів, вимірюється у тонно-кілометрах, з перевезення людей та робота спеціальних автомашин – у машино-днях.

Основні бухгалтерські проведення з обліку витрат і виконаних робіт вантажного автотранспорту наведено в табл. 4.22.

Таблиця 4.22. Облік витрат і виконаних робіт вантажного автотранспорту

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		дебет	кредит
1	Нараховано оплату праці водіям вантажного автотранспорту	2342	661
2	Нараховано єдиний внесок на загальнообов’язкове державне соціальне страхування від витрат на оплату праці водіям вантажного автотранспорту	2342	65
3	Створено резерв на оплату відпусток	2342	471
4	Списано вартість палива, витраченого на роботу вантажного автотранспорту	2342	203
5	Списано вартість запасних частин для ремонту вантажних автомобілів, виконаного за межами реммайстерні	2342	207
6	Списано вартість закінченого капітального і поточного ремонту вантажних автомобілів, виконаного у реммайстерні	2342	2341
7	Списано вартість МШП для потреб вантажного автотранспорту	2342	22
8	Списано вартість послуг інших допоміжних виробництв з освітлення, опалення, водо-, теплопостачання гаражу	2342	234
9	Нараховано амортизацію за вантажними автомобілями приміщенням та обладнанням гаражу	2342	131
10	Списано будівельні матеріали для ремонту будівлі гаражу, облаштування автомобілів	2342	205
11	Віднесено на витрати вартість капітального ремонту вантажного автомобіля, виконаного ремонтним підприємством	2342	63
12	Відображено витрати на відрядження водіїв вантажного автотранспорту	2342	372
13	Нараховано страхові платежі зі страхування майна	2342	655
14	Списано послуги вантажного автотранспорту на споживачів послуг	15, 20, 23, 90, 91, 92, 93, 94, 99	2342

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 94

Основним первинним документом для обліку витрат і виконаних вантажним автотранспортом робіт є **Подорожній лист вантажного автомобіля (ф. № 2)**. Його видають водіям, як правило, на один день або зміну за умови здачі водієм попереднього подорожнього листа.

За даними подорожніх листів в бухгалтерії підприємства складають **Накопичувальну відомість обліку роботи вантажного автотранспорту (ф. № ЖН-6)**.

На основі згаданої відомості та інших документів складають **Звіт про витрати та вихід продукції (робіт, послуг) інших виробництв (ф. № 5.6 с.-г.)**. У ньому в розрізі кореспондуючих рахунків обліковують усі витрати з автотранспорту та списання їх за споживачами послуг. По вантажному автотранспорту цей розподіл здійснюють пропорційно виконаному обсягу робіт в тонно-кілометрах; а по пасажирському транспорту та машинах спеціального призначення – пропорційно кількості машино-днів роботи.

Дані виробничого звіту є підставою для записів до **Журналу-ордера № 5 В с.-г.**

Питання для самоконтролю

1. Які особливі статті витрат включаються до виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), залежно від галузі сільськогосподарського виробництва?
2. З яких елементів складається собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг)?
3. Які особливості бухгалтерського обліку в рослинництві?
4. Які виділяють об'єкти обліку витрат в рослинництві?
5. За якими статтями ведеться облік витрат в рослинництві?
6. Які первинні документи використовуються при надходженні продукції рослинництва?
7. В чому особливість обліку незавершеного виробництва в рослинництві?
8. Який порядок обліку витрат і виходу продукції рослинництва?
9. Розкрийте методику обчислення собівартості продукції рослинництва?
10. Які особливості бухгалтерського обліку в тваринництві?
11. Назвіть об'єкти обліку витрат в тваринництві?
12. Які первинні документи використовуються для оформлення витрат в тваринництві?
13. В яких первинних документах відображається вихід продукції тваринництва?
14. Які особливості визначення собівартості продукції тваринництва?
15. Назвіть об'єкти обліку витрат у промисловому виробництві?
16. Які методи обліку витрат і калькулювання Вам відомі?
17. Яка номенклатура статей витрат у промислових виробництвах?
18. Який порядок ведення аналітичного обліку витрат і виходу продукції в промисловому виробництві?
19. Які види допоміжних виробництв Вам відомі?
20. За якою номенклатурою статей ведеться облік витрат допоміжних виробництв?
21. Які Ви знаєте способи ремонтів основних засобів та особливості їх бухгалтерського обліку?
22. Які первинні документи використовують для обліку витрат і виконаних робіт вантажним автотранспортом?

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 95

23. Як визначається собівартість одного робочого дня коней (волів)?

24. За якими статтями ведеться облік витрати на утримання та експлуатацію комбайнів?

25. Які реєстри обліку використовуються для відображення рахунку 23 “Виробництво”?

Тести

1. Об'єктами обліку витрат в рослинництві є:

- а) переробка зерна, овочів і фруктів;
- б) виробництво комбікормів;
- в) окремі сільськогосподарські культури, а також виконані роботи в незавершеному виробництві;
- г) брак у виробництві.

2. Незавершеним виробництвом у рослинництві є:

- а) витрати минулого року під урожай поточного року;
- б) витрати поточного року під урожай поточного року;
- в) загальновиробничі витрати;
- г) витрати по догляду за багаторічними насадженнями.

3. Об'єктами калькулювання по озимій пшениці є:

- а) зерновідходи;
- б) солома;
- в) стерня;
- г) правильної відповіді немає.

4. Для нарахування оплати праці трактористам на роботах у рослинництві первинним документом є:

- а) таблиць обліку робочого часу;
- б) обліковий лист праці і виконаних робіт;
- в) наряд на відрядну роботу;
- г) обліковий лист тракториста-машиніста.

5. Для оприбуткування овочів від урожаю застосовують первинний документ:

- а) накладна (внутрішнього призначення);
- б) щоденник надходження сільськогосподарської продукції;
- в) путівка на вивезення продукції з поля;
- г) акт на оприбуткування грубих і соковитих кормів.

6. При оприбуткуванні з виробництва біологічні активи оцінюються за:

- а) історичною вартістю;
- б) первісною вартістю;
- в) справедливою вартістю;
- г) собівартістю.

7. При перевищенні фактичних витрат рослинництва над сумою доходів від первісного визнання сільськогосподарської продукції за справедливою вартістю різниця списується на рахунок:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 96

- а) 940;
- б) 710;
- в) 79;
- г) 231.

8. Страхові платежі за обов'язкове страхування посівів у рослинництві відносяться до:

- а) прямих витрат рослинництва;
- б) загальновиробничих витрат;
- в) адміністративних витрат;
- г) інших витрат операційної діяльності.

9. При калькулюванні продукції сільськогосподарського виробництва вартість побічної продукції:

- а) не визначається;
- б) додається до загальних витрат;
- в) віднімається від загальних витрат;
- г) правильної відповіді немає.

10. Загальновиробничі витрати рослинництва розподіляються на об'єкти обліку витрат пропорційно до загальної суми витрат без вартості:

- а) добрив;
- б) засобів захисту рослин;
- в) насіння;
- г) матеріалів і напівфабрикатів.

11. Розподіл фактичних витрат між зерном і зерновідходами відбувається залежно від:

- а) ціни реалізації;
- б) справедливої вартості;
- в) вологості повноцінного зерна;
- г) вмісту повноцінного зерна у зерновідходах.

12. Розподіл фактичних витрат між продукцією закритого ґрунту відбувається пропорційно:

- а) ціни реалізації;
- б) площі посіву;
- в) валовому збору продукції;
- г) прямій заробітній платі.

13. Для обліку витрат і виходу продукції тваринництва відкривається субрахунок:

- а) 231;
- б) 232;
- в) 233;
- г) 234.

14. У статті “Непродуктивні витрати” у тваринництві відображаються:

- а) втрати від стихійного лиха;
- б) втрати від падежу тварин;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 97

- в) вартість спецодягу;
- г) витрати на будівництво та утримання літніх таборів для тварин.

15. Собівартість 1 гол. приплоду у молочному скотарстві дорівнює:

- а) 5 умовним одиницям;
- б) 10 % від витрат на утримання основного стада ВРХ;
- в) вартості 60 кормо-днів утримання дорослої худоби в основному стаді;
- г) сумі всіх витрат на утримання молочного стада поділеній на кількість голів

приплоду.

16. Собівартість 1 гол. приплоду у м'ясному скотарстві визначається залежно від:

- а) справедливої вартості 1 гол.;
- б) живої ваги;
- в) фактичної собівартості 1 гол.;
- г) власний варіант відповіді.

17. Об'єктами обліку витрат у тваринництві є:

- а) виконані роботи в незавершеному виробництві;
- б) забій худоби і птиці;
- в) технологічні групи тварин за їх видами;
- г) брак у виробництві.

18. Оприбуткування приплоду живої маси тварин відбувається за:

- а) відомістю зважування тварин;
- б) накладною (внутрішньогосподарського призначення);
- в) звітом про переробку сільськогосподарської продукції;
- г) розрахунком визначення приросту тварин.

19. Фактичні витрати між вовною та приростом живої маси у вівчарстві розподіляється пропорційно:

- а) їх вартості за цінами реалізації;
- б) умовній продукції (вовна – 1 од.; приріст – 5 од.);
- в) фактичній вазі;
- г) правильної відповіді немає.

20. Незавершеного виробництва на кінець року немає у:

- а) бджільництві;
- б) шовківництві;
- в) скотарстві;
- г) рибництві.

21. Об'єктами калькулювання у рибництві є:

- а) мальки;
- б) цьоголітки;
- в) товарна риба;
- г) всі відповіді правильні.

22. Побічною продукцією у бджільництві є:

- а) неплодна матка;
- б) прополіс;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 98

- в) бджолина отрута;
- г) правильної відповіді немає.

23. До допоміжних виробництв у сільськогосподарських підприємствах не належать:

- а) ремонтно-механічні майстерні;
- б) жива тяглова сила;
- в) маслоробний цех;
- г) вантажний автотранспорт.

24. Для обліку роботи гужового транспорту складається первинний документ:

- а) таблиць обліку робочого часу;
- б) обліковий лист праці і виконаних робіт;
- в) акт на виконання робіт;
- г) наряд на відрядну роботу.

25. До промислових виробництв в сільськогосподарських підприємствах не належать:

- а) цегельне виробництво;
- б) енергетичні виробництва;
- в) виробництво комбікормів;
- г) виробництво молокопродуктів.

26. Для обліку витрат виробництва використовують:

- а) Журнал-ордер № 5 А с.-г.;
- б) Журнал-ордер № 5 Б с.-г.;
- в) Журнал-ордер № 5 В с.-г.;
- г) Журнал-ордер № 5 Г с.-г.

27. Для списання сировини і матеріалів у витрати промислових виробництв використовують:

- а) накладну (внутрішньогосподарського призначення);
- б) журнал обліку робіт і витрат;
- в) товарно-транспортну накладну;
- г) виробничий звіт по промисловим виробництвам.

28. Калькуляційною одиницею у виробництві з переробки овочів та фруктів є:

- а) 1 банка;
- б) 1 туб;
- в) 1 літр;
- г) 1 декалітер.

29. При визначенні фактичної собівартості продукції виноробства застосовують спосіб калькулювання:

- а) прямий;
- б) попередільний;
- в) нормативний;
- г) позамовний.

30. У рекомендованій номенклатурі витрат по допоміжних виробництвах відсутня стаття:

- а) непродуктивні витрати;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 99

- б) сировина і матеріали;
- в) корми;
- г) роботи та послуги.

31. Первинним документом для обліку роботи трактора на сільськогосподарських роботах у рослинництві є:

- а) подорожній лист трактора;
- б) обліковий лист праці і виконаних робіт;
- в) обліковий лист тракториста-машиніста;
- г) наряд на відрядну роботу.

Практичні завдання

Завдання 4.1.

Необхідно: Знайти відповідне значення для кожного наведеного терміну.

<i>Термін</i>	<i>Визначення</i>
(1) <u>Нормативний метод обліку витрат</u>	А. Усі витрати на виробництво прямо відносять на окремі об'єкти обліку витрат
(2) <u>Прямий метод обліку витрат</u>	Б. Сукупність економічно однорідних витрат
(3) <u>Позамовний метод обліку витрат</u>	В. Аналітичні рахунки відкривають для роздільного обліку витрат за кожним переділом або стадією виробництва
(4) <u>Попередільний метод обліку витрат</u>	Г. Продукція, роботи, послуги або вид діяльності підприємства, які потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат
(5) <u>Об'єкт витрат</u>	Д. Аналітичні рахунки відкривають на окреме індивідуальне замовлення, окремий контракт (проект) або для кожної партії сировини, що підлягає переробці
(6) <u>Елемент витрат</u>	Е. Метод обліку витрат на виробництво базується на реальному врахуванні витрат за нормами та відхилень від них

Завдання 4.2.

Необхідно: Знайти відповідне значення для кожного наведеного терміну.

<i>Термін</i>	<i>Визначення</i>
(1) <u>Сільськогосподарська діяльність</u>	А. комісійні винагороди продавцям, брокерам, непрямі податки, що сплачуються при реалізації продукції
(2) <u>Сільськогосподарська продукція</u>	Б. процес управління біологічними перетвореннями з метою отримання сільськогосподарської продукції та/або додаткових біологічних активів
(3) <u>Біологічні перетворення</u>	В. витрати, які можна віднести безпосередньо на відповідний об'єкт витрат або які розподіляються між об'єктами витрат пропорційно до бази, з якою ці витрати знаходяться в близькій залежності

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 100

(4) <u>Витрати на місці продажу</u>	Г. процес якісних і кількісних змін біологічних активів
(5) <u>Прямі витрати</u>	Г. витратами, пов'язані з організацією виробничих процесів, обслуговуванням і виконанням функцій управління виробництвом
(6) <u>Загальновиробничі витрати</u>	Д. актив, одержаний в результаті відокремлення від біологічного активу, призначений для продажу, переробки або внутрішньогосподарського споживання

Завдання 4.3.

Необхідно: Доповнити таблицю даними про номенклатуру статей витрат в основних галузях сільськогосподарського виробництва

Дані для виконання:

Статті витрат	рослинни -цтво	тваринни -цтво	допоміжні виробництва	підсобні виробництва
Витрати на оплату праці				
Насіння та посадковий матеріал				
Паливо та мастильні матеріали				
Добрива				
Засоби захисту рослин та тварин				
Корми				
Сировина та матеріали (без зворотних відходів)				
Роботи та послуги				
Витрати на ремонт необоротних активів				
Інші витрати на утримання основних засобів				
Інші витрати				
Непродуктивні витрати (в обліку)				
Загальновиробничі витрати				

Завдання 4.4.

Необхідно: Вказати кореспонденцію рахунків і первинні документи на підставі наведених господарських операцій.

Дані для виконання:

I варіант

1. Нараховано амортизацію на основні засоби, що використовуються в рослинництві
2. Нараховано резерв на оплату відпусток працівникам промислових виробництв

II варіант

1. Віднесено частину витрат бджільництва на запилення сільськогосподарських культур
2. Оприбутковано від робочої худоби гній, вивезений на поля

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 101

сільськогосподарського підприємства

3. Списано вартість нафтопродуктів, використаних на сільськогосподарських роботах тракторів

4. Нараховано єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на оплату праці робітників ремонтної майстерні

5. Нараховано оплату праці водіям вантажного автотранспорту

6. Оприбутковано приріст живої маси тварин на вирощуванні та відгодівлі

7. Списано будівельні матеріали для ремонту ліній електропередач

8. Нараховані страхові платежі по обов'язковому страхуванню посівів зернових культур

9. Списано витрати від загиблих озимих зернових, які повторюються при посіві нової культури

10. Списано корми власного виробництва на вирати тваринництва

3. Списано витрати від загиблих посівів, що не повторюються при пересіві

4. Визнано витрати від первісного визнання сільськогосподарської продукції і додаткових біологічних активів рослинництва

5. Списано вартість купованих кормів, витрачених на годівлю живої тяглової сили

6. Віднесено до складу загальновиробничих витрат рослинництва частину витрат майбутніх періодів

7. Оприбутковано запасні частини, що зняті з відремонтованого об'єкта і підлягають відновленню

8. Нараховано страхові платежі зі страхування вантажних автомобілів

9. Списано вартість МШП для потреб водопостачання

10. Оприбутковано приплід ВРХ

Завдання 4.5.

Необхідно: Сформулювати зміст господарських операцій

Дані для виконання:

І варіант

Д	234	К	661
Д	91	К	65
Д	27	К	232
Д	234	К	203
Д	903	К	234
Д	232	К	231
Д	233	К	201
Д	212	К	232
Д	901	К	27
Д	234	К	372
Д	231	К	655
Д	232	К	234
Д	940	К	232

II варіант

Д	231	К	27
Д	234	К	208
Д	152	К	234
Д	234	К	22
Д	234	К	471
Д	235	К	131
Д	232	К	91
Д	231	К	203
Д	91	К	641
Д	231	К	710
Д	991	К	232
Д	205	К	234
Д	92	К	234

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 102

Д 26   К 233   Д 234   К 201
Д 234   К 631   Д 212   К 234

Завдання 4.6.

Необхідно: Зазначити кореспонденцію рахунків і первинні документи за наступними господарськими операціями.

Дані для виконання: На ПАТ “Господар” під час повені загинуло 68 голів молодняка овець. Вартість 1-ї голови на день падежу склала 200,00 грн. Тварини ПАТ “Господар” були застраховані від повені, таким чином страхове відшкодування за настання страхового випадку становило 45000,00 грн.

Завдання 4.7.

Необхідно:

1. Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість готової продукції зерновиробництва.

Дані для виконання: При посіві пшениці озимої понесено такі витрати:

- нараховано заробітну плату працівникам рослинництва – 64700,00 грн.;
- проведено відрахування на соціальні заходи (ЄСВ) – ?;
- покупні насіння, посадковий матеріал – 105200,00 грн.;
- насіння, посадковий матеріал власного виробництва – 26400,00 грн.;
- мінеральні добрива – 189500,00 грн.;
- пальне та мастильні матеріали – 135600,00 грн.;
- засоби захисту рослин – 12300,00 грн.;
- оплата послуг і робіт сторонніх організацій – 9400,00 грн. в т.ч. ПДВ;
- роботи та послуги власних допоміжних виробництв – 18700,00 грн.;
- амортизація необоротних активів, що використовувалися при посіві – 18100,00 грн.;
- розподілені загальновиробничі витрати становили – 22000,00 грн.

Зібрано: 8458 ц повноцінного зерна озимої пшениці, зерновідходи – 966 ц з вмістом повноцінного зерна 40 %, солома – 6030 ц (витрати на збирання, транспортування й скиртування соломи становили 5840 грн.).

Справедлива вартість 1 ц зерна пшениці становить 96,00 грн., зерновідходів – 55,00 грн., ПБАР – 364800,00 грн.

Завдання 4.8.

Необхідно:

1. Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість основної продукції зернових.

Дані для виконання: Витрати на вирощування ярової пшениці склали 65213 грн.

Оприбутковано від урожаю:

- зерна ярової пшениці – 5000 ц;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 103

– зерновідходів – 1450 ц з вмістом в них 84 % повноцінного зерна;
– соломи – 8510 ц вартістю 9652 грн.
Справедлива вартість 1 ц: зерна – 25,00 грн., зерновідходів – 5,00 грн.

Канали витрачання:

– реалізовано покупцям 2500 ц зерна;
– витрачено на корм свиням 1540 ц зерна;
– передано на переробку у власному господарстві 850 ц зерновідходів;
– реалізовано населенню 25 ц зерновідходів.

Ціна реалізації зерна – 40,00 грн/ц., зерновідходів – 12 грн/ц.

Завдання 4.9.

Необхідно:

1. Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість продукції зернових.

Дані для виконання: Витрати на вирощування зернових: насіння власного виробництва – 12000 грн., добрива органічні – 500 грн., заробітна плата – 5000 грн., послуги МТП – 600 грн.

Оприбутковано від урожаю: зерна ярової пшениці – 1400 ц, зерновідходів – 20 ц, соломи – 20 ц. Справедлива вартість ПБАР на дату балансу – 18000,00 грн.

Справедлива вартість 1 ц: зерна – 114,00 грн., зерновідходів – 79,00 грн. з вмістом в них 70 % повноцінного зерна, соломи – 30,00 грн.

Протягом року продукція використовувалася:

– зерно: реалізовано ХПП – 1000 ц, витрачено на корм тваринам – 200 ц;
– зерновідходи: витрачено на корм тваринам – 10 ц, реалізовано населенню – 5 ц.

Ціна реалізації зерна – 150,00 грн/ц., зерновідходів – 100,00 грн/ц.

Завдання 4.10.

Необхідно:

1. Відобразити в бухгалтерському обліку зазначені операції та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість основної продукції вирощування кукурудзи.

Дані для виконання: Від урожаю отримано: качани кукурудзи – 5233 ц; стебла кукурудзи – 1421 ц вартістю 896 грн.

Витрати на вирощування кукурудзи склали 96521 грн. Справедлива вартість ПБАР – 32400,00 грн.

Канали витрачання: качанів реалізовано ХПП – 2540 ц заліковою вагою 2362 ц, ціна реалізації – 19 грн/ц.; згодовано коням – 700 ц.

Вологість зерна кукурудзи 32 %. Справедлива вартість 1 ц качанів – 12,65 грн.

Завдання 4.11.

Необхідно:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 104

1. Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції, та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість продукції вирощування кукурудзи.

Дані для виконання: Витрати на вирощування кукурудзи: насіння – 13000 грн., мінеральні добрива – 2000 грн., послуги автотранспорту – 560 грн., послуги тракторів – 1300 грн., заробітна плата – 1300 грн., МШП – 400 грн.

Від урожаю отримано: качани кукурудзи – 3700 ц, стебла кукурудзи – 3200 ц. на суму 9600,00 грн., ПБАР – 12000,00 грн.

Справедлива вартість качанів кукурудзи – 20 грн./ц, стебел кукурудзи – 9600 грн.

Вологість зерна кукурудзи 22 % заліковою вагою 2900 ц.

Канали витрачання: реалізовано на ХПП – 3000 ц. за ціною – 10 грн/ц., на корм тваринам – 700 ц.

Завдання 4.12.

Необхідно: Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи. Оприбуткувати урожай. Визначити фактичну собівартість вирощуваної кукурудзи.

Дані для виконання: У звітному періоді на ПАТ «Полісся» придбано у ПАТ «Зерно» насіння кукурудзи загальною вартістю 10680,00 грн. (в т.ч. ПДВ). Для транспортування зерна на підприємство використано послуги автотранспортного підприємства на суму 600,00 грн. (в т.ч. ПДВ).

Незавершене виробництво на початок періоду склало 19805,00 грн.

На вирощування кукурудзи у звітному періоді були понесені наступні витрати:

- обов'язкове стахування посівів 29000,00 грн.
- насіння на суму 8900,00 грн.;
- послуги допоміжних виробництв 9200,00 грн.;
- нарахований амортизація на основні засоби, зайняті у вирощуванні кукурудзи, 12350,00 грн.;
- нарахована заробітна плата робітникам зайнятим у виробництві кукурудзи 13480,00 грн.;
- загальновиробничі витрати склали 9724,40 грн.

Під час повені було знищено посіви кукурудзи, оцінені у сумі 6555,00 грн. Страхові відшкодування за настання страхового випадку становило 29000,00 грн.

Від урожаю отримано: качани кукурудзи – 6174 ц; стебла кукурудзи – 1939 ц вартістю 914 грн.

За звітний період було списано:

- в реалізацію ПАТ «Зоря» 3109 ц заліковою вагою 2931 ц
- згодовано: коням – 480 ц, свиням – 190 ц, кролям – 130 ц.

Вологість зерна кукурудзи 28%. Справедлива вартість 1 ц качанів – 14,25 грн.

Завдання 4.13.

Необхідно:

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 105

1. Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість основної продукції картоплярства.

Дані для виконання: При садінні картоплі понесено такі витрати:

- нараховано заробітну плату працівникам рослинництва – 9300,00 грн.;
- проведено відрахування на соціальні заходи (ЄСВ) – ?;
- покупні насіння, посадковий матеріал – 33400,00 грн.;
- насіння, посадковий матеріал власного виробництва – 52700,00 грн.;
- мінеральні добрива – 7260,00 грн.;
- органічні добрива власного виробництва – 3540,00 грн.;
- пальне та мастильні матеріали – 23900,00 грн.;
- засоби захисту рослин – 9500,00 грн.;
- оплата послуг і робіт сторонніх організацій – 31000,00 грн., в т.ч. ПДВ;
- роботи та послуги власних допоміжних виробництв – 20000,00 грн.;
- амортизація необоротних активів, що використовувалися при посіві – 8000,00 грн.;
- розподілені загальновиробничі витрати становили – 1900,00 грн.

Отримано від урожаю стандартної картоплі 815 ц, нестандартної – 101 ц (1 ц містить 0,36 корм. од.), стебел для силосування – 550 ц (витрати на заготівлю становлять 3010,00 грн.). Середня собівартість кормових буряків, вирощених у господарстві, складає 20,58 грн., а їх поживність – 0,12 корм. од.

Справедлива вартість 1 ц стандартної картоплі – 325,00 грн., нестандартної – 55,00 грн; ПБАР – 6000,00 грн.

Завдання 4.14

Необхідно: Скласти журнал реєстрації господарських операцій із зазначенням відповідних сум та первинних документів.

Дані для виконання: ПП «Мрія» здійснило посадку картоплі. При садінні картоплі понесено такі витрати:

- нараховано заробітну плату – 10800,00 грн.
- проведено відрахування на соціальні заходи
- покупне насіння – 35200,00 грн
- посадковий матеріал власного виробництва – 52800,00 грн
- мінеральні добрива – 8260,00 грн
- органічні добрива – 5240,00 грн.
- пальне та мастильні матеріали – 24200,00 грн.
- засоби захисту рослин – 10000,00 грн.
- послуги сторонніх організацій – 35000,00 грн.
- роботи і послуги власних допоміжних виробництв – 22200,00 грн.
- амортизація необоротних активів – 9000,00 грн.
- розподілені ЗВВ – 2820,00 грн.

Отримано від урожаю стандартної картоплі – 850 ц., нестандартної – 95 ц. (1 ц. містить 0,32 корм. Од.), стебел для силосування – 555 ц. (витрати на заготівлю – 3500 грн)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 106

Середня собівартість кормових буряків, вирощених у господарстві, складає 22,50 грн., а їх поживність – 0,11 корм. Од.

Справедлива вартість 1 ц. стандартної картоплі = 350 грн, нестандартної – 60 грн.

Канали витрачання: реалізовано – 300 ц., на корм тваринам – 200 ц.

Завдання 4.15.

Необхідно:

1. Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість продукції овочівництва закритого ґрунту.

Дані для виконання: Витрати на вирощування овочів та утримання теплиць склали 10000 грн. Від урожаю оприбутковано: огірки – 15 ц, цибуля на перо – 7 ц, редис – 11 ц. Реалізаційна ціна 1 ц склали: огірків – 400 грн., цибулі на перо – 150 грн., редису – 350 грн. Витрати на запилення огірків склали 200 грн. Також отримано 2 ц нестандартних огірків поживністю 0,02 корм. од.

Середня собівартість кормових буряків, вирощених у господарстві, складає 5,32 грн./ц., а їх поживність 0,12 корм. од. Справедлива вартість ПБАР – 3000,00 грн.

Справедлива вартість 1 ц. товарних огірків 325 грн., нестандартних огірків – 44 грн., цибулі на перо – 130 грн., редису – 309 грн.

Завдання 4.16.

Необхідно:

1. Відобразити в бухгалтерському обліку зазначені операції та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість продукції овочівництва закритого ґрунту.

Дані для виконання: Витрати на вирощування за рік 145000 грн.

У підрозділі рослинництва вирощено овочі закритого ґрунту: огірки – 100 ц ціною 120 грн./ц; помідори – 157 ц ціною 140 грн./ц; капуста – 200 ц ціною 200 грн./ц.

Крім того отримано 40 ц нетоварних огірків з вмістом 0,06 корм. од., які згодовано тваринам. Фактична собівартість 1 ц кормових буряків 40,77 грн., в якому міститься 0,12 корм. од. Справедлива вартість 1 ц. товарних огірків 275 грн., нестандартних огірків – 48 грн., помідор – 288 грн., капусти – 379 грн.

Завдання 4.17.

Необхідно:

1. Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість продукції однорічних трав.

Дані для виконання: Однорічні трави займають 400 га. З них було використано на зелену масу – 200 га, на сіно – 110 га, на насіння – 90 га. Від урожаю однорічних трав отримано: зеленої маси – 15000 ц, сіна – 3500 ц, насіння – 350 ц та соломи – 500 ц вартістю 100 грн. Витрати на вирощування однорічних трав склали 14000 грн. Справедлива вартість 1

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 107

ц. зеленої маси 5 грн., сіна – 18,80 грн., насіння – 29 грн.

Завдання 4.18

Необхідно:

1. Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість огірків.

Дані для виконання: Витрати на вирощування огірків відкритого ґрунту: насіння – 14500,00 грн., мінеральні добрива – 15000,00 грн., послуги автотранспорту – 9490,00 грн., послуги тракторів – 23400,00 грн., заробітна плата – 17800,00 грн., МШП – 3400,00 грн., запилення бджолами – 5600,00 грн.

Від урожаю отримано: огірки стандартні – 4700 ц, огірки нестандартні – 430 ц. Справедлива вартість огірків стандартних – 3 грн./кг, огірків нестандартних – 1 грн./кг.

Канали витрачання: реалізовано на ринку – 100 ц., реалізовано оптом – 2500 ц, на корм тваринам – 400 ц. Ціна реалізації роздрібна – 5,80 грн/кг, оптова – 4,33 грн /кг

Завдання 4.19.

Необхідно:

1. Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість готової продукції льоновиробництва.

Дані для виконання: Витрати на виробництво 1000 ц соломки склали 200000 грн., витрати з її переробки – 40000 грн., одержано трести із переробленої соломки – 500 ц.

Справедлива вартість 1 ц. соломки 188 грн., трести – 550 грн

Завдання 4.20

Необхідно:

1. Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість продукції ВРХ молочного напрямку.

Дані для виконання: За звітний період проведено такі витрати на утримання основного молочного стада:

- витрати на оплату праці – 63800, грн.;
- відрахування на соціальні заходи (ЄСВ) – ?;
- корми – 297800,00 грн.;
- засоби захисту тварин – 28300,00 грн.;
- оплата послуг і робіт сторонніх організацій – 19000,00 грн. крім того ПДВ;
- роботи та послуги власних допоміжних виробництв – 35500,00 грн.;
- паливо та мастильні матеріали – 14000,00 грн.;
- амортизація необоротних активів – 46100,00 грн.;
- загальновиробничі витрати – 5300,00 грн.

За звітний період враховано 185800 кормо-днів; одержано 3133 ц молока і 470 гол.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 108

приплоду; вартість побічної продукції (гній) 31760 грн.

Справедлива вартість 1 ц молока становить 225 грн., 1 гол. приплоду – 350,00 грн.

Завдання 4.21.

Необхідно:

1. Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість готової продукції молочного скотарства.

Дані для виконання: Загальна сума на утримання основного молочного стада 500200 грн. В основному стаді 560 гол. ВРХ. За рік отримано: 8000 ц молока і 350 гол. приплоду; вартість гною – 7000 грн.

Справедлива вартість 1 ц молока – 120,00 грн., 1 гол. приплоду – 250,00 грн.

Протягом року молоко було реалізовано молокозаводу – 2300 ц по 170 грн./ц (в т.ч. ПДВ), випоєно телятам – 600 ц, реалізовано населенню 300 ц за готівку по 165 грн./ц (в т.ч. ПДВ).

Приплід: переведено в старші групи 200 гол., реалізовано населенню 78 гол. За 300 грн. в т.ч. ПДВ.

Завдання 4.22

Необхідно:

1. Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість продукції молочного скотарства.

Дані для виконання: Витрати на утримання основного стада ВРХ молочного напрямку: корми – 16900 грн., заробітна плата – 4000 грн., медикаменти – 1000 грн., біопрепарати – 4000 грн., послуги ветеринарної служби області – 2000 грн.

За рік отримано: 4200 ц молока і 640 гол. приплоду, вартість гною – 520 грн.

Справедлива вартість 1 ц молока – 14,00 грн., 1 гол. приплоду – 180,00 грн.

Протягом року молоко було реалізовано молокозаводу – 600 ц, випоєно телятам – 150 ц, реалізовано населенню 10 ц, передано в рахунок оплати праці 5 ц.

Приплід: переведено в старші групи 50 гол., реалізовано населенню 7 гол.

Завдання 4.23

Необхідно:

1. Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку так вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість готової продукції м'ясного скотарства.

Дані для виконання: Витрати за рік на утримання основного стада ВРХ м'ясного напрямку склали 756000 грн., вартість гною – 8300 грн.

На початок звітнього періоду в господарстві було 2350 гол. великої рогатої худоби живою масою 24320 ц на суму 896000 грн.

За звітний період надійшло: приплід 1024 гол., живою масою 253 ц, вартістю

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 109

569803 грн., придбано у постачальника 56 гол., живою масою 259 ц. на суму 96530 грн., переведено з основного стада 46 гол., масою 569 ц. на суму 896200 грн.

За звітний період реалізовано 456 гол. масою 6352 ц, переведено в основне стадо 16 гол. масою 430 ц., загинуло 6 гол. живою масою 9 ц. на кінець року жива маса тварин склала 98650 ц.

Справедлива вартість 1 ц живої маси – 200,00 грн.

Завдання 4.24

Необхідно:

1. Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість продукції свинарства.

Дані для виконання: Витрати на утримання основного стада свиней за звітний рік склали 801330 грн., вартість побічної продукції – 8100 грн.

Залишок поросят під свиноматками на початок року – 565 голів масою 36 ц на суму 7889 грн. Оприбутковано 7933 голів приплоду живою масою 74 ц і 543 ц приросту поросят до 2-місячного віку. Відлучено від свиноматок і переведено в старші вікові групи 6422 голів масою 517 ц, загинуло 72 гол., залишок поросят під свиноматками на кінець року живою масою 100 ц.

Справедлива вартість 1 ц живої маси 1550 грн.

Всього витрат = 801330,00 грн.

Витрати побічної продукції = 8100,00 грн.

Завдання 4.25

Необхідно:

1. Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість продукції свинарства.

Дані для виконання: Витрати на утримання основного стада свиней: корми – 35000 грн., біодобавки – 12000 грн., заробітна плата – 4600 грн., послуги МТП – 3000 грн.

Отримано приплід 458965 гол. живою масою 568 ц та гній – 406 ц, справедлива вартість 1 ц живої маси приплоду – 13 грн., 1 ц гною – 10 грн.

Протягом року переведено до старших груп 365214 гол. молодняку живою масою 2698 ц, залишок поросят під свиноматками на кінець року живою масою 963 ц.

Завдання 4.26

Необхідно:

1. Відобразити в бухгалтерському обліку зазначені операції та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість продукції вівчарства.

Дані для виконання: Витрати за рік на утримання овець у господарстві склали 890000 грн. Протягом року отримано: вовну – 1200 ц., приріст – 560 ц, приплід – 200 гол.,

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 110

молоко – 3000 кг. вартістю 8000 грн., гній – 1450 ц вартістю 4000 грн.

Вовну продано оптовому покупцю за ціною 820 грн./ц. Молоко передано у переробку у власному господарстві.

Справедлива вартість:

- приросту живої маси – 15 грн./ц.
- приплоду – 350 грн./гол.
- вовни – 8000 грн./ц.

Завдання 4.27

Необхідно:

1. Відобразити зазначені операції на рахунках бухгалтерського обліку та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість продукції вівчарства.

Дані для виконання: Витрати за рік на утримання овець у господарстві склали 125000 грн. Протягом року від овець отримано: вовну – 1500 ц справедлива вартість 120 грн./ц., приріст – 900 ц справедлива вартість 20 грн./ц, приплід – 350 голів справедливою вартістю 60 грн./гол., молоко – 12000 ц вартістю 700 грн., гній – 5000 ц вартістю 3500 грн.

Канали витрачання: молоко передано на корм молодняку, вовну реалізовано – 750 ц.

Завдання 4.28

Необхідно: Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи. Визначити фактичну собівартість продукції вівчарства.

Дані для виконання: У звітному періоді ПАТ «Полісся» придбано у ТзОВ «Ліра» 50 гол. молодняку овець загальною масою 40 ц у постачальника за ціною голови 130 грн. (в т.ч. ПДВ). Для транспортування молодняку на підприємство використано послуги автотранспортного підприємства на суму 800 грн. (в т.ч. ПДВ).

Крім того, при перевезенні витрачено кормів на суму 400 грн. та медичних препаратів на суму 30 грн. Нараховано заробітну плату експедитору за перевезення у сумі 1100 грн. та проведено відрахування єдиного соціального внеску.

Оприбутковано молодняк овець та переведено молодняк тварин в основне стадо.

Протягом кварталу були понесені наступні витрати:

- обов'язкове стахування овець 54000,00 грн.;
- списано овес, власного виробництва, вівцям 8784,80 грн.;
- списано ячмінь, придбаний у постачальників, вівцям 5275,00 грн.;
- списано вартість корму, згодованого вівцям на випасі 2131,00 грн.;
- надані послуги допоміжних виробництв (стрижка вовни) 930,00 грн.;
- нарахований амортизація на будівлю, де перебувають вівці 3200,00 грн.;
- нарахована заробітна плата працівникам зайнятим при догляді овець 11320,00 грн.;
- загальновиробничі витрати склали 16360,80 грн.

Також під час повені падіж склав 49 голів молодняку овець загальною масою 39,2 ц. Вартість 1-ї голови на день падежу склала 310,00 грн. Тварини ПАТ «Полісся» були

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 111

застраховані від повені, таким чином страхове відшкодування за настання страхового випадку становило 54000,00 грн.

Надійшло на відгодівлю з основного стада 23 ц овець, також отримано приплід в результаті біологічних перетворень 52 гол. загальною масою 41 ц. І було переведено 400 ц овець до іншої статевовиробничої групи в межах поточних біологічних активів.

Станом на 31.03.2015 р. вага овець на вирощуванні та відгодівлі становила 2700 ц, а на 31.05.15 р. – 3800 ц. Справедлива вартість 1 ц живої маси становить – 320,00 грн., а справедлива вартість 1-ї голови приплоду – 360,00 грн.

В результаті виробництва було отримано:

- вовну 1400 ц;
- молоко 24 ц, вартістю 6400,00 грн.;
- гній 1200 ц, вартістю 4150 грн.

Реалізовано оптовому покупцю ПП «Вовна» вовну за ціною 1350,00 грн/ц (в т.ч. ПДВ). Молоко передано у переробку у власному господарстві.

Завдання 4.29

Необхідно:

1. Відобразити операції в бухгалтерському обліку та вказати первинні документи.
2. Визначити фактичну собівартість продукції зрівнюництва.

Дані для виконання: Витрати на утримання нутрій за рік слали 17000 грн., отримано побічної продукції на суму 230 грн. Отримано приплоду 120 гол. Визначити собівартість основної продукції. Справедлива вартість приплоду 93,50 грн. за голову.

Всього витрат = 801330,00 грн.

Витрати побічної продукції = 8100,00 грн.

Завдання 4.30

Необхідно:

1. Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість основної продукції бджільництва.

Дані для виконання: Від бджільництва отримано такі види продукції: мед у кількості 10 ц, віск – 2 ц, бджолині сім'ї – 25 шт., гніздовий сот розміром 435×230 мм у кількості 100 шт. (в перерахунку на топлений віск – 0,15 ц). Загальна кількість витрат, понесених на бджільництво склала 10450 грн. Справедлива вартість зазначеної продукції: меду – 500 грн./ц; воску – 300 грн./ц; бджолиних сімей – 1750 грн./од.; топленого воску – 380 грн./ц.

Завдання 4.31

Необхідно:

1. Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість готової продукції бджільництва.

Дані для виконання: Загальна сума витрат бджільництва за рік склала 34000 грн. У

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 112

господарстві отримано 14 ц меду справедливою вартістю 5690 грн., 2 ц воску вартістю 500 грн., 3 бджолині сім'ї вартістю 3000 грн., 50 гніздових сотів розміром 435×230 мм (в перерахунку на топлений віск 0,08 ц вартістю 150 грн./ц).

Завдання 4.32

Необхідно:

1. Відобразити в бухгалтерському обліку зазначені операції та вказати первинні документи.

2. Визначити вартість незавершеного виробництва у птахівництві.

Дані для виконання: В інкубатор 15 грудня ц.р. закладено 45000 шт. курячих яєць. Тривалість інкубації – 21 день. Справедлива вартість курчати – 1,20 грн. Справедлива вартість яєць – 0,80 грн./шт

Завдання 4.33

Необхідно:

1. Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість продукції гузового транспорту.

Дані для виконання: Статті витрат на утримання робочих коней: корми – 152300 грн., біопрепарати – 8760 грн., заробітна плата – 71300 грн., послуги ветеринарної клініки – 9500 грн.

Протягом звітнього періоду конедні були зроблені для потреб рослинництва – 2360, тваринництва – 3420, всі інші – реалізовано за ціною 120 грн. / коне день. Кількість голів коней – 20 голів. Працювали 320 днів на рік.

За рік кіньми відпрацьовано 240 днів. Отримано 16 гол. приплоду та 4 ц гною.

Справедлива вартість 1 конедня – 95,00 грн., 1 гол. приплоду – 900 грн., гною – 10,00 грн./ц.

Завдання 4.34

Необхідно:

1. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку наведені операції та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість 1 робочого дня коней та приплоду.

Дані для виконання: На утримання гузового транспорту (30 гол. коней) господарством понесено такі витрати:

– витрати на оплату праці – 141790,00 грн.;

– відрахування на соціальні заходи (ЄСВ) – ?;

– корми – 412210,00 грн.;

– роботи та послуги власних допоміжних виробництв (ремонтна майстерня) – 11930,00

грн.;

– запасні частини – 4300,00 грн.;

– амортизація основних засобів – 2790,00 грн.;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 113

- малоцінні і швидкозношувані предмети – 21200,00 грн.;
- засоби захисту тварин – 54660,00 грн.

За звітний рік робочими кіньми було відпрацьовано 9563 коне-днів, одержано 18 голів приплоду, вартість гною – 9140,00 грн. Справедлива вартість 1 робочого дня коней – 250,00 грн., собівартість 1 гол. – 1050 грн.

Послуги гужового транспорту виконано для споживачів (рослинництво (35 %), тваринництво (47 %), решта реалізовано).

Завдання 4.35

Необхідно:

1. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку наведені операції та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість 10 тонно-кілометрів.

Дані для виконання: На утримання й експлуатацію вантажного автотранспорту понесено такі витрати:

- витрати на оплату праці – 27420,00 грн.;
- відрахування на соціальні заходи (ЄСВ) – ?;
- паливо та мастильні матеріали – 43480,00 грн.;
- запасні частини – 10100,00 грн.;
- роботи та послуги власних допоміжних виробництв (ремонтна майстерня) – 29600,00 грн.;
- малоцінні і швидкозношувані предмети – 2360,00 грн.;
- амортизація необоротних активів – 4100,00 грн.;
- відрядження водіїв – 1580,00 грн.;
- страхові платежі – 6600,00 грн.

Автотранспортом виконано 60300 т-км, відпрацьовано 2765 машино-днів, у тому числі на перевезенні працівників – 2447, на обслуговуванні автотранспорту – 318 машино-днів.

Виконано роботи для споживачів (рослинництво (40 %), тваринництво (22 %), будівництво (15 %), ремонтна майстерня (9 %), реалізація (14 %)).

Завдання 4.36

Необхідно:

1. Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість ремонтованих об'єктів.

Дані для виконання: В ремонтній майстерні понесені такі витрати:

№ з/п	Зміст господарської операції	Сума, грн.
1	Капітальний ремонт вантажного автомобіля КАМАЗ-53215 – витрати на оплату праці – проведено відрахування на соціальні заходи (ЄСВ)	1690,00 ?

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 114

	– пальне та мастильні матеріали	1050,00
	– запасні частини	11700,00
	– малоцінні і швидкозношувані предмети	1860,00
	– цехові (загальновиробничі) витрати ремонтної майстерні	?
	– оприбутковано запасні частини	580,00
2	Поточний ремонт комбайна John Deere	
	– витрати на оплату праці	890,00
	– проведено відрахування на соціальні заходи (ЄСВ)	?
	– пальне та мастильні матеріали	650,00
	– запасні частини	2700,00
	– послуг і роботи сторонніх організацій	3160,00
	– цехові (загальновиробничі) витрати ремонтної майстерні	?
3	Капітальний ремонт трактора ХТЗ-150	
	– витрати на оплату праці	890,00
	– проведено відрахування на соціальні заходи (ЄСВ)	?
	– пальне та мастильні матеріали	650,00
	– запасні частини	5500,00
	– роботи та послуги власних допоміжних виробництв (вантажний автотранспорт)	610,00
		?
	– цехові (загальновиробничі) витрати ремонтної майстерні	440,00
	– оприбутковано запасні частини	
4	Загальновиробничі витрати ремонтної майстерні	2200,00

Завдання 4.37

Необхідно:

1. Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції і вказати первинні документи.
2. Визначити фактичну собівартість продукції ковбасного цеху.

Дані для виконання: У ковбасному цеху господарства на виробництво ковбасних виробів понесено такі витрати:

- витрати на оплату праці – 4588,00 грн.;
- проведено відрахування на соціальні заходи (ЄСВ) – ?;
- сировина і матеріали власного виробництва – 16804,00 грн.;
- оплата послуг і робіт сторонніх організацій – 6400,00 грн. в. т.ч. ПДВ;
- роботи та послуги власних допоміжних виробництв – 4200,00 грн.;
- амортизація необоротних активів – 2400,00 грн.;
- малоцінні і швидкозношувані предмети – 910,00 грн.
- запасні частини – 1800,00 грн.
- витрати на управління – 1900,00 грн.

Отримано за звітний період ковбасних виробів: ковбаса “Докторська” – 440 кг, ковбаса “Домашня” – 380 кг, ковбаса “Гуцульська” – 270 кг, шинка – 320 кг. Ціна реалізації 1 кг ковбаси “Докторська” – 59,00 грн., ковбаси “Домашня” – 47,00 грн., ковбаси “Гуцульська” – 39,00 грн., шинки – 80,00 грн.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 115

Завдання 4.38

Необхідно:

1. Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість 1 тис. штук випаленої цегли.

Дані для виконання: ТзОВ “Земля України” на власному цегельному заводі з сезонним циклом виробництва за весняно-літній період вироблено 270 тис. штук випаленої стандартної червоної цегли. На заготівлю глини і піску, виготовлення цегли-сирцю і випалювання цегли за період здійснено такі витрати:

- витрати на оплату праці виробничим працівникам цегельні – 28800 грн.;
- проведено відрахування на соціальні заходи (ЄСВ) – ?;
- вартість глини і піску – 45210 грн.;
- вартість інших допоміжних матеріалів – 9640 грн.;
- віднесено транспортні послуги тракторів – 7550 грн.;
- віднесено послуги вантажного автотранспорту – 13530 грн.;
- списано вартість електроенергії – 26590 грн.;
- малоцінні і швидкозношувані предмети – 5320 грн.;
- нараховано амортизацію на основні засоби цегельного виробництва – 9710 грн.;
- розподілено частину загальновиробничих витрат на цегельне виробництво – 3160 грн.

Планова собівартість 1 тис. штук цегли – 580 грн., побиту цеглу реалізовано працівникам господарства на загальну суму 18125 грн.

Із загальної кількості оприбуткованої цегли 130 тис. штук реалізували ПАТ “Агробуд” за ціною 780 грн. за 1 тис. штук (з ПДВ), 50 тис. штук реалізували працівникам за ціною 720 грн. за 1 тис. штук (з ПДВ), 70 тис. штук використано для будівництва телятника, 20 тис. штук залишилось на складі господарства.

Завдання 4.39

Необхідно:

1. Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість продукції кар`єру.

Дані для виконання: Витрати на видобування глини і піску в кар`єрі склали 22000 грн. (перший переділ). З цієї сировини сформовано і відправлено в сушіння 700 тис. шт. цегли-сирцю. Витрати на формування і сушіння склали 35000 грн. (другий переділ). Після сушіння для обпалювання передано 520 тис. шт. цегли, а 180 тис. шт. залишилося в цеху сушіння як незавершене виробництво. Термічну обробку (обпалювання) пройшло 520 тис. шт. цегли. Після обпалення на склад оприбутковано 505 тис. шт. готової цегли. Вартість побитої цегли за можливими цінами реалізації склала 1650 грн. Витрати на обпалення склали 23000 грн. (третій переділ). В цілому по цегляному виробництві обліковані загальновиробничі витрати в сумі 5000 грн., в тому числі віднесено на витрати першого переділу 1400 грн., на витрати

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 116

другого переділу – 2200 грн., на витрати третього переділу – 1400 грн.

Завдання 4.40

Необхідно:

1. Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку.
2. Визначити фактичну собівартість олії.

Дані для виконання: СП “Світанок” у власному цеху переробило за звітний рік 1100 ц соняшнику власного виробництва врожаю минулого року на олію. Вартість сировини за справедливою вартістю становить 33680 грн., а витрати на переробку склали 12330 грн.

Побічну продукцію (шрот, призначений для годування тварин) оприбутковано за цінами можливої реалізації на суму 5200 грн.

Вироблено олії рослинної 830 ц, справедлива вартість 1 ц – 51,00 грн.

Завдання 4.41

Необхідно:

1. Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість готової продукції млина.

Дані для виконання: Млином перемелено 60 т зерна фактичною собівартістю 600 грн. за 1 т. Крім цього, млином перероблено зі сторони 10 т зерна (давальницька сировина). Витрати з переробки власного і давальницького зерна склали 47600 грн. Від помолу власного зерна одержано 54 т борошна справедливою вартістю – 300 грн./ц та 5 т висівок; від переробки давальницької сировини одержано 8 т. борошна і 1,5 т. висівок. Ціна можливого використання 1 т висівок – 300 грн.

Протягом звітного року 50 т борошна продано на ринку, 4 т залишено на складі.

Справедлива вартість переробки зерна у млині 50 грн. / т

Завдання 4.42

Необхідно:

1. Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи.

2. Визначити фактичну собівартість продукції млина.

Дані для виконання: Млином перероблено 50 т зерна, справедлива вартість якого 500 грн. за тону. Млином перемелено зі сторони 10 т зерна. Всі витрати з перемелювання власного і давальницького зерна склали 48000 грн. від помолу власного зерна отримано 46 т борошна і 3 т висівок. Ціна можливого використання 1 т висівок – 250 грн. Протягом року 40 т борошна продано, 6 т залишено на складі. Справедлива вартість 1 т борошна 1300 грн., помолу – 780 грн.

Завдання 4.43

Необхідно:

1. Відобразити в бухгалтерському обліку наведені операції та вказати первинні документи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 117

2. Визначити фактичну собівартість готової продукції консервного цеху.

Дані для виконання: Фактичні витрати на виробництво консервованих кабачків склали 546612 грн. З виробництва одержано банок ємністю 3 л – 42000 шт., 1,5 л – 18000 шт. Справедлива вартість 1 туб – 530 грн.

Завдання 4.44

Необхідно:

1. Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку загальновиробничі витрати і вказати первинні документи.

2. Розподілити загальновиробничі витрати рослинництва і тваринництва.

Дані для виконання: ПАТ “Господар” за звітний період понесло такі витрати пов’язані з організацією і управлінням окремих галузей сільськогосподарського виробництва:

Таблиця 1. Склад загальновиробничих витрат

№ з/п	Статті витрат	Загальновиробничі витрати, грн.	
		рослинництво	тваринництво
1	Витрати на оплату праці	32450,00	24179,00
2	Відрахування на соціальні заходи	?	?
3	Матеріальні витрати	17230,00	21850,00
4	Транспортне обслуговування робіт	46540,00	10200,00
5	Охорона праці та техніка безпеки	11780,00	9250,00
6	Амортизація	26200,00	23100,00
7	Орендна плата	95800,00	–
8	Фіксований сільськогосподарський податок	9400,00	–
9	Інші витрати (опалення, освітлення, водопостачання та інше утримання загальних приміщень виробничого призначення)	8970,00	20200,00

Таблиця 2. Витрати рослинництва і тваринництва без вартості насіння та кормів

№ з/п	Об’єкти обліку	Сума витрат без вартості насіння та кормів, грн.
1	Пшениця яра	521400,00
2	Пшениця яра	81300,00
3	Гречка	35100,00
4	Кукурудза на зерно	156000,00
5	Ячмінь ярий	351200,00
6	Ріпак озимий	265700,00
7	Цукрові буряки	844500,00
Разом по рослинництву		2255200,00
1	Основне стадо ВРХ	645220,00

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 118

2	ВРХ на вирощуванні та відгодівлі	414800,00
3	Свині	233160,00
Разом по тваринництву		1293180,00

Тема 5. Особливості оподаткування сільськогосподарських підприємств

- 5.1. Загальні положення оподаткування сільськогосподарських підприємств
- 5.2. Порядок нарахування та сплати фіксованого сільськогосподарського податку
- 5.3. Плата за землю: порядок нарахування та сплати
- 5.4. Оподаткування сільськогосподарських підприємств податком на додану вартість
- 5.5. Відповідальність за порушення податкового законодавства

Питання для самоконтролю

Тести

Практичні завдання

5.1. Загальні положення оподаткування сільськогосподарських підприємств

Порядок оподаткування сільськогосподарських підприємств в Україні регламентується Податковим кодексом України (ПКУ) № 2755-VI від 02.12.2010 р.

Відповідно до ПКУ сільськогосподарські підприємства в Україні, незалежно від форми власності, оподатковуються за двома системами оподаткування:

- а) на загальних засадах;
- б) за спрощеною системою оподаткування.

Податок на прибуток сільськогосподарських підприємств

Сільськогосподарські підприємства на загальній системі оподаткування є платниками податку на прибуток. Порядок нарахування та сплати податку на прибуток визначений III Розділом ПКУ.

Основна ставка податку з 1 січня 2014 року становить 16 %.

Підприємства, основною діяльністю яких є виробництво сільськогосподарської продукції, а дохід яких від продажу сільськогосподарської продукції власного виробництва за попередній звітний (податковий) рік перевищує 50 % загальної суми отриманого доходу, сплачують податок за підсумками звітного податкового року. Щорічно складають і подають декларацію з податку на прибуток за підсумками річного податкового періоду.

Сума нарахованого податку на прибуток зменшується на суму податку на землю, що використовується в сільськогосподарському виробничому обороті.

6.2. Порядок нарахування та сплати фіксованого сільськогосподарського податку

Фіксований сільськогосподарський податок можуть сплачувати сільськогосподарські підприємства, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує 75 %.

У разі реорганізації підприємств платниками фіксованого сільськогосподарського

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 119

податку в рік перетворення можуть бути:

– підприємство утворене шляхом злиття або приєднання – якщо частка сільськогосподарського товаровиробництва, отримана за попередній податковий (звітний) рік всіма товаровиробниками, які беруть участь у їх утворенні, дорівнює або перевищує 75 %;

– підприємство утворене шляхом перетворення – якщо частка сільськогосподарського товаровиробництва, отримана за попередній податковий (звітний) рік, дорівнює або перевищує 75 %;

– підприємства утворені шляхом поділу або виділення – якщо частка сільськогосподарського товаровиробництва, отримана за попередній податковий (звітний) рік, дорівнює або перевищує 75 %;

Платники фіксованого сільськогосподарського податку не є платниками таких податків і зборів:

– податку на прибуток підприємств;

– земельного податку (крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються для ведення сільськогосподарського товаровиробництва);

– збору за спеціальне використання води;

– збору за провадження деяких видів підприємницької діяльності (у частині провадження торговельної діяльності).

Інші податки та збори (обов'язкові платежі), визначені законодавством сплачуються сільськогосподарськими товаровиробниками в порядку та розмірах, визначених законодавчими актами України.

Порядок реєстрації платником фіксованого сільськогосподарського податку визначений ст. 308 ПКУ.

Об'єктом оподаткування фіксованим сільськогосподарським податком є площа сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень) та/або земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ), що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди.

Базою оподаткування податком є нормативна грошова оцінка одного гектара сільськогосподарських угідь (ріллі, сіножатей, пасовищ і багаторічних насаджень), проведена за станом на 1 липня 1995 року, для земель водного фонду (внутрішніх водойм, озер, ставків, водосховищ) – нормативна грошова оцінка одного гектара ріллі в Автономній Республіці Крим або в області, проведена за станом на 1 липня 1995 року.

Грошова оцінка землі визначається в довідці, що видається відділенням земельних ресурсів. Вона містить дані про місце розташування земельних ділянок, їх цільове призначення, грошову оцінку та коефіцієнт на функціональне використання землі. Дані у довідку переносяться з Державної кадастрової книги.

Ставки фіксованого сільськогосподарського податку з одного гектара сільськогосподарських угідь встановлюються у відсотках до їх грошової оцінки, яка проводиться відповідно до “Методики нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення та населених пунктів” № 213 від 23.03.1995 р., затвердженої Кабінетом Міністрів України (табл. 6.1).

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 120

Таблиця 6.1. Ставки фіксованого сільськогосподарського податку

№ з/п	Об'єкт оподаткування	Ставка оподаткування
1	Для ріллі, сіножатей і пасовищ	0,15 %
2	Для ріллі, сіножатей і пасовищ розташованих у гірських зонах і на поліських територіях	0,09 %
3	Для багаторічних насаджень	0,09 %
4	Для багаторічних насаджень розташованих у гірських зонах і на поліських територіях	0,03 %
5	Для земель водного фонду	0,45 %
6	Для ріллі, сіножатей і пасовищ, що перебувають у власності сільськогосподарських товаровиробників, які спеціалізуються на виробництві (вирощуванні) та переробці продукції рослинництва на закритому ґрунті	1,0 %

Сума фіксованого сільськогосподарського податку розраховується за формулою 6.1.

$$\begin{aligned}
 \text{ФСП} = & \text{Пріл} \times \frac{\text{Гріл} \times \text{Сріл}}{100} + \text{Псіп} \times \frac{\text{Гсіп} \times \text{Ссіп}}{100} + \text{Ппас} \times \frac{\text{Гпас} \times \text{Спас}}{100} + \\
 & + \text{Пб/нас} \times \frac{\text{Гб/нас} \times \text{Сб/нас}}{100} + \text{Пземв/фон} \times \frac{\text{Гріл} \times \text{Сземв/фон}}{100}
 \end{aligned}
 \quad (6.1)$$

де *ФСП* – сума фіксованого сільськогосподарського податку (грн.); *Пріл* – площа ріллі (га); *Псіп* – площа сіножатей (га); *Ппас* – площа пасовищ (га); *Пб/нас* – площа багаторічних насаджень (га); *Пземв/фон* – площа земель водного фонду (га); *Гріл* – грошова оцінка ріллі (грн./га); *Гсіп* – грошова оцінка сіножатей (грн./га); *Гпас* – грошова оцінка пасовищ (грн./га); *Гб/нас* – грошова оцінка багаторічних насаджень (грн./га); *Сріл* – ставка податку для ріллі (%); *Ссіп* – ставка податку для сіножатей (%); *Спас* – ставка податку для пасовищ (%); *Сб/нас* – ставка податку для багаторічних насаджень (%); *Сземв/фон* – ставка податку для земель водного фонду (%).

Базовим податковим (звітним) періодом для податку є календарний рік, який починається з 1 січня і закінчується 31 грудня того ж року.

Порядок відображення операцій з нарахування та сплати фіксованого сільськогосподарського податку наведено в таблиці 6.2.

Таблиця 6.2. Кореспонденція рахунків з обліку нарахування та сплати фіксованого сільськогосподарського податку

№ оп.	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків	
			дебет	кредит
1	Нараховано фіксований сільськогосподарський податок	Розрахунок бухгалтерії	91	641

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 121

2	Погашено заборгованість перед бюджетом зі сплати фіксованого сільськогосподарського податку	Платіжне доручення	641	311
---	---	--------------------	-----	-----

Сплата податку проводиться щомісяця протягом 30 календарних днів після закінчення звітного місяця, у розмірі 1/3 суми податку, визначеної на кожний квартал від річної суми податку, у таких розмірах:

- у I кварталі – 10 %;
- у II кварталі – 10 %;
- у III кварталі – 50 %;
- у IV кварталі – 30 %.

При *оренді* сільськогосподарських угідь та/або земель водного фонду фіксований сільськогосподарський податок сплачує орендодавець, якщо ж орендодавець не є платником цього податку, то його сплачує орендар.

Аналітичний облік за рахунком 64 “Розрахунки за податками та платежами” у сільськогосподарських підприємствах ведеться у **Відомості аналітичного обліку розрахунків з бюджетом (ф. № 3.5 Г с.-г.)**, де зобов'язання записують за їх видами за місяць і з початку року. У відомості на кожний вид платежів відводиться рядок. Підсумки відомості відображаються у **Журналі-ордері № 3 Г с.-г.**, з якого загальний підсумок переносять у **Головну книгу**.

6.3. Плата за землю: порядок нарахування та сплати

Кожне сільськогосподарське підприємство володіє або ж орендує земельні ділянки. Перебуваючи на загальній системі оподаткування сільськогосподарський товаровиробник, власник (користувач) землі, є платником податку на землю. *Плата за землю* запроваджена з метою формування джерела коштів для фінансування заходів щодо раціонального використання та охорони земель, підвищення родючості ґрунтів, відшкодування витрат власників землі та землекористувачів, пов'язаних з господарюванням на землі гіршої якості, ведення земельного кадастру, здійснення землеустрою та моніторингу земель, проведення земельної реформи та розвитку інфраструктури населених пунктів.

Платниками плати за землю відповідно до XIII розділу ПКУ є:

- власники земельних ділянок, земельних часток (паїв);
- землекористувачі.

Так, відповідно, *об'єктами* оподаткування є земельні ділянки, які перебувають у власності або користуванні та земельні частки (паї), які перебувають у власності.

Для підтвердження права власності або користування земельною ділянкою у сільськогосподарського підприємства повинні бути відповідні документи. Власність на земельну ділянку підтверджується Державним актом на право власності на землю, право користування – Державний акт на право користування землею, при оренді – договір оренди землі.

Базою оподаткування є нормативна грошова оцінка земельних ділянок з урахуванням коефіцієнта індексації, а також площа земельних ділянок, нормативну грошову оцінку яких не проведено.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 122

Нормативну грошову оцінку земельних ділянок здійснює Державний комітет України по земельних ресурсах за Методикою, затвердженою Кабінетом Міністрів України. Дані про грошову оцінку землі мають у своєму розпорядженні відділи земельних ресурсів при місцевих органах виконавчої влади.

Для визначення суми плати за землю на поточний рік грошова оцінка попереднього року підлягає індексації.

Величина коефіцієнта індексації, на який індексується нормативна грошова оцінка сільськогосподарських угідь щороку визначається Центральним органом виконавчої влади з питань земельних ресурсів за індексом споживчих цін за попередній рік за формулою:

$$K_i = (I - 10) : 100 \quad (6.2)$$

де I - індекс споживчих цін за попередній рік.

Сплата земельного податку починається з дня виникнення права власності або права користування земельною ділянкою.

Ставки податку за один гектар сільськогосподарських угідь встановлюються у відсотках від їх нормативної грошової оцінки у таких розмірах:

- для ріллі, сіножатей і пасовищ – 0,1 %;
- для багаторічних насаджень – 0,03 %.

Базовим податковим (звітним) періодом для плати за землю є календарний рік з 1 січня по 31 грудня, а у деяких випадках менше (новостворені підприємства, придбання земельних ділянок протягом року).

Таблиця 6.6. Кореспонденція рахунків з обліку нарахування та сплати плати за землю

№ оп.	Зміст господарської операції	Первинні документи	Кореспонденція рахунків	
			дебет	кредит
1	Нараховано плату за землю за сільськогосподарські угіддя	Розрахунок бухгалтерії	91	641
2	Нараховано плату за землю у сільськогосподарських підприємствах за несільськогосподарські угіддя та у підприємствах інших галузей економіки	Розрахунок бухгалтерії	949	641
3	Погашено заборгованість перед бюджетом зі сплати плати за землю	Платіжне доручення	641	311

При передачі земельних ділянок, земельних часток (паїв) в оренду платником плати за землю є орендодавець, а у випадку передачі в оренду платнику фіксованого сільськогосподарського податку орендодавець звільняється від плати за землю.

6.4. Оподаткування сільськогосподарських підприємств податком на додану вартість

Обов'язковій реєстрації підлягають сільськогосподарські підприємства, якщо загальна

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 123

сума від здійснення операцій з постачання товарів (робіт, послуг), що підлягають оподаткуванню протягом останніх 12 календарних місяців, сукупно перевищує 300000 гривень (без урахування податку на додану вартість).

Сільськогосподарський товаровиробник може *добровільно* зареєструватися платником ПДВ, за умови, якщо суми та обсяги постачання товарів/послуг іншим платникам податку за останні 12 календарних місяців сукупно становлять не менше 50 % загального обсягу постачання.

Відповідно до ПКУ з 1 січня 2014 року визначені такі ставки податку: 17 % та 0 %.

Особливості оподаткування сільськогосподарських підприємств податком на додану вартість визначено ст. 209 ПКУ. Зауважимо, що з 1 січня 2018 року ця стаття втрачає чинність.

Відповідно до ст. 209 ПКУ, якщо основною діяльністю сільськогосподарського підприємства є постачання вироблених (наданих) ним сільськогосподарських товарів (послуг) на власних або орендованих виробничих потужностях, а також на давальницьких умовах, в якій питома вага вартості сільськогосподарських товарів/послуг становить не менш 75 % вартості всіх товарів/послуг, поставлених протягом попередніх 12 послідовних звітних податкових періодів сукупно, то воно може обрати *спеціальний режим оподаткування ПДВ*. Також цей режим можуть обрати новостворені сільськогосподарські підприємства, які розраховують питому вагу сільськогосподарських товарів/послуг за наслідками кожного окремого звітного податкового періоду.

За умови, якщо основною діяльністю сільськогосподарського підприємства є постачання вироблених (наданих) ним сільськогосподарських товарів (послуг) на власних або орендованих виробничих потужностях, а також на давальницьких умовах, в якій питома вага вартості сільськогосподарських товарів/послуг становить не менше 75 % вартості всіх товарів/послуг, реалізованих протягом попередніх 12 послідовних звітних податкових періодів сукупно, а також такий виробник є платником ПДВ на загальних засадах, то сума податку на додану вартість, що підлягає сплаті до бюджету за реалізовані ними молоко, худобу, птицю, вовну власного виробництва, а також за молочні продукти, молочну сировину та м'ясопродукти, вироблені у власних переробних цехах, повністю залишається у розпорядженні цих сільськогосподарських підприємств і спрямовується на підтримку власного виробництва тваринницької продукції:

- забезпечення кормами тваринництва;
- відтворення поголів'я;
- придбання племінних ресурсів;
- здійснення ветеринарних заходів.

Питання для самоконтролю

1. Які системи оподаткування сільськогосподарських підприємств застосовуються в Україні? В чому вони полягають?
2. Який порядок визначення суми податку на прибуток сільськогосподарських підприємств?
3. Хто може бути платником фіксованого сільськогосподарського податку?

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 124

4. Який порядок реєстрації платника фіксованого сільськогосподарського податку?
5. Які доходи включаються до розрахунку частки доходів сільськогосподарського товаровиробника?
6. Який порядок зняття з реєстрації платника фіксованого сільськогосподарського податку?
7. Які ставки фіксованого сільськогосподарського податку?
8. Який порядок нарахування і сплати фіксованого сільськогосподарського податку?
9. Хто є платником фіксованого сільськогосподарського податку при оренді сільськогосподарських угідь?
10. Хто є платником плати за землю? Що є об'єктом та базою оподаткування платою за землю?
11. Які ставки плати за землю?
12. Які особливості визначення платника плати за землю при оренді землі?
13. В чому полягає спеціальний режим оподаткування ПДВ сільськогосподарських підприємств?
14. Який порядок реєстрації платником спеціального режиму оподаткування ПДВ?
15. Який порядок зняття з реєстрації платника спеціального режиму оподаткування ПДВ?
16. Який порядок оподаткування ПДВ сільськогосподарських підприємств на загальних засадах?
17. Яка відповідальність застосовується при порушенні податкового законодавства?

Тести

1. При оподаткуванні на загальних засадах сільськогосподарські підприємства сплачують такі податки та збори:

- а) фіксований сільськогосподарський податок та інші податки і збори;
- б) єдиний податок та інші податки і збори;
- в) податок на прибуток підприємства та інші податки і збори;
- г) правильної відповіді немає.

2. Фіксований сільськогосподарський податок можуть сплачувати сільськогосподарські підприємства, у яких частка сільськогосподарського товаровиробництва за попередній податковий (звітний) рік дорівнює або перевищує:

- а) 50 %;
- б) 75 %;
- в) 60 %;
- г) правильної відповіді немає.

3. Платники фіксованого сільськогосподарського податку не є платниками таких податків і зборів:

- а) податку на прибуток підприємств, земельного податку, збору за спеціальне використання води;
- б) податку на прибуток підприємств, податку з доходів фізичних осіб, земельного податку;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 125

- в) податку на прибуток підприємств, земельного податку, акцизного збору;
- г) правильної відповіді немає.

4. Об'єктом оподаткування податком для сільськогосподарських товаровиробників є:

а) площа сільськогосподарських угідь і земель водного фонду, що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди;

б) ринкова вартість сільськогосподарських угідь і земель водного фонду, що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди;

в) площа сільськогосподарських угідь і ринкова вартість земель водного фонду, що перебуває у власності сільськогосподарського товаровиробника або надана йому у користування, у тому числі на умовах оренди;

- г) правильної відповіді немає.

5. Базовим податковим (звітним) періодом для фіксованого сільськогосподарського податку є:

- а) календарний квартал;
- б) календарний місяць;
- в) календарний рік;
- г) правильної відповіді немає.

6. Податкове зобов'язання щодо плати за землю, визначене у податковій декларації на поточний рік, сплачується рівними частками власниками та землекористувачами земельних ділянок за місцезнаходженням земельної ділянки за податковий період, який дорівнює:

- а) календарний квартал;
- б) календарний місяць;
- в) календарний рік;
- г) правильної відповіді немає.

7. При передачі земельних ділянок, земельних часток (паїв) в оренду платником плати за землю є:

- а) орендодавець;
- б) орендар;
- в) орендодавець та орендар одночасно;
- г) правильної відповіді немає.

8. Нараховано ФСП:

- а) Д 91   К 641;
- б) Д 94   К 641;
- в) Д 92   К 641;
- г) Д 23   К 641.

9. Нараховано плату за землю за сільськогосподарські угіддя:

- а) Д 91   К 641;
- б) Д 94   К 641;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 126

- в) Д 92   К 641;
г) Д 23   К 641.

10. Первинним документом для відображення в бухгалтерському обліку ФСП є:

- а) податковий розрахунок ФСП;
б) розрахунок бухгалтерії;
в) податкова декларація;
г) правильної відповіді немає.

Практичні завдання

Завдання 6.1

Необхідно: Визначити суму фіксованого сільськогосподарського податку, заповнити розрахунок і зазначити кореспонденцію рахунків та первинні документи за наступними господарськими операціями.

Дані для виконання: СТОВ “Господарочка” є платником фіксованого сільськогосподарського податку. Підприємство на 01 січня ц.р. має наступні види угідь (за даними кадастрової книги):

- рілля – 7000 га;
- сіножаті – 1200 га;
- багаторічні насадження – 480 га.
- рілля у гірських зонах – 620 га;

Також СТОВ “Господарочка” орендує рілля (300 га) у підприємства-платника фіксованого сільськогосподарського податку (згідно договору оренди земельних угідь).

Вартість 1 га ріллі становить – 450,00 грн., 1 га сіножатей – 300,00 грн., 1 га багаторічних насаджень – 800,00 грн., 1 га пасовищ – 250,00 грн.

Завдання 6.2

Необхідно: Визначити суму фіксованого сільськогосподарського податку, заповнити розрахунок і зазначити кореспонденцію рахунків та первинні документи за наступними господарськими операціями.

Дані для виконання: СТОВ “Світанкова зоря” є платником фіксованого сільськогосподарського податку. Підприємство на 01 січня ц.р. має наступні види угідь (за даними кадастрової книги):

- рілля – 1200 га;
- сіножаті – 800 га;
- багаторічні насадження – 450 га.
- рілля у гірських зонах – 950 га;

Також СТОВ “Світанкова зоря” орендує багаторічних насаджень в гірській зоні (80 га) у підприємства неплатника фіксованого сільськогосподарського податку (згідно договору оренди земельних угідь).

Вартість 1 га ріллі становить – 325,00 грн., 1 га сіножатей – 320,00 грн., 1 га багаторічних насаджень – 920,00 грн., 1 га пасовищ – 320,00 грн.

Завдання 6.3

Необхідно: Визначити суму фіксованого сільськогосподарського податку, заповнити

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 127

розрахунок і зазначити кореспонденцію рахунків та первинні документи за наступними господарськими операціями.

Дані для виконання: СТОВ “Великий чоп” є платником фіксованого сільськогосподарського податку. Підприємство на 01 січня ц.р. має наступні види угідь (за даними кадастрової книги):

- рілля – 200 га;
- сіножаті – 600 га;
- багаторічні насадження – 1400 га.
- рілля у гірських зонах – 600 га;

21 червня ц.р. було отримано 2000 га багаторічних насаджень як внесок до статутного капіталу

Вартість 1 га ріллі становить – 455,00 грн., 1 га сіножатей – 740,00 грн., 1 га багаторічних насаджень – 745,00 грн., 1 га пасовищ – 260,00 грн.

Завдання 6.4

Необхідно: Визначити суму фіксованого сільськогосподарського податку, заповнити розрахунок і зазначити кореспонденцію рахунків та первинні документи за наступними господарськими операціями.

Дані для виконання: СТОВ “Березівка” є платником фіксованого сільськогосподарського податку. Підприємство на 01 січня ц.р. має наступні види угідь (за даними кадастрової книги):

- рілля – 8000 га;
- сіножаті – 100 га;
- багаторічні насадження – 140 га.
- рілля у гірських зонах – 80 га;

05 листопада ц.р. отримано 7000 га ріллі як пайовий внесок.

Вартість 1 га ріллі становить – 645,00 грн., 1 га сіножатей – 280,00 грн., 1 га багаторічних насаджень – 670,00 грн., 1 га пасовищ – 450,00 грн.

Завдання 6.5

Необхідно: Визначити суму плати за землю, заповнити розрахунок і зазначити кореспонденцію рахунків та первинні документи за наступними господарськими операціями.

Дані для виконання: СТОВ “Господарочка” перебуває на загальній системі оподаткування та є платником плати за землю. Підприємство на 01 січня ц.р. має наступні види угідь (за даними кадастрової книги):

- рілля – 7000 га;
- сіножаті – 1200 га;
- багаторічні насадження – 480 га.
- рілля у гірських зонах – 620 га;

Також СТОВ “Господарочка” орендує рілля (4000 га) у підприємства-платника фіксованого сільськогосподарського податку (згідно договору оренди земельних угідь).

Вартість 1 га ріллі становить – 450,00 грн., 1 га сіножатей – 300,00 грн., 1 га багаторічних насаджень – 800,00 грн., 1 га пасовищ – 250,00 грн.

Завдання 6.6

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 128

Необхідно: Визначити суму плати за землю, заповнити розрахунок і зазначити кореспонденцію рахунків та первинні документи за наступними господарськими операціями.

Дані для виконання: СТОВ “Світанкова зоря” перебуває на загальній системі оподаткування та є платником плати за землю. Підприємство на 01 січня ц.р. має наступні види угідь (за даними кадастрової книги):

- рілля – 1200 га;
- сіножаті – 800 га;
- багаторічні насадження – 450 га.
- рілля у гірських зонах – 950 га;

Також СТОВ “Світанкова зоря” орендує багаторічні насадження у гірській зоні (230 га) у підприємства неплательника фіксованого сільськогосподарського податку (згідно договору оренди земельних угідь).

Вартість 1 га ріллі становить – 325,00 грн., 1 га сіножатей – 320,00 грн., 1 га багаторічних насаджень – 920,00 грн., 1 га пасовищ – 320,00 грн.

Завдання 6.7

Необхідно: Визначити суму плати за землю, заповнити розрахунок і зазначити кореспонденцію рахунків та первинні документи за наступними господарськими операціями.

Дані для виконання: СТОВ “Великий чоп” перебуває на загальній системі оподаткування та є платником плати за землю. Підприємство на 01 січня ц.р. має наступні види угідь (за даними кадастрової книги):

- рілля – 200 га;
- сіножаті – 600 га;
- багаторічні насадження – 1400 га.
- рілля у гірських зонах – 600 га;

21 червня ц.р. було отримано 2000 га багаторічних насаджень як внесок до статутного капіталу

Вартість 1 га ріллі становить – 455,00 грн., 1 га сіножатей – 740,00 грн., 1 га багаторічних насаджень – 745,00 грн., 1 га пасовищ – 260,00 грн.

Завдання 6.8

Необхідно: Визначити суму плати за землю, заповнити розрахунок і зазначити кореспонденцію рахунків та первинні документи за наступними господарськими операціями.

Дані для виконання: СТОВ “Березівка” перебуває на загальній системі оподаткування та є платником плати за землю. Підприємство на 01 січня ц.р. має наступні види угідь (за даними кадастрової книги):

- рілля – 8000 га;
- сіножаті – 100 га;
- багаторічні насадження – 140 га.
- рілля у гірських зонах – 80 га;

05 листопада ц.р. було отримано 7000 га ріллі від приєднаного підприємства.

Вартість 1 га ріллі становить – 645,00 грн., 1 га сіножатей – 280,00 грн., 1 га багаторічних насаджень – 670,00 грн., 1 га пасовищ – 450,00 грн.

Завдання 6.9

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 129

Необхідно: На основі вирішених вправ зробити порівняльний аналіз систем оподаткування та зробити відповідні висновки

Дані для виконання:

1. СТОВ “Господарочка” (вправи 6.1 та 6.5)
2. СТОВ “Світанкова зоря” (вправи 6.2 та 6.6)
3. СТОВ “Великий чоп” (вправи 6.3 та 6.7)
4. СТОВ “Березівка” (вправи 6.4 та 6.8)

Завдання 6.10

Необхідно: Зазначити кореспонденцію рахунків та первинні документи за наступними господарськими операціями.

Дані для виконання: СТОВ “Мікрополіс” є платником ПДВ на спеціальному режимі оподаткування. Протягом звітнього періоду на підприємстві відбулися наступні операції:

Реалізовано урожай пшениці за 120000,00 грн. крім того ПДВ. Собівартість реалізованої продукції на момент реалізації становила 80000,00 грн.

На умовах попередньої оплати придбано корм для здійснення господарської діяльності на суму 80000,00 грн. крім того ПДВ.

Отримано та оплачено послуги з перевезення кормів до складу 12000,00 грн. в т.ч. ПДВ.

Завдання 6.11

Необхідно: Зазначити кореспонденцію рахунків і первинні документи за наступними господарськими операціями.

Дані для виконання: СТОВ “Віторинка” є платником ПДВ на спеціальному режимі оподаткування. Протягом звітнього періоду на підприємстві відбулися наступні операції:

Реалізовано теличок за 65000,00 грн. крім того ПДВ.

На умовах попередньої оплати придбано корм для здійснення господарської діяльності на суму 80000,00 грн. крім того ПДВ. Собівартість теличок на момент реалізації становила 45000,00 грн.

Придбано добрива для здійснення господарської діяльності на суму 36000,00 грн. крім того ПДВ.

Отримано та оплачено послуги з перевезення добрива до складу 2500,00 грн. в т.ч. ПДВ.

Завдання 6.12

Необхідно: Зазначити кореспонденцію рахунків і первинні документи за наступними господарськими операціями.

Дані для виконання: СТОВ “Маріанна” є платником ПДВ на загальних засадах оподаткування. Питома вага вартості поставлених сільськогосподарських товарів/послуг становить 76 % в загальному обсязі поставки за останні 12 місяців. Протягом звітнього періоду на підприємстві відбулися наступні операції:

Реалізовано молоко за 120000,00 грн. крім того ПДВ. Собівартість реалізованої продукції на момент реалізації становила 100000,00 грн.

Придбано корм для здійснення господарської діяльності на суму 80000,00 грн. крім того ПДВ.

Завдання 6.13

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 130

Необхідно:Зазначити кореспонденцію рахунків і первинні документи за наступними господарськими операціями.

Дані для виконання: СТОВ “Маргаритка” є платником ПДВ на загальних засадах оподаткування. Питома вага вартості поставлених сільськогосподарських товарів/послуг становить 83 % в загальному обсязі поставки за останні 12 місяців. Протягом звітного періоду на підприємстві відбулися наступні операції:

Реалізовано телят за 1500000,00 грн. крім того ПДВ. Собівартість реалізованих телят на момент реалізації становила 900000,00 грн.

Придбано корм для здійснення господарської діяльності на суму 870000,00 грн. крім того ПДВ.

Завдання 6.14

Необхідно:Визначити розмір штрафів, які необхідно сплатити підприємству та відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку

Дані для виконання: СТОВ “Патронус”, що перебуває на загальній системі оподаткування не подало податкову декларацію з ПДВ за червень та серпень ц.р. Декларації подано в жовтні ц.р. Сума несплаченого податкового зобов’язання з ПДВ за лютий – 2500,00 грн.

1-го листопада СТОВ “Патронус” сплатило всі податкові зобов’язання, а також штрафні санкції і пеню.

Ставка НБУ на 1 листопада становила 9 % річних.

Завдання 6.14

Необхідно:Визначити розмір штрафів, які необхідно сплатити підприємству та відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку

Дані для виконання: СТОВ “Лукас”, що перебуває на загальній системі оподаткування не подало податкову декларацію з ПДВ за червень та серпень ц.р. Декларації подано в жовтні ц.р. Сума несплаченого податкового зобов’язання з ПДВ за лютий – 3600,00 грн.

1 го листопада СТОВ “Лукас” сплатило всі податкові зобов’язання, а також штрафні санкції і пеню.

Ставка НБУ на 1 листопада становила 10 % річних.

Тема 6. Звітність сільськогосподарських підприємств: особливості складання та подання

- 6.1. Фінансова звітність сільськогосподарських підприємств
- 6.2. Податкова звітність сільськогосподарських підприємств
- 6.3. Галузеві особливості складання та подання статистичної звітності сільськогосподарськими підприємствами
  - Питання для самоконтролю
  - Тести
  - Практичні завдання

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 131

6.1. Фінансова звітність сільськогосподарських підприємств

Відповідно до чинного законодавства України сьогодні всі господарюючі суб'єкти, які не віднесені до суб'єктів малого підприємництва складають такі форми фінансової звітності: ф. № 1 “Баланс”, ф. № 2 “Звіт про фінансові результати”, ф. № 3 “Звіт про рух грошових коштів”, ф. № 4 “Звіт про власний капітал”, ф. № 5 “Примітки до річної фінансової звітності”.

Суб'єкти малого підприємництва складають фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва, до якого входять лише дві форми: Баланс (форма № 1-м); Звіт про фінансові результати (форма № 2-м).

Відповідно до специфіки діяльності сільськогосподарські підприємства у фінансовій звітності розкривають інформацію, яку не наводять інші суб'єкти підприємницької діяльності (табл. 7.1).

Таблиця 7.1. Інформація, яка наводиться тільки сільськогосподарськими підприємствами у фінансовій звітності

Шифр форми	Назва форми	Інформація, характерна для сільськогосподарських підприємств	
		рядок	назва рядка
1	2	3	4
1	Баланс	035-037	Довгострокові біологічні активи
		110	Поточні біологічні активи
		310	Пайовий капітал
2	Звіт про фінансові результати	060-061	Інші операційні доходи у т.ч. дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції, одержаних унаслідок сільськогосподарської діяльності
		090-091	Інші операційні витрати у т.ч. витрати від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції, одержаних унаслідок сільськогосподарської діяльності
3	Звіт про рух грошових коштів	Всі рядки, пов'язані з сільськогосподарською діяльністю	
4	Звіт про власний капітал	Всі рядки, що стосуються змін пайового капіталу	
5	Примітки до річної фінансової звітності	Розділ III Рядок 320	Придбання, вирощування довгострокових біологічних активів
		Розділ V Рядок 490	Інші операційні доходи та витрати
		Розділ VIII Рядок 860	Матеріали сільськогосподарського призначення
		Розділ VIII	Поточні біологічні активи

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 132

		Рядок 870	
		Розділ XIV Рядок 1410-1415	Довгострокові біологічні активи
		Розділ XIV Рядок 1420-1424	Поточні біологічні активи
		Розділ XV Рядок 1500-1519	Продукція та додаткові біологічні активи рослинництва
		Розділ XV Рядок 1520-1539	Продукція та додаткові біологічні активи тваринництва
6	Додаток до приміток до річної фінансової звітності	Всі рядки, пов'язані з сільськогосподарською діяльністю	
1-м	Баланс	035-037	Довгострокові біологічні активи
		110	Поточні біологічні активи
2-м	Звіт про фінансові результати	040	Інші операційні доходи
		091-092	Інші операційні витрати
1-мс	Баланс	030-032	Основні засоби
		100	Запаси
		300	Капітал
2-мс	Звіт про фінансові результати	040	Інші доходи
		100	Інші витрати

7.2. Податкова звітність сільськогосподарських підприємств

Основні види податкової звітності, які подаватимуть сільськогосподарські підприємства за умови перебування на загальній системі оподаткування та на сплаті фіксованого сільськогосподарського податку наведені у таблиці 7.2.

Таблиця 7.2. Податкова звітність, яку подають сільськогосподарські підприємства

№ з/п	Вид податку або платежу	Сільськогосподарські підприємства, що знаходяться на:	
		загальній системі оподаткування	фіксованому сільськогосподарському податку
1	2	3	4
1	Податок на додану вартість	Декларація з податку на додану вартість (спеціальна) Декларація з податку на	Декларація з податку на додану вартість (скорочена)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 133

		додану вартість (переробного підприємства)	
2	Податок на доходи фізичних осіб	Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку (1-ДФ)	Податковий розрахунок сум доходу, нарахованого (сплаченого) на користь платників податку, і сум утриманого з них податку (1-ДФ)
3	Податок на прибуток	Декларація з податку на прибуток	Податкова декларація з фіксованого сільськогосподарського податку
4	Плата за землю	Податкова декларація з плати за землю (земельний податок та/або орендна плата за земельні ділянки державної або комунальної власності)	—
5	Збір за спеціальне використання поверхневих та підземних вод; за спеціальне використання поверхневої води теплоелектростанціями з прямоточною системою водопостачання; за спеціальне використання поверхневих і підземних вод житлово-комунальними підприємствами; за спеціальне використання води, яка входить виключно до складу напоїв; за спеціальне використання поверхневих і підземних вод для потреб рибництва; за спеціальне використання кар'єрної, шахтної, дренажної води	Податкова декларація за видами збору	Податкова декларація за видами збору
6	Плата за спеціальне використання лісових ресурсів	Податковий розрахунок збору за спеціальне використання лісових ресурсів	Податковий розрахунок збору за спеціальне використання лісових ресурсів
7	Збір за першу реєстрацію транспортних засобів	Розрахунок суми збору за першу реєстрацію	Розрахунок суми збору за першу реєстрацію

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 134

		транспортних засобів	транспортних засобів
8	Акцизний збір	Декларація акцизного податку	Декларація акцизного податку

7.3. Галузеві особливості складання та подання статистичної звітності сільськогосподарськими підприємствами

Для кожної галузі та різних видів підприємств розроблені окремі форми статистичної звітності. Розглянемо основні форми статистичної звітності, які потрібно подавати сільськогосподарським підприємствам до органів статистики, їх періодичність та строки подання (табл. 7.5).

Таблиця 7.5. Основні форми статистичної звітності специфічні для сільськогосподарських підприємств

Найменування форми	Індекс форми	Періодичність	Строк подання
Посівні площі сільськогосподарських культур під урожай 20_ року	4-сг	річна	на 5-й день після закінчення сівби ярих культур, але не пізніше 2 червня
Внесення мінеральних, органічних добрив, гіпсування та вапнування ґрунтів під урожай 20_ року	9-б-сг	річна	до 2 грудня
Баланс сільськогосподарської продукції за 20_ рік	16-сг	річна	до 20 лютого
Стан тваринництва на “_” _____ 20_ року	24-сг	місячна	до 2 числа після звітного періоду
Стан тваринництва за 20_ р.	24	річна	до 20 січня
Підсумки збору врожаю сільськогосподарських культур, плодів, ягід та винограду на 1 грудня 20_ р.	29-сг	річна	до 2 грудня
Збір врожаю сільськогосподарських культур на 1 грудня 20_ р.	29-сг (меліорація)	річна	до 2 грудня
Сівба та збирання врожаю сільськогосподарських культур, проведення інших польових робіт на “_” _____ 20_ року	37-сг	місячна	до 2-го числа після звітного періоду (у квітні - листопаді)
Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств за 20_ рік	50-сг	річна	до 20 лютого
Наявність сільськогосподарської техніки в сільськогосподарських підприємствах у 20_ році	10-мех	річна	до 20 лютого

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 135

Основні показники господарської діяльності фермерського господарства за 20_ рік	2-ферм	річна	до 20 лютого
Надходження цукрових буряків на переробні підприємства за січень-____ 20_ року	4-заг	місячна	до 4 числа після звітного періоду у жовтні, листопаді, грудні, січні
Надходження худоби та птиці на переробні підприємства за січень - _____ 20_ року	11-заг	квартальна	до 4 числа після звітного періоду
Надходження молока на переробні підприємства за січень - _____ 20_ року	13-заг	квартальна	до 4 числа після звітного періоду
Реалізація сільськогосподарської продукції за січень-_____ 20_ р.	21-заг	місячна	до 5 числа після звітного періоду
Реалізація сільськогосподарської продукції за 20_ рік	21-заг	річна	до 20 січня
Переробка винограду на виноматеріали на 1 грудня 20_ р.	1-виноград	річна	до 2 грудня
Наявність і надходження зернових та олійних культур на “_” _____ 20_ року	1-зерно	місячна, піврічна	до 4 числа після звітного періоду
Виробництво продукції аквакультури	1а-риба	річна	до 20 січня
Звіт про ведення мисливського господарства за 20_ р.	2-тп (мисливство)	річна	до 20 лютого
Лісогосподарська діяльність за 20_ р.	3-лг	річна	до 20 лютого
Лісогосподарська діяльність за січень - _____ 20_ р.	3-лг	квартальна	до 25 квітня, до 25 липня, до 25 жовтня
Анкета для сільськогосподарського підприємства	2К-С	квартальна	до 1-го числа останнього місяця звітного періоду

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте сутність і склад фінансової звітності.
2. Назвіть основні нормативні документи, які регулюються порядок складання та подання фінансової звітності.
3. Охарактеризуйте принципи складання та подання фінансової звітності відповідно до чинного законодавства.
4. Визначте яку відповідальність та перед ким несе бухгалтер за невчасне подання

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 136

фінансової звітності.

5. Охарактеризуйте порядок складання та подання фінансової звітності суб'єктів малого підприємництва.

6. Назвіть специфічну інформацію сільськогосподарських підприємств, яку не наводять інші суб'єкти господарювання у фінансовій звітності.

7. Перерахуйте види податкової звітності, які подають сільськогосподарські підприємства перебуваючи на загальній системі оподаткування.

8. Перерахуйте види звітності, які подають сільськогосподарські підприємства, перебуваючи на сплаті фіксованого сільськогосподарського податку.

9. Назвіть загальні вимоги до складання та подання податкової звітності підприємства

10. Назвіть штрафні санкції, які накладаються на підприємство або посадових осіб за невчасне подання податкової звітності.

11. Охарактеризуйте особливості подання податкової звітності суб'єктами малого підприємництва.

12. Охарактеризуйте загальний порядок подання статистичної звітності та сільськогосподарськими підприємствами.

13. Наведіть види інформації, яку розкривають у статистичній звітності сільськогосподарські підприємства.

Тести

1. Фінансова звітність – це:

- а) сукупність зведених відомостей про фінансово-майновий стан підприємства;
- б) бухгалтерська звітність, що містить інформацію про фінансовий стан, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства за звітний період;
- в) сукупність облікових регістрів та зведених відомостей, які розкривають інформацію про обсяги діяльності підприємства та його майновий стан;
- г) власний варіант відповіді.

2. Фінансова звітність подається до:

- а) органів статистики та податкових органів;
- б) контрольно-ревізійного управління;
- в) фінансових установ;
- г) власний варіант відповіді.

3. Форми 1-м “Баланс” та 2-м “Звіт про фінансові результати” подають:

- а) фермерські господарства;
- б) підприємства, в яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний період (календарний рік) не перевищує 50 осіб;
- в) сільськогосподарські підприємства, у статутному капіталі яких частка вкладів, що належить юридичним особам – засновникам та учасникам цих суб'єктів, які не є суб'єктами малого підприємництва, не перевищує 10 відсотків;
- г) власний варіант відповіді.

4. У статті “Готова продукція” ф. № 1 “Баланс” наводиться інформація про:

- а) вартість отриманої основної готової продукції;

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 137

- б) вартість отриманої основної та побічної готової продукції;
- в) вартість отриманої основної та побічної готової продукції, а також вартість продуктів переробки, призначених для продажу;
- г) власний варіант відповіді.

5. Інформація про доходи та витрати від первісного визнання активів сільськогосподарського призначення наводиться у ф. № 2 “Звіт про фінансові результати” у складі:

- а) інших операційних доходів та витрат;
- б) інших доходів та витрат;
- в) у описуваних рядках до інших операційних доходів та витрат;
- г) власний варіант відповіді.

6. Форма податкової декларації встановлюється:

- а) центральним органом державної податкової служби;
- б) Міністерством фінансів України;
- в) центральним органом державної податкової служби за погодженням з Міністерством фінансів України;
- г) власний варіант відповіді.

7. Термін для подання річної податкової декларації складає:

- а) 30 днів з дати закінчення звітного періоду;
- б) 40 днів з дати закінчення звітного періоду;
- в) 60 днів з дати закінчення звітного періоду;
- г) власний варіант відповіді.

8. Декларацію з податку на прибуток подають сільськогосподарські підприємства, які:

- а) перебувають на загальній системі оподаткування;
- б) обрали сплату фіксованого сільськогосподарського податку;
- в) всі підприємства, які отримують прибуток не залежно від обраної системи оподаткування;
- г) власний варіант відповіді.

9. Податковий розрахунок (форма 1-ДФ) подається податковим агентом:

- а) лише при сплаті найманим працівникам отриманих ним доходів;
- б) подається незалежно від того, виплачуються чи не виплачуються доходи платникам податку;
- в) якщо відсутні наймані працівники;
- г) власний варіант відповіді.

10. Періодичність та строки подання статистичної звітності встановлюються:

- а) для кожної форми звітності окремо;
- б) для всіх форм звітності однаково;
- в) підприємство самостійно обирає періодичність та строки подання залежно від власних можливостей;
- г) власний варіант відповіді.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 138

Практичні завдання

Завдання 7.1.

Необхідно: Відобразити господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку, заповнити ф. 2 “Звіт про фінансові результати” та розділ XIV “Біологічні активи” і XV “Фінансові результати від первісного визнання та реалізації сільськогосподарської продукції та додаткових біологічних активів” форми 5 “Примітки до річної фінансової звітності”

Дані для виконання: Сільськогосподарське підприємство ПрАТ “Водограй” займається вирощуванням овочів та утриманням теплиць.

В 2011 році витрати на вирощування овочів склали 73200 грн. Від урожаю оприбутковано: огірки – 154 ц, цибулю – 89 ц, перець салатний – 63 ц, помідори – 200 ц, моркву – 120 ц.

Витрати на запилення огірків склали 560 грн., а на запилення помідорів – 800 грн. ПрАТ “Водограй” від урожаю отримано 66 ц нестандартних огірків поживністю 0,04 корм. од. Середня собівартість кормових буряків, вирощених у господарстві, складає 9,70 грн., а їх поживність 0,11 корм. од.

ПрАТ “Водограй” реалізувало на ринку 80 ц. огірків, 27 ц помідорів, 34 ц перцю салатного, 80 ц. моркви. Реалізаційна ціна 1 ц складала: на огірки – 890 грн., цибулю – 630 грн., перець салатний – 932 грн., помідори – 960 грн., моркву – 650 грн. Крім того підприємство передало 35 ц. нестандартних огірків на корм тваринам.

Завдання 7.2.

Необхідно: Відобразити господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку, заповнити форму 1 “Баланс”, форму 2 “Звіт про фінансові результати” та Декларацію з податку на прибуток.

Дані для виконання: На початок звітного періоду в господарстві ПАТ “Зоря” було 1567 гол. основного стада великої рогатої худоби (ВРХ), живою масою 7835 ц; 434 гол. основного стада овець, живою масою 1745 ц; 875 гол. основного стада коней, живою масою 3500 ц. Знос ВРХ становив 50467 грн., овець – 11500 грн., коней – 45000 грн.

За звітний період надійшло приплоду: 1024 гол. телят, живою масою 453 ц; 253 гол. ягнят, живою масою 8 ц; 350 гол. лошат, живою масою 170 ц.

Крім того, придбано у постачальника 56 гол. коней, живою масою 259 ц. на суму 96530 грн., переведено з основного стада 46 гол. ВРХ, масою 269 ц.

За звітний період реалізовано 456 гол. ВРХ масою 2352 ц, загинуло 6 гол. ВРХ живою масою 25 ц.

Справедлива вартість 1 ц живої маси становить: великої рогатої худоби – 1200,00 грн., овець – 700 грн., коней – 1100 грн.

Витрати на утримання ВРХ склали – 1300 тис. грн., коней 1124 тис. грн., овець – 986 тис. грн.

Завдання 7.3.

Необхідно: Заповнити Декларацію з податку на додану вартість

Дані для виконання: Для виконання задачі використовувати умови прикладів 6.4 та 6.5.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 139

Завдання 7.4.

Необхідно: Відобразити господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку, заповнити форму 16-сг “Баланс сільськогосподарської продукції” (річна)

Дані для виконання: На початок 2011 року на балансі ПрАТ “Світязь” обліковувались залишки зерна 200 ц вартістю 55000 грн.

ПрАТ “Світязь” в 2011 р. від урожаю оприбуткувало: зерно ярової пшениці – 1370 ц; зерновідходи – 87 ц з вмістом в них 57 % повноцінного зерна; соломі – 1750 ц. вартістю 3000 грн. Справедлива вартість 1 ц зерна – 300,00 грн./ц, а зерновідходів – 100,00 грн./ц.

Зібрану продукцію витратили наступним чином: 870 ц зерна реалізовано Хлібоприймальному пункту по ціні 400 грн./ц в т.ч. ПДВ; 270 ц зерна витрачено на корм тваринам; 40 ц зерновідходів витрачено на корм тваринам; 37 ц зерновідходів реалізовано населенню за готівку за ціною 120 грн. за ц.

Загальні витрати на вирощування врожаю зерна склали 134750 грн. Крім того, ПрАТ “Світязь” понесло витрати на вирощування овочів та утримання теплиць, які склали 14560 грн. Від урожаю оприбутковано: огірки – 25 ц, цибуля на перо – 9 ц, редис – 13 ц.

Всі оприбутковані овочі реалізовано населенню. Реалізаційна ціна 1 ц складала: на огірки – 400 грн., цибулі на перо – 100 грн., редис – 80 грн.

Завдання 7.5.

Необхідно: Відобразити господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку, заповнити форму 37-сг “Сівба та збирання врожаю сільськогосподарських культур, проведення інших польових робіт” (місячна)

Дані для виконання: ТЗОВ “Молодість” займається вирощуванням сільськогосподарської продукції рослинництва. За звітний період має наступні показники щодо збирання врожаю:

Назва культури	Площа, га	Зібрано врожаю, ц
Пшениця яра	294	9702
Овес	150	2700
Гречка	100	1200
Горох	85	2040
Кукурудза	85	5100
Вика	94	940
Картопля	250	31250
Цукрові буряки	300	105000

На ТЗОВ “Молодість” у зв’язку зі значними морозами загинуло 3 га посіву озимої пшениці.

Для вирощування цукрових буряків проведено зябову оранку ґрунту площею 300 га. Крім того, на польові площі під картоплю та буряки внесено 1700 т гною.

Завдання 7.6.

Необхідно: Відобразити господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку, заповнити форму 1-зерно “Наявність і надходження зернових та олійних культур” (місячна)

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 140

Дані для виконання: ПрАТ “Мрія” займається переробкою сільськогосподарської продукції.

На початок року на ПрАТ “Мрія” обліковуються залишки пшениці ярової кількістю 250 т вартістю 500 тис. грн.

Протягом березня 2011 року підприємством закуплено жита 200 т ціною 1800 грн за 1 т; рису 167 т ціною 2000 грн за 1 т; гречки 233 т ціною 4500 грн за 1 т; насіння соняшнику 75 т ціною 2700 грн за 1 т.

Крім того ПрАТ “Мрія” отримало від ПАТ “Маяк” на відповідальне зберігання 230 т сої.

Все закуплене жито та залишки пшениці перероблено на борошно, 150 т рису та 186 т гречки перероблено на крупи. Насіння соняшнику очищено та розфасовано для реалізації.

11. Рекомендована література

Основна література

1. Особливості бухгалтерського обліку в сільському господарстві : навч. посібн. / за заг. ред. проф. Ф.Ф. Бутинця та проф. І.В. Замули. – Житомир : ЖДТУ, 2013. – 412 с.
2. Бутинець Ф.Ф. Особливості бухгалтерського обліку в торгівлі. Підручник для студентів вищих навчальних закладів спеціальності 7.050106 “Облік і аудит” / Бутинець Ф.Ф., Жиглей І.В., Замула І.В. / За ред. д.е.н., проф. Ф.Ф. Бутинця; 3-є вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП “Рута”, 2007. – 264 с.
3. Подолянчук О.А., Коваль Н.І., Гудзенко Н.М. Облік у фермерських господарствах: навчальний посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2019, 374 с.
4. Бухгалтерський облік в торгівлі та ресторанному господарстві [текст] : навч. посіб. / Г. В. Блакита, І. О. Гладій, О. М. Дзюба, О. Т. Бровко – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 288 с.
5. Бухгалтерський облік торгівлі та ресторанному господарстві: навчальний посібник / за ред. Нападовської Л.В. - К.: КНТЕУ, 2012. – 320 с.
6. Бухгалтерський облік у сільському господарстві в первинних документах і проводках / М.Ф. Огійчук (ред.), В.М. Пархоменко (ред.). – Х. : Фактор, 2008. – 464с.

Допоміжна література

1. [Zamula I.](#), [Tanasiieva M.](#), [Travin V.](#), [Nitsenko V.](#), [Balezentis T.](#), [Streimikiene D.](#) Assessment of the Profitability of Environmental Activities in Forestry. Sustainability. 2020, 12(7), 2998 URL: <https://www.mdpi.com/2071-1050/12/7/2998>
2. Замула І.В. Облікове забезпечення розвитку органічного виробництва. *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф.*, 22 травня 2020 р. Том 1. Тернопіль: ТНЕУ, 2020. 232 с. С. 98-99
3. Замула І.В., Іщенко А. Нефінансова звітність аграрних підприємств України. Економіка, управління та адміністрування. 2021. № 2 (92). С. 54-60. URL: <http://ema.ztu.edu.ua/issue/view/14289>.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	Екземпляр № 1	Арк 142 / 141

4. Замула І.В., Слижевський В.О. Проблемні питання облікового забезпечення сталого розвитку підприємств аграрної сфери. Тези XVI Всеукраїнської наукової on-line конференція здобувачів вищої освіти і молодих учених з міжнародною участю «Сучасні проблеми екології» 10 квітня 2020 року. Житомир : Житомирська політехніка, 2020. 111 с. С. 96-97

5. Замула І.В., Танасієва М.М. Облікове забезпечення природоохоронної діяльності лісових господарств. *Науково-методологічні засади обліково-аналітичного та фінансово-інвестиційного забезпечення сталого розвитку суб'єктів господарювання: Колективна монографія* присвячена 25-річчю кафедри обліку і оподаткування / за заг. ред. д. е. н., доц. Сокола О.Г. Мелітополь: ТОВ «Колор Принт», 2020. 268 с. С. 43-57

6. Замула І.В., Танасієва М.М., Травін В.В. Підходи до оптимізації ефективності природоохоронних заходів у лісовому господарстві. *Економіка, управління та адміністрування*. 2020. № 2 (92). С. 56-62.

7. Замула І.В., Тарасова В.В. Вимоги щодо якості продукції у Цілях сталого розвитку України на 2016-2030 рр. Тези Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених “Сталий розвиток країни в рамках Європейської інтеграції”, 7 листопада 2019 року. – Житомир: «Житомирська політехніка», 2019. – 180 с.

8. Замула І.В., Тарасова В.В. Перспективи розвитку облікового забезпечення органічного виробництва. Тези Всеукраїнської науково-практичної on-line конференції аспірантів, молодих учених та студентів, присвяченої Дню науки. Житомир : «Житомирська політехніка», 2020. 940 с. С. 258

9. Замула І.В., Травін В.В. Проблеми формування звітної інформації щодо екологічних аспектів діяльності підприємства. *Бухгалтерські наукові дослідження в Житомирській політехніці. Том 6: Розвиток інтегрованої звітності підприємств: монографія* / за заг. ред. [із передм.] С.Ф. Легенчука. Житомир: Житомирська політехніка, 2019. 268 с., с. 32-46

10. Замула І.В., Травін В.В., Зузанська В.А. Облікове забезпечення виробництва біопалива в умовах реалізації Україною цілей сталого розвитку. *Економіка, управління та адміністрування*. 2022. № 2 (100). DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2022-2\(100\)-17-25](https://doi.org/10.26642/ema-2022-2(100)-17-25).

11. Замула І.В., Травін В.В., Кірейцева Г.В., Палій О.В., Берляк Г.В. Торгівля квотами на викиди парникових газів: обліковий підхід. *Економіка. Управління. Інновації*. 2022. № 1 (30). URL: <http://eui.zu.edu.ua/article/view/260928>

12. Замула І.В., Чижевська Л.В., Грабчук І.Л. IT-послуга: поняття та види для облікових цілей. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2021. Вип. 2 (49). С. 29-33. URL: <http://pbo.ztu.edu.ua/article/view/240095>

13. Інформаційне забезпечення економічного механізму охорони та стійкого використання природних ресурсів: монографія / За заг. ред. д.е.н., проф. Замули І.В. Житомир: ПП “Рута”, 2017. 308 с.

14. Сироїд Н.П. Відображення інформації про екологічну якість продукції у звітності. *Ефективна економіка*. 2018. № 12.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-19.04- 05.02/1/071.00.1/Б / ОК 26-2022
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 142 / 142</i>

15. Газета ВСЕ ДЛЯ БУХГАЛТЕРА В ТОРГІВЛІ [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vdbt.com.ua/>

16. Український фінансовий тижневик "Дебет-кредит" [електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dtkf.com.ua>

17. <https://learn.ztu.edu.ua/course/view.php?id=407#section-1>

18. <http://www.vobu.com.ua/>

19. <https://www.golovbukh.ua/>